

MATIČA

Maškare iz Gljeva
u sinjskome kraju
**Didi s Kamešnice
ponovno kreću
u pohod**

U našoj kući uvelike su u tijeku pripreme programa za ovu godinu, no i ovih "zimskih" dana puno se toga događa. Održana je vrlo uspješna škola folklor, HMI i časopis "Matica" bili su jedan od pokrovitelja također vrlo uspješne manifestacije "Dan Australije" održane u Studentskom centru,

HMI je suutemeljitelj, zajedno s MVPEI i Hrvatskim nogometnim savezom, prvog Svjetskog nogometnog prvenstva za klubove iz dijaspora koje će se ovog ljeta održati u Hrvatskoj. U Švicarskoj je održana naša izložba hrvatskih tradicionalnih glazbala, gdje je nazočila ravnateljica prof. Katarina Fuček i sastala se tom prigodom s tamošnjim Hrvatima. Bila je gošća na tradicionalnom Gradišćanskohrvatskom balu u Beču, a posjetila je i hrvatsku zajednicu u Mađarskoj (Baji). U prostoru HMI-a održano je nekoliko vrijednih promocija novih knjiga. Posjetili su nas iseljenici-novinari i čelnici udruga, poput urednice "Hrvatske kronike" iz New Yorka Višnje Miočić, urednika "Nove Hrvatske" iz Sydneyja Franje Harmata, pjesnika Aleksandra Valčića iz New Yorka, predsjednika udruge "Prsten" ing. Tolića, predsjednice hrvatskog društva iz Sofije Kristinke Jankove itd. Za vas smo razgovarali s fra Ljubom Krasićem, te s uglednim hrvatskim piscem, redateljem i društvenim djelatnikom Petrom Selemom. Sjetili smo se našega velikog pjesnika Zlatka Tomića i pjesnika Koromana. Kolega Salopek pobrinuo se za još jedan kvalitetan prilog o istraživanju naših korijena, a suradnik Nedjeljko Musulin za ovo doba fašnika našao je vrlo originalne Gljevske maškare, koje vidite i na naslovnici. Naravno, nismo zaboravili ni povijest, pa je tu osvrnuto na legendarnog vojskovođu Petra Kružića i na izložbu "Hrvatska u 1. svjetskom ratu". Suradnica Ksenija Eerceg odvodi nas, putem razgovora s prim. dr. Josipom Gjurovićem, predsjednikom Bratovštine Bokeljeske mornarice 809 iz Zagreba, do naše ponosne Boke kotorske. Sve to, te obilje vijesti, športa i ostalih priloga jamči vam i ovaj put bogato, zanimljivo i kvalitetno štivo. A kao što je to običaj u posljednje vrijeme, pripremili smo vam jedno malo, ovaj put praktično iznenađenje - umetak novih izmjena u Zakonu o carinama u RH.

Eto, dakle, mi smo svoje odradili, a na vama je da to procijenite, no, sudeći po povratnim, vrlo pohvalnim informacijama, čini se da pogađamo cilj i svrhu našeg postojanja: protok informacija i most zajedništva između iseljene i domovinske Hrvatske.

Urednik

Preparations are well under way here in our house for this year's programs, but during these "wintry" days also a lot is happening here. We held a very successful school of folklore; the CHF and "Matica" magazine were one of the sponsors of an also very successful event – Australia Day – held at the Student Centre; the CHF is, together with the Ministry of Foreign Affairs and European Integration and the Croatian Football Federation, the co-founder of the first world football championships for clubs from the Croatian communities abroad which is to be held this summer in Croatia; our exhibition of traditional Croatian musical instruments was held in Switzerland with CHF Director Katarina Fuček on hand, who met with the Croatian community there. Mrs. Fuček was also a guest at the traditional Gradišće Croatian Ball in Vienna, and paid a visit to the Croatian community in Hungary (Baja). A number of noteworthy promotions of new books were held at the CHF premises. We were visited by emigrant journalists and the leaders of associations, like Višnja Miočić, the editor of the *Croatian Chronicle* of New York, Franjo Harmat, the editor of Sydney's *New Croatia*, New York poet Aleksandar Valčić, Mr. Tolić, the president of the *Prsten* (Ring) association, Kristinka Jankova, the president of the Croatian Society of Sofia, and many more. For your reading pleasure we have spoken with Friar Ljubo Krasić, and with respected Croatian writer, director and social activist Petar Selem. We pay homage to our great poets Zlatko Tomićić and Koroman. Hrvoje Salopek has prepared another excellent contribution on research into our roots and our associate Nedjeljko Musulin has, in this carnival period, uncovered the very original Gljev masqueraders that you can see on our cover page. Of course, we have not forgotten our history, and there are articles on legendary military leader Petar Kružić and an exhibition entitled *Croatia in World War I*. Our associate Ksenija Erceg takes us on a trip to proud Boka Kotorska in an interview with Chief Physician Dr. Josip Gjurović, the president of the 809 Bokelj Navy Brotherhood in Zagreb. All this and an abundance of news, sports and other contributions is a guarantee, once again, of diverse, fascinating and quality reading. And, as is our custom of late, we have prepared a small, this time very practical, surprise – an insert on the latest amendments to the Croatian Customs Act.

And there you have it, we have done our part, and it is up to you now to size it up, although judging by the very positive feedback we are getting from you, it appears that we are hitting the mark and fulfilling the purpose of our existence: to provide a flow of information and to be a bridge of unity between Emigrant and Homeland Croatia.

The Editor

Mjesečna revija HRVATSKE MATICE ISELJENIKA /
Monthly magazine of the
CROATIAN HERITAGE FOUNDATION

GODIŠTE / VOLUME LVII
Broj / No. 2/2007.

RAVNATELJICA HMI / DIRECTOR CHF
Katarina Fuček

GLAVNI UREDNIK / CHIEF EDITOR
Nenad Zakarija

IZVRŠNI UREDNIK / EXECUTIVE EDITOR
Hrvoje Salopek

POMOĆNICA GLAVNOG UREDNIKA /
ASSISTANT EDITOR
Diana Šimurina-Šoufek

LEKTOR / LANGUAGE EDITOR
Tomislav Salopek

UREDNIŠTVO / EDITORIAL STAFF
Željka Lešić, Ivana Rora, Vesna Kukavica

TAJNICA / SECRETARY
Snježana Radoš

DIZAJN I PRIPREMA / LAYOUT & DESIGN
Krunoslav Vilček

TISAK / PRINT: Vjesnik, Zagreb

Fotografiju na naslovnici snimio Vido Bagur

SADRŽAJ

DOMOVINA

- 7 U Novom Vinodolskom održana Zimska škola folkloru HMI-a
- 9 Predstavljena knjiga Tomislava Žigmanova "Hrvati u Vojvodini danas"
- 10 Razgovor s Petrom Selemom, saborskim zastupnikom, redateljem i članom Upravnog odbora HMI-a
- 14 Novi projekt Vlade RH - "Hrvatska izvozna ofenziva"
- 28 Razgovor s akademikom Ivanom Golubom o biskupu Đuri Kokši (1922.-1998.)
- 38 O pokladnim običajima i maskarama u Gljevu u sinjskome kraju
- 46 O zagrebačkoj izložbi "Hrvatska u I. svjetskom ratu"

SVIJET

- 4 Ravnateljica HMI-a posjetila Hrvate u Švicarskoj
- 8 Izvješća s Hrvatskog bala u Beču i Preli u Baji
- 18 Što identitet znači Hrvatima u iseljeništvu?
- 20 O hrvatskom školstvu u SAD-u i Kanadi govori fra Ljubo Krasić, direktor HIŠAK-a
- 40 Razgovor s istaknutim dizajnerom Miljenkom Liculom, Hrvatom iz Slovenije

AKTUALNO / ZANIMLJIVO

- 22 Izložba o pomorskoj baštini bokeljskih Hrvata
- 24 U Zagrebu održana tribina "O iseljeništvu i manjinama u svjetlu europskih integracija"
- 26 Maticu posjetila Višnja Miočić, glavna urednica "Croatian Chronicle" iz New Yorka
- 27 Novi projekt Muzeja hrvatskog iseljenišva - "Vucetich"

- 30 O aktivnostima Udruge bosanskih Hrvata "Prsten"
- 33 Razgovor s argentinskim Hrvatom Guillerom Terrazasom - promicateljem tanga u Hrvatskoj
- 34 Pod medijskim pokroviteljstvom MATICE proslavljen Australia Day u Zagrebu
- 45 U susret nogometnom prvenstvu Hrvata iz dijaspe
- 48 Izašla nova zbirka pjesama Zlatka Tomićića "Divlji poljski cvijet"
- 49 O knjizi Grandea Radičevića "Jadranske priče"
- 52 HMI posjetila Kristinka Jankova, predsjednica Društva Hrvata u Bugarskoj
- 62 O uspjesima hrvatskih športaša u BiH

STALNE RUBRIKE

- 12 Vijesti HR - gospodarstvo, politika...
- 16 Vijesti HR - kultura, zanimljivosti...
- 32 Vijesti BiH
- 36, 53 Iseljeničke vijesti
- 42 Manjinske vijesti
- 56 Nove knjige
- 58 Glazba +
- 60 CRORAMA
- 65 Športske vijesti

KOLUMNJE

- 15 EUROVIZA (Eliana Čandrlić)
- 44 Govorimo hrvatski (Sanja Vulić)
- 50 U potrazi za korijenima (Hrvoje Salopek)
- 54 Život u trećoj dobi (Stanka Pavuna)
- 67 Na kraju Oton (Oton Reisinger)
- 66 Content Briefs (kratki pregled sadržaja na engleskom)

HRVATSKA MATICA ISELJENIKA

Trg Stjepana Radića 3, pp 241
10002 Zagreb, Hrvatska / Croatia
Telefon: +385 (0)1 6115-116
Telefax: +385 (0)1 6110-933
E-mail: matica@matiss.hr Web: www.matis.hr

GODIŠNJA PRETPLATA / ANNUAL SUBSCRIPTION

(zračnom poštom / airmail)
SAD / USA 60 USD, Kanada / Canada 65 CAD,
Australija / Australia 80 AUD,
Novi Zeland / New Zealand 60 USD,
Južna Afrika / South Africa 60 USD,
Južna Amerika / South America 60 USD
(običnom poštom / regular mail)
Europa / Europe 25 EUR, Hrvatska / Croatia 100 kn

DEVIZNI RAČUN BROJ /

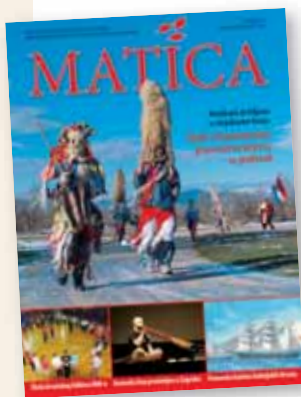
FOREIGN CURRENCY ACCOUNT:
Acc. No. 702000-VAL-9100000-132344-273
Privredna banka Zagreb, Račnog 6

ŽIRO RAČUN ZA UPLATU U KUNAMA /

DOMESTIC CURRENCY ACCOUNT (IN KUNA):
Acc. No. 2390001-1100021305
Hrvatska poštanska banka

MATICA - most hrvatskoga zajedništva

Želite li primati MATICU kao dar koji će stizati na Vašu kućnu adresu? Jedino što trebate učiniti jest poslati nam popunjenu narudžbenicu i uplatiti na naš račun odgovarajući novčani iznos koji pokriva troškove slanja. MATICA će potom svaki mjesec stizati u Vaš dom. Naručite, čitajte i preporučite MATICU Vašoj rodbini i prijateljima, kako biste aktivno sudjelovali u ostvarivanju MATIČINE misije: biti čvrsti most između Hrvatske i Hrvata diljem svijeta.

Ime i prezime / Name and surname

Adresa / Address

Grad / City

Država / State

Pošt. broj / Zip Code

Tel.

Fax.

E-mail

Datum / Date

Naši sunarodnjaci žele čvršće veze s domovinom

U svojem izlaganju ravnateljica Fuček upoznala je nazočne s djelovanjima HMI-a u predstojećem razdoblju, o ulozi iseljeničtva za vrijeme Domovinskog rata i o vrlo zanimljivoj temi koju je nazvala *Integracijom iseljeničtva u današnju Hrvatsku*. Po mišljenju ravnateljice HMI-a, u Hrvatskoj se premalo zna o dijaspori i ideja kao što je *Hrvatski iseljenički muzej* i njegova realizacija dosta bi pomogli da se dijaspora što kvalitetnije predstavi domovini

Nenad Hölbl - hrvatski generalni konzul u Zürichu, Katarina Fuček - ravnateljica HMI-a i dr. Mladen Andrić - veleposlanik RH u Švicarskoj

Publika na promociji knjige u Riedenu

U okviru službenog posjeta Hrvatima u Švicarskoj, 12. i 13. siječnja Katarina Fuček, ravnateljica HMI-a se 12. siječnja sastala u Oltenu s predstavnicima tamošnjih hrvatskih udruga, a 13. je siječnja u Badenu otvorila izložbu *Hrvatska naivna umjetnost i Hrvatska narodna glazbala u vremenu i prostoru*, te u Riedenu kraj Badena nazočila promociji knjige Dijane Jelčić *Umijeće svakodnevnog pokreta*.

SASTANAK U OLTENU

U *Hrvatskoj kući* u Oltenu u organizaciji Hrvatske katoličke misije Solothurn i suradnji s Veleposlanstvom RH u Švicarskoj održan je sastanak s predstavnicima nekoliko hrvatskih udruga i pojedinaca iz Švicarske. Sastanak je otvorio modera-

tor i domaćin susreta fra Šimun Šito Ćorić, ravnatelj Hrvatskih katoličkih misija u Švicarskoj, pozdravivši sve nazočne, a posebice gošću iz Hrvatske Katarinu Fuček. Nakon uvodnog govora publici se obratio i veleposlanik RH u Švicarskoj dr. Mladen Andrić koji je pozdravio nazočne i zahvalio na odzivu na sastanak te je predao riječ ravnateljici gospođi Fuček. Sastanku je prisustvovao i hrvatski generalni konzul iz Züricha Nenad Hölbl. U svojem izlaganju ravnateljica Fuček upoznala je nazočne s djelovanjima HMI-a u predstojećem razdoblju, o ulozi dijaspore za vrijeme Domovinskog rata i o vrlo zanimljivoj temi koju je nazvala *Integracijom iseljeničtva u današnju Hrvatsku*. Po mišljenju ravnateljice HMI-a, u Hrvatskoj se premalo zna o dijaspori i ideja kao što je *Hrvatski iseljenički muzej* i njena realizacija dosta bi pomogli tomu da se dijaspora što kvalitetnije predstavi

domovini. Zamolila je nazočne za prijedloge ili za iskustva iz drugih migracijskih zemalja.

Nazočnima su se potom predstavili gđa Nada Hegeđušić, koja zajedno s nekoliko likovnih umjetnika (Stjepan Đukin, Marija Peti Božić, Martin Đukin, Ivice Fišter, Mate Toth i Zvonko Sigetić) izlaže u Badenu. Cijeli projekt izložbe financiraju i organiziraju HKZ i domaćin – grad Baden.

IZLOŽBE U BADENU

Sutradan je Katarina Fuček u Badenu, u galeriji Aaxis, otvorila izložbe *Hrvatska naivna umjetnost i Hrvatska narodna glazbala u vremenu i prostoru*. Organizirale su ih Hrvatska kulturna zajednica u Švicarskoj i Hrvatska matica iseljenika u želji da tamošnjoj kulturnoj javnosti približe tradiciju i umjetnost zemlje iz koje dolaze u švicarskome društvu cijenjeni

Pripremio: **Hrvoje Salopek**

pojedinci i etablirane udruge.

Važnu ulogu naše iseljeničke zajednice, u pozdravnome govoru održanom pred stotinjak uzvanika, u razvijanju dobrih međudržavnih odnosa naglasio je i badenski dogradonačelnik Geri Müller. Svečanoj atmosferi toga značajnoga kulturnoga događaja uoči obilježavanja 15. obljetnice priznanja Hrvatske pridonio je i prigodni govor hrvatskoga veleposlanika dr. Mladena Andrića. Izložena djela naših naivnih umjetnika predstavila je Nada Hegedušić Janković, a autor izložbe o tradicijskim glazbalima, zagrebački etnomuzikolog Krešimir Galin, publici je i svirkom približio neiscrpnu raznolikost hrvatske tradicijske glazbene baštine i njenog instrumentarija.

Tako je ovaj projekt HMI-a, nakon Austrije i Mađarske 2005. i Skoplja i Tivta 2006., već na početku 2007. mogla vidjeti i čuti i švicarska publika. Nastup KUD-a S. S. *Kranjčević* iz Züricha, ponuda hrvatskih gastronomskih specijaliteta i izvršna organizacija domaćina pridonijeli su uspjehu prve ovogodišnje promocije hrvatske kulture i programa Hrvatske matice iseljenika u Švicarskoj.

PROMOCIJA KNJIGE DIJANE JELČIĆ U RIEDENU

Istog je dana u prostorijama Hrvatskog instituta u Riedenu kraj Badena održana i promocija knjige Dijane Jelčić *Umijeće svakodnevnog pokreta*. Dvorana Instituta bila je ispunjena do posljednjeg mjesta, a uz mnoge goste iz hrvatskih udruga u Švicarskoj promociju su svojom nazočnošću uveličali i veleposlanik RH u Švicarskoj dr. Mladen Andrić u pratnji gospođe Tamare Tafre, treće tajnice u veleposlanstvu RH u Bernu, generalni konzul RH iz Züricha Nenad Hölbl i gošća iz domovine, ravnateljica Hrvatske matice iseljenika Katarina Fuček.

HRVATI U ŠVICARSKOJ

Šezdesetih godina prošloga stoljeća u Švicarskoj se postupno formira hrvatska iseljenička zajednica. Međutim, treba naglasiti da je ondje nakon Drugoga svjetskog rata utočište našlo stotinjak političkih prognanika. Prvi veći val doseljenika *gastarbajtera* bio je u razdoblju 1965.-70., kad je došlo oko petnaestak tisuća Hrvata. Doseljavanje je trajalo nešto slabijim intenzitetom i tijekom 70-ih i 80-ih godina, a tijekom Domovinskog rata došlo je do drugoga iseljeničkog vala, kad je u Švicarskoj dom našlo mnogo hrvatskih izbjeglica. Danas ondje živi oko 80 tisuća Hrvata. Većina hrvatskih radnika u Švicarskoj ima stručna zanimanja. Među njima ima mnogo inženjera, tehničara, liječnika, stomatologa itd. U Švicarskoj djeluju brojne hrvatske udruge i dopunske škole te 13 katoličkih misija.

Otvaranje izložbe Hrvatskih narodnih glazbala u Badenu

Fra Šimun Sito Čorić pjesmom zabalja nazočne

Osim autorice Dijane Jelčić, o knjizi su govorili urednik kulture na Hrvatskom internet portalu Švicarske Tihomir Nuić i poznati hrvatski glumac Zdenko Jelčić, autoričin suprug, koji je svojim recitatorskim, govornim i glumačkim

prilozima dodatno oplemenio kulturni ugođaj večeri.

Pozdravivši sve nazočne goste, večer promocije knjige otvorio je Zdenko Jelčić pjesmom Paula Claudela *Balada*, a u ime Hrvatskog instituta nazočne je pozdravio i zaželio im dobrodošlicu Damir Petkov.

Autorica Dijana Jelčić knjigu je predstavila sljedećim riječima: "Ovom knjigom vam pokušavam poručiti da je *Svatko kovač svoje sreće*, da je matematička elegancija zlatnog reza u svakome od nas, da je naš utjelovljeni um jedinstven u univerzumu, da je raj naša kinesfera koju nosimo uvijek sa sobom, da je to aura koja nas brani, da samo iz sebe samoga, možemo spoznati svoju životnu energiju, oblikovati je u kinetičku i pretvarati u snagu koja traje i postaje, istodobno, beskonačnost, trenutak". ■

Mladež iz Europe i prekomorja okupio hrvatski folklor

Jedna večer je posvećena uspomenama na osnivača Škole folklor dr. Ivana Ivančana, velikoga hrvatskoga etnokoreologa i istraživača, koji je odgojio tolike generacije zaljubljenika u hrvatski folklor koji ga se i danas s velikim poštovanjem sjećaju

U hotelu "Kaštel" u Crkvenici održana je od 3. do 14. siječnja još jedna uspješna Zimska škola hrvatskoga folklor. Ovaj tradicionalni program Hrvatske matice iseljenika privukao je početkom siječnja zaista rekordan broj polaznika, čak 118 plesača i svirača iz različitih zemalja svijeta: Argentine, SAD-a, Njemačke, Austrije, Švicarske, Mađarske, Vojvodine (Srbije), Bosne i Hercegovine, Slovenije, Japana i, naravno, iz cijele Hrvatske.

Na programu su bili plesovi, narodne nošnje, pjesme, glazbala i običaji jadranskoga područja, priobalja i otoka. Voditelj škole folklor prof. Andrija Ivančan okupio je ekipu uglednih predavača, vrsnih poznavatelja folklor hrvatskog jadranskog područja, glazbenih i plesnih pedagoga te stručnjaka za narodne nošnje. Predavali su Branko Šegović, Vido

Bagur, Milan Oreb, Zlatan Sindičić, Nenad Milin, Siniša Leopold, Željko Bradić, Dražen Šoić, Stjepan Večković, Marijan Janči, Josip Forjan, Kristina Benko i Goran Knežević. Kao i proteklih četrdesetak godina, glazbeni korepitor u plesnoj dvorani bio je prof. Ivan Kršek.

Nastava se održavala i prije i poslije podne, a polaznici su unaprijed mogli odabrati jednu od četiriju ponuđenih grupa predmeta: ples, sviranje tambura, sviranje tradicijskih glazbala i, prvi put u povijesti škole folklor, sviranje na cimbalu.

OBIČAJ KOLENDA VANJA

Vrijeme nakon večere bilo je namijenjeno različitim dodatnim sadržajima, poput poduke o digitalnom zapisivanju nota ili predstavljanja snimki izvornih folklornih skupina jadranskoga područja koje je prigodom svojih boravaka na terenu bilježio Vido Bagur. Polaznici su uz pomoć prof. Bagura priredili i sijelo po uzoru na starinske običaje, pri čemu

je svatko od njih imao prigodu otpjevati ili odsvirati nešto po vlastitu odabiru, najčešće iz svoga kraja. Prisjetili su se i običaja *kolendavanja*. U predvečerje na blagdan Sveta tri kralja dio je naših polaznika s upaljenim svijećama, uz svirku i, pjevajući starinske napjeve *kolende*, krenuo u ophodnju kroz hotel "Kaštel" donoseći radost svima koji su se u tom trenutku tamo zatekli.

Gajde su odjekivale i hodnicima hotela "Kaštel"

Napisala: **Srebrenka Šeravić**
Snimio: **Vido Bagur**

“Mnogo učimo i radimo, ali se i lijepo družimo”

■ Darinka Očak iz Santova u Mađarskoj u Školi folkloru bila je prvi put i sve joj je bilo jako dobro. “Plešem u našem KUD-u *Veseli Santovčani* i u školskom klubu. Ova iskustva ovdje su nam dragocjena, učimo hrvatske plesove koje ćemo nastaviti plesati u našem kulturno-umjetničkom društvu. Mnogo smo korisnih stvari ovdje naučili”, rekla nam je Darinka.

■ Petar Crnogorac iz New Yorka redovito dolazi u Školu hrvatskoga folkloru već nekoliko godina, i zimi i ljeti. “Na školi folkloru uvijek mi je super, mnogo se uči i radi, ali se i lijepo družimo. Stekao sam mnogo prijatelja iz domovine. Žao mi je što ove zime nije mogla doći sa mnom i moja sestra Katarina, ali doći ćemo zajedno drugi put”, najavio nam je Petar.

■ Nikola Hofer, 15-godišnjak iz Ruda kod Samobora, bio je treći put u Školi folkloru. U početku je svirao tambure, a ove je godine učio svirati cimbal. Rekao nam je: “Cimbal je dosta težak instrument, ali odlučio sam ga učiti ovdje u Školi folkloru i poslije nastaviti vježbati i usavršiti u svome kulturno-umjetničkom društvu “Oštrc” iz Ruda. U školi folkloru nas je petero iz “Oštrca”. Još je dvoje svirača na gajdama, a dvije djevojke uče plesove”.

■ Marjana Grgić, voditeljica folklornog ansambla “Tomislav” HKM-a Stuttgart mnogo je puta već bila u Školi folkloru: “Premda sam mnogo toga do sada naučila, još ima dosta toga što me zanima – prije svega stil plesanja, a naši predavači u školi to zaista krasno znaju prenijeti plesačima. A veselim se i druženju s prijateljima, baš nam je lijepo!”.

■ Među Hrvatima iz cijeloga svijeta našao se u Školi folkloru i jedan Japanac – Yutaka Ban, student etnomuzikologije. Hrvatski jezik naučio je putujući Hrvatskom, a za Školu folkloru saznao je preko Interneta. Svirao je gajde. Za Hrvatsku simpatični Yutaka kaže: “Lijepo je ovdje. I ljudi i život. A sviđa mi se i ono kad miješate vino i vodu, kako to zovete? Aha, da gemišt!”.

Zajednička fotografija plesača i njihovih predavača

Jednu su večer predavači i polaznici posvetili uspomenu na osnivača Škole folkloru dr. Ivana Ivančana, velikoga hrvatskog etnokoreologa i istraživača, koji je odgojio tolike generacije zaljubljenika u hrvatski folklor i koji ga se danas s velikim poštovanjem sjećaju.

Na Zimskoj školi folkloru gostovale su, u skladu s tradicijom, i dvije izvorne folklorne skupine: KUD “Koledišće” iz Jezera s otoka Murtera te KUD “Poljica” s otoka Krka. Članovi KUD-a “Tomislav” iz Županje, i sami polaznici Škole folkloru, priredili su, sada već tradicionalnu, šokačku večer i počastili svoje kolege i predavače biranim delicijama svoga kraja. Najveselije je kao i uvijek bilo na maskenbalu Škole folkloru.

Iz daleke Argentine, iz Buenos Airesa, u školu folkloru stigao je i polaznik Guillermo Miguel Terrazas, voditelj hrvatske folklorne skupine “Zrinski”, no uz to i vrstan poznavatelj i predavač argentinskog tanga. Willy je cijelu jednu večer posvetio predavanju tanga, priredivši na kraju i kratki tečaj za oduševljene polaznike.

Tijekom dvanaest dana Zimske škole hrvatskoga folkloru bilo je zaista napretek i lijepe pjesme, svirke i plesa uz tamburaše do kasnih noćnih sati, no ujutro su svi, bez izuzetka, bili točni i spremni na nastavi - pravi folklorashi!

SVEČANI KONCERT

I, prije samog kraja Zimske škole folkloru, u subotu 13. siječnja, održan je svečani koncert polaznika Zimske škole

hrvatskoga folkloru u prepunoj Gradskoj sportskoj dvorani Crikvenice. Plesači i svirači silno je razveselio dolazak na koncert mnogih bivših polaznika iz cijele Hrvatske koji su od svega srca pružili potporu svojim mladim kolegama!

Nazočne su pozdravili gradonačelnik Crikvenice gospodin Božidar Tomašek i zamjenik ravnateljice Hrvatske matice iseljenika gospodin Domagoj Ante Petrić.

Bio je to lijep i bogat program u kojemu su nastupili svi polaznici Škole folkloru: tamburaši, svirači tradicijskih glazbala, svirači cimbala i plesači. Ovi, posljednji predstavili su se s čak četiri plesne koreografije: plesovima Pelješca, otoka Raba, Lastova i starim splitskim plesovima. Zajedničkom pjesmom na kraju koncerta ovogodišnji polaznici oprostili su se od Zimske škole hrvatskoga folkloru i Crikvenice, uz obećanje da će se ponovno zajedno okupiti u još jednoj školi folkloru Hrvatske matice iseljenika, i to već ovoga ljeta u Pučišćima na otoku Braču. ■

Svirači tambura za vrijeme nastave

Jubilarni gradišćanskohrvatski bal u Beču

Tradicionalni Bal gradišćanskih Hrvata održan je 20. siječnja u bečkom hotelu "Schönbrunn" u organizaciji Hrvatskoga gradišćanskog kulturnog društva (HGKD). Pokrovitelji tog, jubilarnog, 60. bala bili su gradonačelnici Beča i Zagreba Michael Häupl i Milan Bandić, koju su zbog spriječenosti ispričali svoj nedolazak.

Ta, tradicionalna kulturna svečanost, koja je okupila rekordni broj posjetitelja, počela je splotom starih hrvatskih pjesama i plesova u izvedbi zagrebačkoga Folklornog ansambla "Dr. Ivan Ivančan", čije gostovanje je omogućila Hrvatska matica iseljenika.

Balu su nazočili mnogi uzvanici iz Hrvatske među kojima i pomoćnica ministrica vanjskih poslova Mirjana Bohanec-Vidović i ravnateljica HMI-a Katarina Fuček, kao i najistaknutiji gradišćanskohrvatski političari: novi austrijski ministar unutarnjih poslova Norbert Darabos, zastupnica u austrijskom Saveznom parlamentu Terezija Stojšić i drugi.

Bal je svečano otvorio je predsjednik HGKD-a Štefan Pauer, istaknuvši da su gradišćanski Hrvati posebno ponosno na tu, 60. kulturnu priredbu, te da u posebnom ozračju nudi mogućnost sklapanja i produbljivanja prijateljstva i suradnje jer okuplja Hrvate iz šest srednjoeuropskih država: Austrije, Hrvatske, Mađarske, Italije, Češke i Slovačke.

Goste su svojom glazbom do ranih jutarnji sati zabavljali mnogi glazbenici: Bečki damski orkestar "Tempo-di Valse", zagrebački sastav "Kužiš, stari moj", gradišćanskohrvatski tamburaški sastav "Tambećari", hrvatska grupa iz Beča "Dubrovački kavaljeri" itd. Valja napomenuti da je uoči bala iz tiska izašla

Gradišćanski Hrvati su nadaleko poznati po svojim bal-skim priredbama koje se održavaju tradicionalno u razdoblju od Nove Godine do korizme. Uz spomenuti bečki bal, valja izdvojiti i niz drugih, vrlo uspješno organiziranih, hrvatskih balova održanih u Trajštofu, Velikom Borištofu i Vincjetu u Austriji, zatim u Slovačkoj, u selu Čunovu, kao i u mađarskim gradovima Šopronu i Sambotelu.

prigodna knjiga "Hrvatski bal u Beču / Der Kroatenball i Wien". Urednik i jedan od autora te dvojezične publikacije jest Petar Tyrán, glavni urednik *Hrvatskih novina*. ■

Veliko prelo u Baji

Više od 500 gostiju nazočilo je 27. siječnja u Baji, na Velikom prelu, tradicionalnoj pučkoj svečanosti

Pripremio: **Hrvoje Salopek**

koja svake godine u tom mađarskom gradu u Bačkoj okuplja tamošnje Hrvate. Organizatori te važne priredbe bili su bački ogranak Saveza Hrvate u Mađarskoj (SHM) i Hrvatska manjinska samouprava grada Baje.

Slavlje su uveličali uzvanici - veleposlanik RH u Mađarskoj Ivan Bandić, ravnateljica HMI-a Katarina Fuček i predstavnici grada Labina s dogradonačelnicom Lilianom Vale na čelu.

Okupljene su u ime organizatora pozdravili Šandor Pančić, predsjednik Hrvatske manjinske samouprave iz Baje i Angela Šokac Marković, predsjednica bačkog ogranka SHM-a. Prelo je uz riječi dobrodošlice svečano otvorio gradona-

čelnik Baje Zoltan Revfy. Okupljenima su se obratili i ravnateljica HMI-a Katarina Fuček i veleposlanik Ivan Bandić. Svi su govornici istaknuli važnost ovakvih okupljanja, pozivajući na očuvanje i njegovanje tradicije u interesu opstanka Hrvata na ovim prostorima Mađarske.

U prigodnom glazbeno-plesnom programu nastupili su: plesna skupina vrtića Dolnjak, "Bunjevačke zlatne grane" i orkestar "Čabar", svi iz Baje. U nastavku je okupljene zabavljao Tamburaški sastav "Orašje" iz Vršende (Mohač). Posebni gost večeri bio je poznati hrvatski pjevač Stjepan Jeržek Štef uz pratnju tamburaškog sastava "Gentelmani". Zabava je nastavljena sve do zore.

Valja napomenuti da se u tom dijelu južne Mađarske tijekom siječnja i veljače prela održavaju u mnogim hrvatskim selima - u Santovu, Bačinu, Aljmašu, Gari, Vancagi, Čikeriji i Kačmaru. ■

Manjinske teme Hrvata u Vojvodini

Knjiga Tomislava Žigmanova **Hrvati u Vojvodini danas - Traganje za identitetom** s različitim motrišta obrađuje društvenu i kulturnu zbilju hrvatske manjine u toj multietničkoj pokrajini u Republici Srbiji u posljednjih petnaest godina. Vrijeme je to burnih društvenih i političkih procesa u jugoistočnoj Europi, obilježeno ratnim sukobima i stvaranjem novih geopolitičkih cjelina, u kojem su tamošnji Hrvati izborili svoj status i pravnu poziciju za sudjelovanje u demokratskom životu Republike Srbije. To je okvir u kojem autor prati ostvarivanje i kršenje ljudskih i manjinskih prava Hrvata u Vojvodini, ostvarivanje prava na njegovanje kulture i ostvarivanje prava na informiranje. Tim je riječima ravnateljica Hrvatske matice iseljenika Katarina Fuček upozorila na važnost multidisciplinarnе studije **Hrvati u Vojvodini danas** Tomislava Žigmanova, koja je svečano predstavljena u Hrvatskoj matici iseljenika 2. veljače 2007. O knjizi, koju su objelodanili prestižna Hrvatska sveučilišna naklada i Pučko otvoreno učilište iz Zagreba, govorili su, uz profesora Petra Vukovića i samog autora, renomirani znanstvenici dr. Srećko Lipovčan te povjesničar i književnik Đuro Vidmarović, kao i glavna urednica Hrvatske sveučilišne naklade Anita Šikić.

Književnik, publicist i znanstvenik mlađega naraštaja Tomislav Žigmanov (1967.) u životu hrvatske zajednice u Vojvodini prisutan je desetljeće i pol, osobito u području medija i kulture. Objavljuje i znanstvene radove o aktualnom položaju vojvođanskih Hrvata, te eseje iz zavičajne povijesti, kulture i književnosti u vojvođanskoj periodici. Žigmanov piše pjesme te refleksivnu prozu. Objavio je šest knjiga. Član je Hrvatskoga filozofskoga društva, Društva hrvatskih književnika i Društva književnika Vojvodine.

Otkrivajući bitne aspekte zbiljskoga položaja jednoga dijela hrvatskoga naroda s naporom da se utemelji, interpretira i znanstveno objasni njegov socijalni i kulturni identitet, Žigmanova je knjiga pouzdan priručnik svima onima u društvu koji se bave položajem određene manjine u većinskoj zajednici europske provenijencije, istaknuo je dr. Srećko Lipovčan. U žarištu autorove analize jest i recepcija Hrvata u Vojvodini u izvješćima o položaju, ostvarivanju i kršenju ljudskih i manjinskih prava u tom dijelu Europe pa se autor zajedno sa svojim sunarodnjacima na tim prostorima u javnome životu hrabro zalaže za hrvatska manjinska prava.

Vojvođanski Hrvati danas žive, teritorijalno promatrano, vrlo disperzirano. U znatnijem ih broju ima u općinama Subo-

Žigmanov, Tomislav - Hrvati u Vojvodini danas: Traganje za identitetom, Hrvatska sveučilišna naklada & Pučko otvoreno sveučilište, Zagreb, 2006., str. 216

tica, Sombor i Novi Sad, a najbogatiji društveni život očituju u Subotici, koja se može nazvati njihovim kulturnim središtem, te u Somboru, dok je u Srijemu mnogo teže, zbog posljedica rata. Veći ih dio živi u seoskim naseljima, tako da su umnogome zadržali tradicijsku kulturu, napose folklor. Od sredine druge polovice 20. stoljeća broj Hrvata u Vojvodini u stalnom je i rapidnom opadanju. Naime, u Vojvodini su, prema popisu stanovništva iz 1971., živjelo 120 303 Hrvata, dok se taj podatak prema

rezultatima popisa stanovništva iz travnja 2002., od ukupno 70 602 Hrvata koji žive na području Srbije (0,9%), sveo na tek 56 546 Hrvata koji žive u Vojvodini (2,78%). U ovoj knjizi, naglasio je Đuro Vidmarović, egzaktno se pokazuje kako je broj Hrvata u Vojvodini u samo 30 godina više nego prepolovljen, a to je rezultat izuzetno nepovoljnih prilika u kojima Hrvati žive – od stalne izloženosti snažnim asimilacijskim politikama, do etničkoga čišćenja u prvoj polovici devedesetih godina prošloga stoljeća.

Izlazak iz socijalizma, s druge strane, ostavio je nepovoljne posljedice, kada je u pitanju hrvatska zajednica na njezinu unutarnju strukturu. U prvom redu ta je zajednica bila preslabo integrirana – broj i vrsta veza među članovima bile su male, nisu imali institucionalnu formu i nije postojao vlastiti prostor javnosti. Danas su stvari nešto drukčije: Hrvati su na tim prostorima počeli stvarati vlastitu mikrostrukturu, kao što su osnivanje različitih institucija, kulturnih udruga, nevladinih organizacija, okupljanje intelektualne elite, ali i izdavanje glasila, naglasio je Đuro Vidmarović čestitajući autoru na kvalitetnoj knjizi. Proces institucionalne izgradnje još uvijek nije završen, a učinjenim se nije moguće mnogo hvaliti, premda su ovi procesi najdalje otišli upravo na planu nakladništva i informiranja na hrvatskom jeziku, kazao je autor Tomislav Žigmanov. ■

Hrvatska mora zaista postati zemlja znanja!

Razgovor s prof. Petrom Selemom nužno je raznovrstan, a tema ima bezbroj, jer je on zaista svestran: sveučilišni je profesor, kazališni redatelj, književnik, zastupnik u Hrvatskom saboru, predsjednik Odbora za obrazovanje, znanost i kulturu. Istaknimo ovdje da je naš sugovornik, uz ostale svoje aktivnosti na kulturnom i obrazovnom polju, režirao sedamdesetak dramskih i opernih predstava u svim nacionalnim kazalištima u Hrvatskoj, na najvažnijim hrvatskim festivalima, te u brojnim kazalištima u svijetu: od Moskve do New Yorka, preko Osla, Praga, Salzburga, Luxemburga i Torre del Lago. Valja istaknuti, posebno zato što razgovaramo za *Maticu*, list Hrvatske matice iseljenika, da je Petar Selem član Upravnoga odbora HMI-a. Razgovor može krenuti upravo s te točke...

Recite za *Maticu* nešto o svojem radu u Odboru HMI-a, tj. koji su, po vašem mišljenju, putovi suradnje s iseljeništvom i mogućnosti za njihovo bolje uključivanje u boljitak domovine im hrvatske?

- Funkciju u Odboru Matice prihvatio sam na prijedlog Vlade RH, ali na rok. Prihvatio sam je zato što sam vjerovao da je potrebno u HMI-u srediti neke stvari, nešto promijeniti i, rekao bih, vratiti na pravi put. Činilo mi se da je to jedna zadaća koja vrijedi stanovitog truda, ali sam odlučio da ću se, onog časa kad zaključim da su stvari krenule onako kako treba, povući.

No, postoji možda jedan emocionalni razlog zbog kojeg sam prihvatio tu funkciju, a to su neka iskustva iz vremena kad sam boravio, po poslu, u inozemstvu. Tad sam imao susreta koji su zaista, rekao bih, bili dirljivi. Ne ću zaboraviti susret u New Yorku s jednim našim uglednim liječnikom koji je izvrsno situiran, koji ima i društveni položaj i novac i sve... Vozio sam se jedne noći s njim u njegovu autu i cijelo su vrijeme s kasetofona odjekivale dalmatinske pjesme. Tad sam osjetio, u toj hladnoj njujorškoj noći, koliko je taj čovjek zapravo nostalgично vezan uz svoju zemlju i koliko taj uspjeh u svijetu, a ima i onih koji nisu tako uspjeli, ne može nadoknaditi tu neku prazninu koja nastaje udaljavanjem od izvorišta. I pokušaj da se to kompenzira, eto u ovom slučaju, dalmatinskim pjesmama...

Isto tako, kad sam radio u Parizu u Teatru Europe susretao sam se s našim ljudima, prijateljima, koji nisu imali putovnicu u ondašnjoj Jugoslaviji, koji se nisu, dakle, mogli u to vrijeme vratiti u svoju domovinu, nisu mogli ostvariti taj kontakt. I znam koliko je to u njih izazivalo i tuge i tjeskobe.

Ta su me iskustva ponukala da se ipak angažiram da se HMI zaista afirmira kao jedna stvarana, prava i živa veza između domovine i tih ljudi koji žive u svijetu... Intenzitet te veze i kvaliteta od najveće je važnosti i za Hrvatsku i za njih. I zbog toga

Razgovarala: **Anči Fabijanović**

se vrijedilo angažirati, iako sam jako opterećen, i u ovoj funkciji u Matici...

NABUCCO I NOVI PROJEKTI

Svojem uspjehu na redateljsko-glazbenom polju - od Nabucca koji je "vječan" preko opernih premijera u riječkom i splitskom HNK-u - uz sjajne kritike, zasigurno se veselite. Opera je Vaša trajna ljubav. Kako komentirate ovaj, posljednji izbor i što novo možemo očekivati i gdje?

- Kao što znate, ne tako davno u operi HNK izvedena je 150. izvedba mogega Nabucca... To je rekord u europskim razmjerima, a uspjeh je veći jer je ta predstava uvijek bila rasprodana. Prema zadnjim statistikama koje HNK radi o svojim predstavama, prodanost Nabucca bila je 98 posto. Što je apsolutni nedosegnuti fenomen... To je predstava koja je, kao što znate, obišla i svijet, koja je imala izvanredne uspjehe i u nekadašnjem Sovjetskom Savezu upravo pred kraj ondašnje ere. Značio je taj Nabucco nešto novo što je njih fasciniralo, pa su ovacije trajale dugo i u Moskvi i u Petrogradu, ondašnjem Lenjingradu... Uspjeh je postigao i u Njemačkoj, Luksemburgu, Salzburgu... Dakle, jedna predstava koja je pronijela vrijednosti hrvatskog glumišta po čitavoj Europi.

Jasno da čovjek ne može živjeti od stare slave i sretan sam što smo ove godine imali dobar odaziv publike na dva moja projekta koje publika inače ne prihvaća *a priori*. ...S jedne je strane Paračeva *Judita* u Rijeci, a, s druge strane, veselim se uspjehu *Simona Boccanegre* u Splitu.

Pitate za novo. Projekata je poprilično i u nas i vani. Zbog svojih saborskih obveza morao sam, na žalost, reducirati svoje projekte u inozemstvu... Međutim, ovog ću proljeća raditi, nakon tri godine, ponovno dramsku predstavu. Zaželio sam se drame: nakon mnogih izvrsno primljenih predstava kao npr. *Gorki, gorki mjesec* i drugih, došlo je ponovno vrijeme za dramsku predstavu. Radit ću u Varaždinu, to će vjerojatno biti Schillerova *Maria Stuart*.

HTV NIJE KOMERCIJALNA TELEVIZIJA

Mirko Galić odlazi s HTV-a u diplomaciju. Kako ocjenjujete njegova postignuća? Biste li se Vi prihvatili te teške i odgovorne, ali izazovne dužnosti?

- Ne bih ocjenjivao razdoblje u kojem je gospodin Galić bio ravnatelj s aspekta njegove osobe. No, rekao bih da je to razdoblje bilo, što se HRT-a tiče, a posebice Televizije, upitno kad je riječ o političkoj objektivnosti, ali, tvrdim kategorički, katastrofalno kad je riječ o položaju hrvatske kulture i umjetnosti.

Kažem, koliko je minuta dobio koji političar lijeve ili desne orijentacije, da ne bih ustrajao... Ali apsolutno ustrajem na tome da je iz godine u godinu položaj hrvatske kulture i kulture općenito na TV išao nizbrdo. Ja sam u svojoj saborskoj raspravi, u izvješću o HRT-u za 2004. godine, iznio konkretne brojke,

minutažu. Tu se vidi kako kultura i umjetnost sve više bivaju bačeni u najskriveniji zapećak, govorimo o Televiziji... *Radio* je tu nešto drugo. Radio s dramskim i posebice Trećim programom odražava jednu kulturnu razinu. Na Televiziji je i ono malo kulture što je ostalo gurnuto u kasne noćne sate... Obrazovni je program potpuno uništen, a kriterij po kojem se kulturne teme pojavljuju u Dnevniku katastrofalan je.

Zaključio bih da je to nedopustivo, jer HTV nije komercijalna televizija. Ona ubire više od 800 milijuna kuna prihoda što građani plaćaju - da bi ta institucija bila nacionalna, kulturna, pa da ima i razinu koja je, upotrijebio bih jednu arhaičnu riječ, i odgojna... Ona postaje konkurent komercijalnim televizijama, što je apsurdno.

Moj angažman na Televiziji? Bio sam osam godina umjetnički direktor, poznajem dobro kuću. U ovom slučaju ne dolazi u obzir jer ja sam politički angažiran...

POLITIČKI ANGAŽMAN

Kako biste predstavili svoj rad u saborskom Odboru kojemu ste na čelu?

- Saborski Odbor za obrazovanje, znanost i kulturu zapravo pokriva dva ministarstva, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i

športa i Ministarstvo kulture, samo ne šport i zaštitu prirode. Prošle smo godine obavili dobar posao, donijeli smo, uz ostalo, novi kazališni zakon. Posebno se veselim što smo na kraju prošlogodišnjeg zasjedanja u Zakon o udžbenicima unijeli izmjene i dopune: uvedeni su besplatni udžbenici za sve učenike osnovnih škola i prvog razreda srednjih škola. Mi ćemo i dalje nastojati da ti zakoni budu meki, fleksibilni, životni. Trudit ćemo se da pridonese Hrvatskoj kao zemlji znanja. U tome ovaj odbor u dobroj suradnji s ministrom Primorcem može biti vrlo koristan. To je stvar za

koju se vrijedi potruditi, pa i žrtvovati poneku režiju u inozemstvu...

Član ste HDZ-a i snažno podupirete Ivu Sanadera. Jeste li mu nešto preložiti vezano uz predizbornu godinu? Kultura, obrazovanje, znanost, to su karike u lancu bez kojega budući pobjednik ne može, zar ne? Bili ste prisutni na programu *Hrvatska zemlja znanja*. Ima li nade da ta ideja zaživi?

- Na ovo Vam pitanje mogu odgovoriti onime što je već sadržano u samom pitanju. Svi moji razgovori, prijateljski, s predsjednikom Vlade uglavnom ostaju u tom krugu tema. I mogu vam reći, a to sam rekao i u razgovoru sa sindikatima obrazovanja, da sintagma o Hrvatskoj kao zemlji znanja nije fraza. U to mi svi, i posebno predsjednik Vlade, duboko vjerujemo. Ne znam je li to tema koja će dobiti izbore, ali je ta tema bitna u predizbornoj razdoblju. Kad se pogleda koliki je porast proračuna za kulturu, znanost i naobrazbu, jasno je da se ozbiljno misli... ■

PLAVA KNJIGA O RAZGRANIČENJU IZMEĐU HRVATSKE I SLOVENIJE NA MORU

ZAGREB - Radna skupina Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, u kojoj su bili predsjednik HAZU akademik Milan Moguš te akademici Davorin Rudolf i Vladimir Ibler, početkom veljače je u Banskim dvorima predsjedniku Stjepanu Mesiću i predsjedniku Vlade Ivi Sanaderu predstavila stručne i znanstvene "Osnove za razgraničenje između Republike Hrvatske i Republike Slovenije", kolo-kvijalno nazvane Plavom knjigom. Riječ je o zbirci povijesnih i znanstvenih činjenica koje proizlaze iz međunarodnog prava i nedvojbeno upućuju

na hrvatsku teritorijalnu cjelovitost, te odbacuju i pobijaju netočne interpretacije o graničnoj crti u Savudrijskoj vali, navedene u tzv. Bijeloj knjizi Republike Slovenije.

NAJAVLJENA GRADNJA TUNELA KROZ BIOKOVO

IMOTSKI - Predsjednik HDZ-a i premijer Ivo Sanader 20. siječnja je na skupu u Imotskom, u povodu 17. obljetnice osnutka HDZ-a u tom kraju, najavio da će već ove godine početi gradnja dugo očekivanog tunela "Sv. Ilija" kroz Biokovo. "Kao predsjednik stranke i kao premijer dao sam nalog ministru Božidaru Kalmeti županu Anti Sanaderu da se što prije razriješe problemi koncesije za gradnju tog tunela", rekao je Sanader, ističući kako daje riječ da će gradnja početi već ove godine, što je u prepunoj dvorani imotskoga kina dočekano burnim pljeskom. Istaknuo je također važnost mosta kopno-Pelješac, jer će se njime napokon povezati hrvatski teritorij i omogućiti oživljavanje tog područja.

TVORNICI BITUMINA IZ MUĆA OSVAJA SVIJET

MUĆ - U poslovnoj zoni u Muću nedaleko od Splita uspješno djeluje *Bitumina* – suvremena tvornica hidroizolacijskih traka u rolama koja je u kratkom roku postala glavni domaći proizvođač. Tvrtka koju vodi mladi poduzetnik Tihomir Brako (33) lanjsku je godinu zaključila izvozom vrijednim oko 5 milijuna eura, a za 2007. planira se porast od 30 posto. Mućka tvornica svoje proizvode izvozi u zemlje jugoistočne Europe, a ove godine počinje osvajati talijansko tržište. *Bitumina* zapošljava više od 50 ljudi, mahom iz Muća, Zelova i Crivca, što je uveliko smanjilo stopu nezaposlenosti u tim krajevima Dalmatinske zagore.

SUĐENJE GOTOVINI, MARKAČU I ČERMAKU POČINJE 7. SVIBNJA

DEN HAAG - Haaško suđenje trojici hrvatskih generala Anti Gotovini, Ivanu Čermaku i Mladenu Markaču započeo će 7. svibnja ove godine, objavio je u siječnju Haaški sud. "Uvodne riječi Tužiteljstva... održat će se u ponedjeljak 7. svibnja 2007.", navodi se u odluci Sudskog vijeća kojom se određuje početak suđenja. Obrana će, ako odluči na samom početku suđenja iznijeti svoje uvodne riječi, to učiniti 8. svibnja. Izvođenje dokaza Tužiteljstva, odnosno izvođenje prvih svjedoka, započeo će 9. svibnja. Trojica hrvatskih generala optuženi su da su počinili zločine protiv čovječnosti i zbog kršenja ratnog prava i običaja tijekom i nakon operacije "Oluja" protiv srpskih civila na širem području Knina od kolovoza do studenoga 1995. godine. Prema najavama suđenje bi moglo trajati 12 do 14 mjeseci.

OBLJETNICA AKCIJE "MASLENICA"

ZADAR - Zadarska županija počela je 20. siječnja s trodnevnom obilježavanjem 14. obljetnice oslobodilačke akcije "Maslenica". U samo tri dana, od 22. siječnja 1993., kad je akcija počela, oslobođeno je područje na kojem je živjelo više od 200 000 stanovnika Zadarske županije. Veza između sjevera i juga Hrvatske bila je presječena, a u Dalmaciju se iz Zagreba putovalo preko otoka Paga. Srušen je i Maslenički most pa je odmah nakon akcije HV-a počela gradnja pontonskoga. U "Maslenici" je oslobođen velik dio zadarskog zaleđa, Zračna luka u Zemuniku te strateški položaji na Velebitu i Novsko ždrilo.

EUROMONEY: HRVATSKA IMA DOBRE ŠANSE

BEČ - Na konferenciji *Euromoney*, koja je u siječnju održana u Beču, predstavljani su rezultati analize sektora zemalja srednje i istočne Europe što ju je provela istraživačka mreža *New Europe*, dio *UniCredit* Grupe, a koji, među ostalim, pokazuju sektore u kojim Hrvatska ima najbolje šanse za uspjeh u idućim dvije godine. Zemlje Srednje i Istočne Europe postižu prednost u sektorima srednje i visoke tehnologije. Na skupu se okupilo više od 1 200 sudionika.

Pripremio: **Zlatko Tkalec**

HRVATSKI BRANDOVI NA EUROPSKIM SAJMOVIMA

ZAGREB - Hrvatska gospodarska komora promovirat će hrvatske *brandove* u inozemstvu na trima sajmovima u sklopu projekta *be-CROative*, najavio je potkraj siječnja predsjednik HGK-a Nadan Vi-

došević. Dodao je da HGK-ovim projektom želi predstaviti Hrvatsku i domaće robne marke u svijetu tako što će promovirati kvalitetne hrvatske proizvode kao dio hrvatske tradicije, razvojno-istraživačkog rada i inovacije, te time pokazati svijetu svoju kvalitetu i vrijednost. Trideset i jedan hrvatski *brand* promovirat će se serijom izložbi na sajmovima u Münchenu, Lisabonu i Bruxellesu. "Sajam CBR u Münchenu odabran je zato što Njemačka trenutno predsjedava Unijom, a Bruxelles kao središte EU-a", napomenuo je Vidošević.

RAST TURISTIČKOG PROMETA U ZAGREBU

ZAGREB - Glavni hrvatski grad bilježi značajan rast turističkog prometa – tijekom prošle godine Zagreb je posjetilo 9,9 posto turista više nego 2005., a broj registriranih noćenja povećan je 9 posto. Tijekom prošle godine registrirano je 603.800 turističkih dolazaka i 1,01 milijun turističkih noćenja. Prosječno su turisti u Zagrebu po dolasku ostvarili 1,7 noćenja. Zagreb je prošle godine posjetilo 420 tisuća stranih turista, što je povećanje od 9,1 posto u odnosu na 2005.

MARINA "FRAPA" NAJBOLJA NA SVIJETU

MADRID - Žiri međunarodne nagrade za turizam i hotelijerstvo, u konkurenciji 60 zemalja, za najbolju svjetsku marinu u 2006. godini proglasio je marinu "Frapa" iz Rogoznice. Na 32. tradicionalnom izboru prestižna međunarodna nagrada uručena je početkom veljače u Madridu Franji Pašaliću, vlasniku marine "Frapa". Zanimljivo, nakon što je šest godina proglašavana najboljom hrvatskom marinom, za prošlu godinu nije ni nominirana, ali njezin je vlasnik zato dobio veliku zadovoljštinu u Španjolskoj.

ČEŠKI KONSENZUS O HRVATSKOJ U EU 2009.

ZAGREB - "Na češkoj političkoj sceni vlada konsenzus o želji da tijekom češkog predsjedanja EU-om 2009. dođe do ulaska Hrvatske u Uniju, što bi bila kruna bilateralnih odnosa Hrvatske i Češke", rekao je potkraj siječnja predsjednik odbora za vanjsku politiku češkog parlamenta Jan Hamáček nakon razgovora s predsjednikom saborskog odbora za vanjsku politiku Gordanom Jandrokovićem. Osim izražavanja potpore za hrvatsko članstvo u EU i NATO, u razgovoru je zaključeno da između dviju zemalja nema otvorenih pitanja.

AGROKOR INVESTIRA U BARANJI

BELI MANASTIR - U Belju su otvorene dvije velike svinjogojske farme u sustavu koncerna Agrokor, u čiju je izgradnju utrošeno 140 milijuna kuna. Obje su farme projektirane prema najnovijim dostignućima europske svinjogojske prakse, te obilježavaju početak novoga, modernog koncepta svinjogojske proizvodnje u sustavu Agrokor. Nukleus farma Brod Pustara kapaciteta je 1 400 krmača i bit će baza budućeg razvoja svinjogojstva u Belju zahvaljujući vrhunskoj svjetskoj genetici od koje će se stvarati visokokvalitetni genetski materijal u vlastitoj proizvodnji. Farma Malo Knežvo također je kapaciteta 1 400 svinja, a glavni joj je cilj proizvodnja prasadi namijenjene za daljnji tov.

UDRUŽUJU SE HRVATSKE ŠEĆERANE

OSIJEK - Sve tri hrvatske šećerane - osječki Kandid Premijer, virovitički Viro i Sladorana Županja - do početka sjetve, dakle do sredine ožujka, poslovno će se povezati osnivanjem zajedničkog poduzeća radi smanjenja visokih proizvodnih troškova šećera te zajedničkog nastupa na europskom tržištu. Dogovoreno je to u petak u Osijeku, na sastanku ministra poljoprivrede i šumarstva Petra Čobankovića s čelnicima triju šećerana. - Ovim ćemo demantirati politikantske priče da će u Hrvatskoj nestati jedna od triju šećerana. Budući da su dvije privatne, a jedna državna, ostavljamo im da se dogovore o najpovoljnijem obliku udruživanja. No, naglašavam, to je samo poslovno povezivanje, bez promjena vlasničkih struktura - rekao je ministar Čobanković.

Predstavljena "Hrvatska izvozna ofenziva"

Glavni su ciljevi strategije povećati ukupan broj tvrtki izvoznika 25 posto, sa sadašnjih oko 11 000 na 13 800 izvoznika, promijeniti strukturu izvoza, povećati konkurentnost proizvodnje reprodukcijanskog materijala i komponenti za složene proizvode te osnivanje šest izvoznih "klastera"

Ministar gospodarstva, rada i poduzetništva Branko Vukelić, predstavljajući izvozna ofenzivu, istaknuo je da su četiri glavna cilja u razdoblju od 2007. do 2010. povećati ukupan broj tvrtki izvoznika 25 posto, sa sadašnjih oko 11 tisuća na 13 800 izvoznika, promijeniti strukturu izvoza, povećati konkurentnost proizvodnje reprodukcijanskog materijala i komponenti za složene proizvode te osnivanje šest izvoznih klastera.

Promjenu strukture izvoza ministar je potkrijepio primjerom drvne industrije u kojoj Hrvatska trenutačno dvostruko gubi - izvozi jeftiniju sirovinu, a kupuje i uvozi skuplje finalne proizvode, često od vlastite sirovine koju je izvezla.

Posebnu važnost strategija daje i osnivanju šest klastera za izvoz - Voda, Male brodogradnje, Tekstil-odjeća, ICT-rješenja, Drvo-namještaj i Marikultura-hrvatska riba. Strategija se, pojasnio je Vukelić, sastoji od 29 mjera, od čega se 24 odnose izravno na samoga poduzetnika. Predviđeno je i osnivanja posebnog Centra za standarde i certifikate, koji će sve certifikate osiguravati poduzetnicima, a Ministarstvo će sufinancirati dobivanje tih standarda.

Također, ide se u osnivanje šest centara koji će spajati proizvodnju s inovacijama i znanost, odnosno sveučilišta i veleučilišta s poduzetnicima. Tu je i mjera supstitucije uvoza, odnosno proizvodnje proizvoda kojih do sada nismo imali. Postojeći sustavi primijenit će se

izravno na izvoz, poput projekata *Hitro.hr* i *Hitrorez*, da se ukloni svaka barijera koja se nađe na putu izvozniku, kazao je ministar.

Strategija je vrlo operativna i sadrži sve ono što institucije moraju učiniti da izvoznici stvore dobre uvjete za poslovanje i izlazak na strana tržišta, kazao je dodajući kako je samo njegovo Ministarstvo za realizaciju ofenzive izravno osiguralo 24 milijuna kuna.

Tu su još i sredstva iz postojećih programa, a i druga su ministarstva osigurala određena sredstva, primjerice Ministarstvo poljoprivrede 40 milijuna kuna za potporu drvnoj industriji.

Pri Hrvatskoj gospodarskoj komori otvorit će se informacijski centar u kojem će izvoznici moći dobiti sve potrebne informacije. Osnovat će se centar za certifikaciju i dobivanje CE znaka.

Predsjednik Hrvatskog društva ekonomista drži da se izvoz može povećati ako se budu proizvodili složeniji proizvodi s većom dodanom vrijednošću. To znači da se u kratkom roku izvoz može povećati 20 posto, a uvoz smanjiti 10 posto. Neovisni analitičar Mladen Vedriš tvrdi da će predložene mjere za povećanje izvoza uskoro pokazati rezultate. No, dobro je da je konačno izvoz dobio "pravo javnosti" jer on znači nova radna mjesta, više poreznih obveznika i bolji život. ■

Na 2. konvenciji udruge Hrvatskih izvoznika, održanoj 22. siječnja u Zagrebu, predstavljena je Vladina strategija "Hrvatska izvozna ofenziva". Otvarajući konvenciju, premijer Sanader istaknuo je da je za hrvatsko gospodarstvo dobar rast i od 5 posto godišnje, ali i da može biti 6, 7, ili 8 posto. Hrvatska se treba razvijati kao društvo znanja. To je jedina šansa za malu ekonomiju u globaliziranome svijetu. Premijer je naglasio da je "izvoz na kraju lanca koji počinje još u vrtiću, školi i na fakultetu". Stoga je najavio da će zatražiti konsenzus svih stranaka oko izmjena ustava kojima bi i srednjoškolsko obrazovanje postalo obvezno.

Pripremio: Ivo Modrušić

Šest klastera za izvoz

- Voda
- Male brodogradnje
- Tekstil-odjeća
- ICT-rješenja
- Drvo-namještaj
- Marikultura - hrvatska riba.

Ubrzavanje pregovaračkog procesa

Hrvatska je bila vrlo spominjana zemlja tijekom cijele godine kada je bilo riječi o proširenju Unije. Gotovo svi čelnici Unije slažu se da će Hrvatska biti 28. članica Unije i da se ozbiljno računa na to da se pregovori u iduće dvije godine i završe

Početak godine, osim iza zatvorenih vrata briselske i zagrebačke administracije, na javnoj sceni nije donio ništa previše novo u odnosima Hrvatske i EU. Uz izbore u Srbiji, rješavanje pitanja Kosova, te moguće energetske krize, ništa neočekivano. Zapravo to je, što se Hrvatske tiče, dobra vijest, jer znači da sve ide normalnim tijekom, barem zasada.

Hrvatska s pravom očekuje ubrzanje pregovaračkog procesa za vrijeme njemačkog predsjedanja EU-om, u prvoj polovici ove godine, jer se finsko predsjedništvo u zadnjih šest mjeseci nije previše trudilo otvarati nova poglavlja u pregovorima. Tako je hrvatska Vlada dobila poziv da dostavi pregovaračke pozicije za još tri poglavlja, za koja se ne traže dodatna mjerila (*benchmarks*): Informacijsko društvo i mediji, Pravo trgovačkih društava i Oporezivanje. S tim je pozivom Hrvatska do sada dobila pozive da dostavi svoje pregovaračke pozicije za ukupno 13 poglavlja, a predala ih je 9.

Sve u svemu, Hrvatska je, dakle, spremna za otvaranje pregovora o još jednom poglavlju, Pravu trgovačkih društava, a u njemu neće tražiti izuzeća ni prijelazna razdoblja. No, bacivši pogled na dosada učinjeno jasno je da je EU tek na kraju godine na sastanku na vrhu odredila dobar smjer za nove članice Unije jer je potvrđeno da se proširenje nastavlja i da će se vrlo aktivno koncentrirati na rješenje ustavne krize, što je i prioritet njemačkog predsjedanja, a za nas vrlo važan detalj, pronalaženje načina kako da Hrvatska postane 28. članica Unije.

Inače, Hrvatska je bila vrlo spominjana zemlja tijekom cijele godine kada je bilo riječi o proširenju Unije. Gotovo svi čelnici Unije od predsjednika Komisije, povjerenika za proširenje, predsjednika Europskog parlamenta, predsjednika Vanjskopolitičkog odbora Parlamenta, pa sve do analitičara u Bruxellesu, svi se slažu da će Hrvatska biti 28. članica Unije i da se ozbiljno računa na to da se pregovori u iduće 2 godine i završe. Glavni hrvatski pregovarač Vladimir Drobniak prošlu je godinu zato ocijenio dobrom s dobro obavljenim poslom, broj otvorenih poglavlja popeo se na 5, *screening* je u cijelosti završen s dobrim ocjenama koje je Hrvatska dobila.

Dakle, od pet otvorenih poglavlja dva su kasnila zbog pregovora s Turskom, no potkraj godine pregovori su se napokon razdvojili i u sljedećoj godini svatko ide brzinom koju sam odre-

Hrvatska očekuje ubrzanje pregovaračkog procesa za vrijeme njemačkog predsjedanja EU-om

đu. Rezultat Turske je 8 zamrznutih poglavlja koji se odnose na Cipar. Kada je država postala kandidat, nije bilo konsenzusa među zemljama članicama EU o Turskoj. To je bio prvi problem. Drugi je problem nadzor nad Ciprom, kada je EU odbila priznati podijeljeni otok kao članicu, nastao je ciparski problem, ali posrijedi je i strah od muslimana u europskim državama, strah da njihovi građani ne preplave zapadnu Europu.

Protekle će godinu u povijest upisati Rumunjska i Bugarska koje su u punopravno članstvo ušle s prvim danom 2007. godine. Konačno zeleno svjetlo nakon brojnih travica jer je EU odredila datum prijma, a pritom nije računala na probleme u provođenju reformi. Imaju po jednog povjerenika u Komisiji, a njihovo članstvo zaokružilo je iz perspektive EU crnu rupu zvanu zapadni Balkan. Naime, zadnji izvještaj o napretku kaže da BiH, Srbija, Crna Gora i Makedonija nisu učinile nikakve pomake u približavanju EU. Nema suradnje s Haagom jer su Karadžić i Mladić na slobodi, u BiH nema reforme policije, tapka se na mjestu i Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju sa Srbijom i dalje je suspendiran. ■

Napisala: **Eliana Čandrlić**

PREMIJER SANADER I HRVATSKI HODOČASNICI KOD PAPE

RIM - "Pozdravljam sve hrvatske hodočasnike, osobito pripadnike Vojnog ordinarijata, državno izaslanstvo predvođeno gospodinom predsjednikom Vlade, te udruge pristigle prigodom obilježavanja 15. godišnjice međunarodnog priznanja Hrvatske", rekao 17. siječnja na općoj audijenciji u Vatikanu, na hrvatskom jeziku, papa Benedikt XVI. Odmah nakon opće audijencije, Papa je u privatnu audijenciju primio hrvatskoga premijera Ivu Sanadera, koji je Svetom Ocu predao "srebrnu" Bibliju, najnoviji prijevod na hrvatski jezik. Sanader je novinarima nakon susreta rekao kako je u razgovoru s Benediktom XVI. zahvalio na naporima vatikanske diplomacije za međunarodno priznanje Hrvatske, kao i njemu osobno jer se i on tada, kao kardinal Ratzinger, iskreno zauzimao za priznanje Hrvatske.

JEDRILICA "SALONA 37" EUROPSKI BROD GODINE

DÜSSELDORF- Jedrilica "Salona 37" postigla je izvanredan uspjeh na međunarodnoj pozornici - na jednom od najpoznatijih nautičkih sajmova u svijetu, düsseldorfskom sajmu brodova, izabrana je za europski brod godine 2007. u kategoriji dužine od 10 do 12 metara. To je potkraj siječnja iz Düsseldorfa potvrdio direktor prodaje u solinskim "AD brodovima" Mihael Primorac, dodajući kako je bila iznimna čast među takvom konkurencijom ostvariti takav uspjeh jer to nisu uspjele mnoge tvrtke koje se godinama bave proizvodnjom jedrilica i sudjeluju na međunarodnim smotrama. "Salona 37" lani je u sklopu Međunarodnog sajma športa i nautike na Zagrebačkom velesajmu bila proglašena "Hrvatskim brodom godine u 2006." u kategoriji jedrilica od 37 do 45 stopa.

NOĆ MUZEJA U HRVATSKIM GRADOVIMA

ZAGREB – Hrvatske muzeje posjetilo je više od 40 tisuća gostiju tijekom akcije "Noć muzeja" koju su u više gradova priredili Sekcija kulturnog turizma Hrvatskog muzejskog društva (HMD) i Zajednica kulturnog turizma Hrvatske gospodarske komore (HGK). Za usporedbu, lani, kad je počela akcija, u koju je bilo uključeno šest muzeja, odazvalo se samo 10 tisuća posjetitelja. Ovogodišnja akcija održana je 26. i 27. siječnja u 25 hrvatskih muzeja - 13 zagrebačkih te u muzejima u Karlovcu, Osijeku, Kastvu, Rijeci, Splitu i Dubrovniku. Kako bi privukli veći broj posjetitelja i prikazali muzeje kao privlačno turističko odredište, organizatori su omogućili javnosti besplatno praćenje izložbenih postava, kao i glazbenih, likovnih, filmskih i kazališnih događaja. Muzeji su priredili i degustacije vina, kulinarske radionice, performanse.

VODNJAN U NOVOME RUHU

VODNJAN - Tisućljetni istarski gradić Vodnjan ove godine kreće u dugoočekivanu obnovu svoje povijesne jezgre zaštićene kao kulturno dobro. To će biti prigoda za arheologe i konzervatore da prvi put sustavno istražuju nepoznatu povijest ovoga kraja, skrivenu pod popločanjem i asfaltom na trgovima i ulicama. Obnovit će se sve reprezentativne palače. Predviđa se profilirati Narodni trg na razini s fontanom i idejom vode, dok će Župni trg biti intiman sakralni prostor sa zelenom kalotom.

"HRVATSKI JEZIK" NA WEB STRANICI HAZU

ZAGREB – Tekst "Hrvatski jezik" koji je Predsjedništvo Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti (HAZU) jednoglasno prihvatilo na sjednici 24. siječnja, nedavno je istaknut na internetskoj stranici Akademije, a bit će preveden na nekoliko svjetskih jezika te objavljen u zasebnoj brošuri. U tekstu je definiran hrvatski jezik, područje na kojem se prostire i s kim graniči. Razred za filološke znanosti prijedlog teksta prihvatio je 15. siječnja, na dan međunarodnog priznanja Hrvatske.

DUBROVČANI PROSLAVILI BLAGDAN SV. VLAHA

DUBROVNIK - Dubrovčani su 3. veljače po 1035. put proslavili dan svoga zaštitnika, svetog Vlaha. Veliko misno slavlje pred dubrovačkom katedralom kojem je nazočilo nekoliko tisuća vjernika iz cijele Hrvatske i BiH predvodio je požeški biskup mons. Antun Škvorčević. Potom je uslijedila tradicionalna procesija gradskim ulicama i Stradunom u kojoj su sudjelovali vjernici sa zastavama svojih župa, predstavnici crkvenih i svjetovnih vlasti, među kojima su bili izaslanik hrvatskog predsjednika Siniša Tatalović, ministrica vanjskih poslova Kolinda Grabar-Kitarović, potpredsjednik HSP-a Tonči Tadić i zagrebački gradonačelnik Milan Bandić. Svetkovina sv. Vlaha završena je 4. siječnja, kada je s Orlandova stupa skinut barjak dubrovačkog parca.

HRVATSKA 18. U SVIJETU PO KVALITETI ŽIVOTA

WASHINGTON - Prema istraživanju američkog magazina "International Living" provedenom u 191 zemlji, država s najvišom kvalitetom života je Francuska, a Hrvatska se nalazi na odličnom 18. mjestu. "International Living" je do indeksa kvalitete života došao istražujući devet kriterija, a to su: troškovi života, kultura i odmor, gospodarstvo, zaštita okoliša, slobode, zdravlje, infrastruktura, sigurnost i klima. U prvih su deset i Australija, Nizozemska, Novi Zeland, SAD, Švicarska, Danska, Italija, Luksemburg i Argentina. Iznenadujuće loše plasirane su primjerice Kanada na 25. i velika Britanija na 37. mjestu.

ZAGREBAČKI KAPTOL USKORO POSTAJE PJEŠAČKA ZONA

ZAGREB - Dok Kaptolom bez automobila šecu pješaci, turisti uživaju u ljepotama Dijecezanskog muzeja, Riznice zagrebačke katedrale i Arhiva Prvostolnog kaptola zagrebačkog..., vizije su kulturnog i povijesnog srca Zagreba prof. Jurja Kolarića, predsjednika Ureda za kulturna dobra Zagrebačke nadbiskupije. Te odrednice poslužiti će kao predložak za budući urbanističko-arhitektonski natječaj. "Nadam se da će obnova početi 2009., na stotu obljet-

nicu rođenja ideje arhitekta Viktora Kovačića o uređenju duhovnog središta Hrvatske", kaže Kolarić. On priželjkuje da Kaptol postane pješačka zona, povezana s Trgom bana Jelačića, ujedinjena kulturnim sadržajima koji će privlačiti turiste.

PROFESOR BALTAZAR PREDSTAVIO HRVATSKU

NEW YORK – Početkom veljače u New Yorku je održana manifestacija "2007. Cultural Highlights of Europe" na kojoj je svaka država trebala pokazati nešto specifično, a Hrvatska je predstavljena putem lika profesora Baltazara iz popularnog hrvatskog crtića. "Figura iscrtana u kartonu naišla je na dobar prijam kod publike", rekla nam je Nena Komarica, direktorica predstavništva Hrvatske turističke zajednice u New Yorku, dodajući kako je ta kulturna manifestacija bila prva ovogodišnja promidžba europskih odredišta u SAD-u. Lani je, inače, u Hrvatskoj boravilo oko 140 000 Amerikanaca.

DEDIĆU NAGRADA JUTRA POEZIJE

ZAGREB - Arsen Dedić dobitnik je nagrade za pjesništvo "Josip Sever", koju dodjeljuje udruga Jutro poezije, a nagrada mu je uručena 24. siječnja u prepunoj dvorani Muzeja Mimara. Nagradu koja nosi ime pjesnika Josipa Severa utemeljila je 1998. godine

ne udruga Jutro poezije, koja je pak proizišla iz kultne pjesničke tribine istog naziva. Arsen Dedić je nagradu dobio za zbirku poezije "Službena duša", prema odluci prosudbenog povjerenstva u kojem su Zvonimir Mrkonjić, Saša Meršinjak i Goran Matović, koju mu je objavilo Jutro poezije. Dodjela nagrade je obilježena čitanjem Dedićevih pjesama, a i sam ih je autor nekoliko otpjevao, što je bilo upravo ono čemu se mnogobrojna publika u "Mimari" nadala.

UMRO SLAVKO MIHALIĆ - ISTAKNUTI HRVATSKI KNJIŽEVNIK

ZAGREB - Jedan od najboljih suvremenih hrvatskih pjesnika, akademik Slavko Mihaljčić, umro je 6. veljače nakon duge bolesti u 79. godini, u zagrebačkom Kliničkom bolničkom centru Rebro. Slavko Mihaljčić je rođen 1928. u Karlovcu, gdje je završio realnu gimnaziju. Radio je kao tehnički crtač i novinar, urednik edicije poezije u "Lykosu" i "Književne tribine" te jedan od urednika "Telegrama". Pokrenuo je 1966. reviju "Most" (The Bridge), a od 1987. glavni je urednik časopisa za književnost "Forum". Bio je predsjednik Društva hrvatskih književnika u dvama mandatima te redoviti član HAZU. Slavko Mihaljčić objavio je 20-ak zbirki poezije. Za pjesničko stvaralaštvo dobio je mnoge domaće i inozemne nagrade.

FOND SOLIDARNOSTI ZA POMOĆ HRVATSKIM KATOLIČKIM MISIJAMA

ZAGREB - Na susretu biskupa Hrvatske biskupske konferencije i Biskupske konferencije BiH održanom 23. siječnja u Zagrebu bilo je, među ostalim, riječi o pitanjima i problemima hrvatske inozemne pastve. Rečeno je da su neke misije u teškom materijalnom stanju te je ravnateljstvo Hrvatske inozemne pastve potaknuto da se pobrine za fond solidarnosti iz kojeg će se tim misijama pomagati. Biskupi su izrazili nadu i očekivanja da će se na djelu pokazati svećenička i vjernička briga i solidarnost sa subračom u potrebi. Posebno se raspravljalo o stanju katoličkih misija u Sloveniji, a izneseni su i zahtjevi za otvaranje nekoliko novih misija u svijetu.

Pripremio: Ivo Modrušić

Što identitet znači Hrvatima u iseljeništvu?

Hrvatske katoličke misije imaju veliku ulogu u očuvanju nacionalnog identiteta u našem iseljeništvu

Udobi međudržavnih i međunacionalnih integracija gorući problem svih malih naroda jest pitanje identiteta – i to ne samo nacionalnog identiteta nego također i problem “supra-identiteta” (životnih stilova, novih navika, novih političkih uvjerenja). Kada je riječ o identitetu kod Hrvata, odmah se pomisli na nacionalni identitet, premda se danas na Zapadu prilično govori i piše i o drugim vrstama identiteta: o kulturnom, profesionalnom, vjerskom, građanskom, civilnom, i radnom identitetu. Riječ “identitet” pokriva široku lepezu pojmova koji, ovisno o individualnom pristupu, navodi i na različite individualne zaključke. To što je matična zemlja Hrvatska udaljena,

čuvanje hrvatskog nacionalnog identiteta među iseljenicima u inozemstvu može imati prednosti – ali je i veliki izazov.

ULOGA KATOLIČKE CRKVE

Uz pojam hrvatskog identiteta, uloga je hrvatske Katoličke crkve neizbježiva. Hrvatska je Katolička crkva, bez dvojbe, u proteklih tisuću godina najbolje uspjela očuvati hrvatski građanski, kulturni i nacionalni identitet svojih građana. No, to ne znači da hrvatski identitet također ne podrazumijeva Hrvate muslimanske ili židovske vjere, ili pak ateiste ili agnostike. Hrvatski nacionalni identitet nipošto nije vezan uz jednu vjeru ili jedan filozofski svjetonazor. No, nipošto to ne umanjuje golemu ulogu hrvatske Katoličke crkve, koja je najzaslužnija za očuvanje, ne samo hrvatskog nacionalnog identiteta – nego i ostalih oblika identiteta, počevši

od kulturnog pa do jezičnog identiteta. Upravo zahvaljujući neumornom radu hrvatskih katoličkih i pastoralnih zajednica diljem svijeta Hrvati i njihovi potomci u inozemstvu uspjeli su zadržati svoj nacionalni identitet. Vjera i Crkva stoga imaju vrlo važnu, ako ne i najvažniju ulogu u stvaranju i očuvanju nacionalnog i državotvornog identiteta. Hrvatska katolička crkva bila je vjekovno “kustos” hrvatske uljudbe, čuvar hrvatske kulture i, što je najvažnije, ona je bila i bit će odskočna daska hrvatskog “europeljstva” – pa čak i kod hrvatskih intelektualaca koji nisu katoličke vjere.

Prednost iseljene Hrvatske jest ta što hrvatski iseljenici svojom brojčanom snagom u očuvanju “ideal-tipskog” hrvatstva daju stranim čimbenicima na znanje da postoji jedan poseban narod s posebnom kulturom. U povijesnim trenucima taj čimbenik može imati presudnu političku ulogu. Najbolje je to bilo očito tijekom Domovinskog rata, koji ne bi bio moguć, niti bi bio uspješan bez pomoći i lobiranja Hrvata diljem svijeta – pa čak i kod iseljenika hrvatskog podrijetla koji nisu nikada kročili u Hrvatsku, niti govore hrvatski jezik! Često ti iseljeni Hrvati i njihovi potomci žive u jednoj romantičnoj i idealiziranoj slici Hrvatske, kakva ne odgovara stvarnoj slici realne Hrvatske. No, upravo tu i leži i velika prednost iseljene Hrvatske, naime, u velikom idealizmu koji se može samostalno pokrenuti u kriznim situacijama. Bez obzira na njihovu fizičku udaljenost od matice zemlje svojih roditelja, ideja Hrvatske i hrvatski identitet može sasvim normalno funkcionirati u različitim dijelovima svijeta u kojima žive Hrvati i njihovi potomci.

Mogući izazovi, ali i nedostaci, glede definicije identiteta Hrvata u iseljeništvu, vezani su s procesima integracija koje neminovno nameću nove “mikro”, “makro” i “supra” identitete. U tom procesu, kod treće i četvrte generacije Hrvata u

Napisao: **Tomislav Sunić**

iseljeništvu, hrvatski nacionalni identitet znatno slabiji, no on nipošto ne nestaje. Dapače, tijekom nastanka samostalne države velik broj pripadnika mladih generacija diljem hrvatskog iseljenništva, koji nikada nisu kročili u Hrvatsku, veoma se angažirao u promicanju hrvatskoga nacionalnog identiteta. Kao primjer mogu se navesti novije generacije Hrvata, potomaka hrvatskih ranih iseljenika, koji nose dvojaki pa i trojaki identitet u inozemstvu. Često njihov glavni identitet ne treba imati hrvatsko nacionalno obilježje; on može biti vezan uz njihov odabir životnoga stila, ili pripadnost nekom obliku zajedništva koje ima drukčije obrasce ponašanja, i koje se znatno razlikuje od prve generacije njihovih hrvatskih predaka. Nadalje, koliko god se svi potomci Hrvata u inozemstvu mogu deklarirati kao "Hrvati", njihovo poimanje hrvatskog identiteta ovisit će o zemlji i kulturi u kojoj oni žive i u kojoj su oni odrasli. Riječ je, dakle, o novoj vrsti "sekundarnog identiteta", koji može ići rame uz rame s "primarnim hrvatskim identitetom" njihovih predaka.

JEDAN ILI VIŠE IDENTITETA

Svaki čovjek na svijetu, a pogotovo svaki iseljenik može imati dva pa čak i više identiteta. Netko može biti rođen Hrvat, ali može na prvo mjesto staviti svoj regionalni, manjinski identitet, ili pak identitet zemlje u kojoj živi. Osim tog, dvojakog identiteta, iseljenik može imati i treći identitet koji ima funkcionalni karakter, a koji on stavlja ispred prethodnih dvaju identiteta: Hrvat koji živi u inozemstvu, upravo kao i njegova djeca, mogu pripadati nekom klubu ili nekoj profesiji, ili nekoj organizaciji koju oni smatraju važnijim od identiteta svojih hrvatskih predaka.

U zemljama Zapadne Europe takvi višestruki identiteti u Hrvata i njihovih mladih potomaka veoma su naglašeni, i to mnogo više nego kod mladih Hrvata u Hrvatskoj. Mladi Hrvati treće generacije u inozemstvu, više će tražiti svoje korijene u modernoj hrvatskoj rock glazbi ili kod hrvatskih sportaša, a manja kroz tamburice i narodnu glazbu.

Sasvim je drukčiji kut gledanja na pojam identiteta jednog Hrvata treće generacije u Rumunjskoj od jednog Hrvata koji je rođen u Americi ili Njemačkoj. No ovdje, u procesu integracija i globalizaci-

ja, leži možda i prednost: i jedna i druga mlađa generacija Hrvata u različitim zemljama diljem svijeta deklarirati će se kao Hrvati, dok će njihov zajednički "tercijarni identitet" možda biti isti; bilo slušanje rock glazbe bilo gledanje svjetske skijašice Janice na Sljemenu, bilo pak prijanjanje istom životnom stilu... Potrebno je stoga da se, ovisno o zemlji i kulturno-političko-povijesnom okruženju u kojima žive treće generacije hrvatskih iseljenika, odgovarajuće institucije u RH koriste odgovarajućim pristupom u očuvanju hrvatskog identiteta među Hrvatima u inozemstvu. To je moguće poznavanjem odgovarajućeg "metajezika" i životnih stilova Hrvata zemalja i kultura

vlada također kriza identiteta ili, još bolje, cijeli niz različitih identiteta. U "globalnom selu", a pogotovo na razvijenom Zapadu, građani se sve više vežu po svojim interesnim udrugama, bilo da te udruge imaju zabavljački bilo sportski karakter. Veliki broj građana na Zapadu sve više traži svoj identitet putem karijere ili prijanjanja novim, "sekularnim vjerama". Postoji danas identitet, koji se iskazuje u "religiji nogometa", u "vjeri" u materijalno blagostanje, tj. vrsta tercijarnog identiteta koji nema ništa zajedničko s prvobitnim nacionalnim identitetom. Mladi Hrvati, potomci hrvatskih iseljenika na Zapadu i u prekooceanskim zemljama, mladi Hrvati u Hrvatskoj,

Hoće li najmlađa generacija naše dijasporu sačuvati svoj nacionalni identitet u globaliziranome svijetu?

dotične zemlje u kojoj te mlade generacije Hrvata žive i čiji su oni građani. U tome smislu potrebno je čuvati njihov nacionalni identitet putem poznavanja i uporabe tematike koja njima najviše odgovara i koja njih privlači.

KRIZA IDENTITETA

U dobi postmoderne prisiljeni smo mijenjati neke pojmove glede identiteta. U zemljama Europske unije i Amerike

upravo kao i Hrvati koji čine hrvatske manjine u istočnoj i srednjoj Europi, najbolje mogu održati svoj nacionalni identitet putem njegovanja svoje prastare kulturne baštine. Njihova je baština najbolja "osobna iskaznica" i "putovnica" njihove međunarodne prepoznatljivosti. Moderni izazovi globalizma ne trebaju biti negativne prirode: oni mogu pridonijeti zbližavanju Hrvata iz domovine i iseljeništvu. ■

HRVATSKO ŠKOLSTVO U AMERICI I KANADI

Sustav Hrvatskih izvandomovinskih škola Amerike i Kanade (HIŠAK) danas obuhvaća 28 škola na američkom kontinentu. U prigodi trideset i treće obljetnice djelovanja razgovarali smo s fra Ljubom Krasićem, direktorom HIŠAK-a i ravnateljem Hrvatskoga etničkog instituta iz Chicaga o povijesti i sadašnjosti hrvatskoga školstva u Americi

Ljubo Krasić, direktor i koordinator Hrvatskih izvandomovinskih škola Amerike i Kanade i ravnatelj Hrvatskog etničkog instituta, Chicago (IL, SAD)

Brojna hrvatska zajednica na američkom kontinentu sudjeluje u životu Amerike dulje od stotinu pedeset godina, dok sustavno hrvatsko školstvo ondje bilježi samo tridesetak godina djelovanja. S kojim ciljem i kada se počeo uspostavljati sustav hrvatskih iseljeničkih škola u SAD-u i Kanadi?

- U Americi je djelovalo nekoliko hrvatskih škola već u prvim desetljećima prošloga stoljeća u okviru hrvatskih župa, no točno je i to što ste Vi rekli da je tek prije 33 godine, u srpnju 1974., utemeljen sustav Hrvatskih izvandomovinskih škola Amerike i Kanade. Osnovan je s ciljem da se njeguju hrvatski jezik i kulturni identitet u multikulturnom mozaiku Sjeverne Amerike. Prema tom, temeljnom cilju definirani su i zadaci HIŠAK-a kao što su osnivanje i koordi-

niranje škola hrvatskoga jezika i kulture; organiziranje seminara za učitelje, pripremanje i izdavanje udžbenika i drugih nastavnih pomagala za učitelje i učenike hrvatskoga jezika i kulture; povezivanje hrvatskih škola međusobno diljem svijeta i, s druge strane, povezivanje hrvatskoga iseljeničkog školstva sa školskim sustavom država u kojima djeluju hrvatske etničke škole.

Jesu li iseljenici prijašnjih desetljeća rado upućivali svoju djecu u hrvatske dopunske škole?

Vrlo rado. Naime, kada je 1974. utemeljen HIŠAK, prve četiri škole članice (New York, Toronto, Hamilton, Chicago) već su nakon nekoliko tjedana dobile pojačanje (Detroit, Los Angeles). Tih su godina nicala nove hrvatske škole u svim mjestima s većim hrvatskim zajednicama u Kanadi i Americi, kao što su Chicago,

Cleveland, Milwaukee, Vancouver, Edmonton, Calgary, Sudbury, Kitchener, Sault. Ste. Marie, Winnipeg. U dvije godine broj se škola povećao sa šest na više od dvadeset, a za četiri godine, do 1978. godine, HIŠAK je već imao 55 škola. Te godine u sustav HIŠAK-a uključilo se i 12 škola iz Australije, pa HIŠAK mijenja službeni naziv u Hrvatske škole Amerike-Australije-Kanade. Godine 1979. u HIŠAK-u su iz Sydneyja i okolice uvrštene još 23 škole.

Na koji je način HIŠAK pomagao učiteljima hrvatskoga jezika i kulture? Kojim ste se udžbenicima koristili i tko ih je priređivao?

- Učiteljima je pružana stručna pomoć. HIŠAK tako 1978., u suradnji i uz pomoć kanadske Vlade, organizira prve seminare za učitelje. Seminari su održani u Windsoru, Sudburyju, Edmontonu, Vancouveru i Torontu. Sudjelovalo je više od 190 učitelja i članova školskih odbora. Neposredan plod seminara bilo je pripremanje standardnih HIŠAK-ovih udžbenika i priručnika. Zaduženi autori, Vinko Grubišić i ja, razvili smo suradnju s učiteljima u SAD-u, Kanadi i Australiji. Finalizirani tekstovi prvih dviju knjiga predani su stručnoj komisiji kanadske vlade na provjeru i odobrenje. Knjige su dobile najbolje stručne ocjene i odobrene su kao službeni udžbenici za škole hrvatskoga jezika u Kanadi. Tiskanje prvog izdanja "Hrvatski jezik 1" i "Hrvatski jezik 2" financirao je kanadski *Department of the Secretary of State* 1979.. Tako su sve hrvatske škole dobile standardne udžbenike za prva 4 razreda. Drugom i kasnijim izdanjima tih knjiga dodani su četverojezični rječnici: engleski, hrvatski, njemački i francuski. Na temelju natječaja, koje je prije desetak godina tj. 1996.

raspisalo Ministarstvo prosvjete i športa RH za udžbenike u hrvatskim dopunskim školama u inozemstvu, izabrani su i odobreni rukopisi koje su podnijeli autori Vinko Grubišić i moja malenkost. Udžbenici su prilagođeni novim hrvatskim programima, a uz svaki udžbenik izrađen je i priručnik za učitelje.

Kako ste uspijevali organizirati tako zahtjevnu nakladničku djelatnost?

- Nije bilo jednostavno. HIŠAK je objelodanio niz knjiga, audio i videovrpici (neke u sunakladništvu s drugim institucijama) za hrvatske dopunske škole pa se može smatrati prvim i najvećim nakladnikom takve literature u hrvatskom iseljeništvu. Uz udžbenike, priručnike i rječnike hrvatskog jezika, objavljeni su i udžbenici te gramatika hrvatskoga na engleskome jeziku poput značajne "Croatian Grammar" Vinka Grubišića (HIŠAK i Hrvatska sveučilišna naklada, Zagreb), 1995.

Najplodniji pisac hrvatskih udžbenika u iseljeništvu svakako je dr. Vinko Grubišić, i danas, 15 godina od uspostave neovisne Hrvatske. Kako to da naše Ministarstvo ne obiluje novim priručnicima za učenje hrvatskog jezika kao drugog jezika?!

- Velik uspjeh postigla je "Croatian Reader" ili "Hrvatska čitanka" dr. Vinka Grubišića i Anite Mikulić-Kovačević u zajedničkoj nakladi HIŠAK-a, HIC-a i ITG-a. To je dvojezični udžbenik, pisan usporedo na hrvatskom i engleskom jeziku, za učenike i studente hrvatske literature tiskan prije dvije-tri godine. Na 250 stranica pregledno su razdijeljena hrvatska književna djela prema književnim vrstama i rodovima na pet poglavlja. "Hrvatska čitanka - Croatian Reader",

Učenici hrvatske škole u Hrvatskom institutu u Chicagu

znatno prošireno i ilustrirano drugo izdanje, upravo je pripremljeno za tisak, pa HIŠAK i Hrvatski etnički institut u Chicagu nastoje naći pokrovitelje kako bi se osiguralo da novo i atraktivnije oblikovano izdanje objavi kakva prestižna nakladnička kuća u svijetu kako bi taj naš provjereni udžbenik bio privlačan iseljeničkoj djeci 21. stoljeća.

Objavljivanje udžbenika pokazuje koliko je golem trud hrvatskih ljudi uložen, na svim razinama iseljeničkog života unutar domicilnih država, u tridesetogodišnje djelovanje sustava Hrvatskih izvandomovinskih škola Amerike i Kanade.

Nakon povećanja broja hrvatskih iseljeničkih škola u prošlom se stoljeću zamjećuju stanovite promjene. Kakvo je danas brojčano stanje hrvatskoga školstva u Sjevernoj Americi?

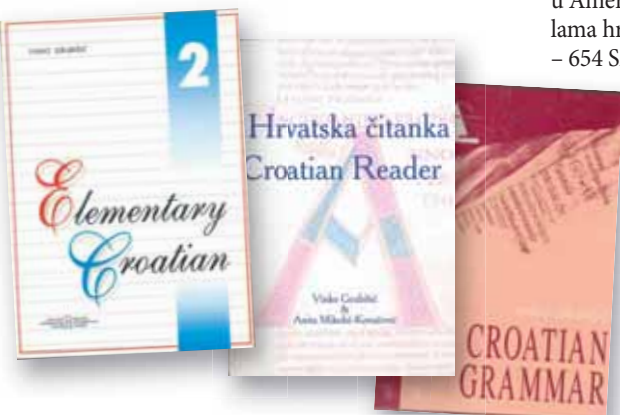
- Mi u HIŠAK-u pomno pratimo stanje i kretanje, opadanje i rast rada i broja učenika. U školskoj godini 2004./5. bilo je ukupno 26 škola (18 u Kanadi i 8 u Americi) s 2 491 učenikom u svim školama hrvatskoga jezika i kulture (1 837 K - 654 SAD), raspoređenih u 141 razred, a poučavalo ih je ukupno 165 učitelja. U školskoj godini 2005./6. djelovalo je 28 škola (17 K - 11 SAD) s 2 320 učenika (1 688 K - 632 SAD), raspoređenih u 140 razreda, a poučavao ih je 171 učitelj. Ako se pogleda i uspoređi broj učenika, učitelja i razreda u Americi i Kanadi s onim iz 1998./99. školske godine, vidimo da je prije 8 godina bilo

30 hrvatskih škola, koje je pohađalo 2 719 učenika raspoređenih u 155 razreda u kojima je predavalo 159 učitelja. Danas praktično sve škole hrvatskoga jezika i kulture u Kanadi i Americi vode hrvatske katoličke župe i misije, odnosno školski odbori pri župama i misijama.

U posljednje vrijeme mnogo raste zanimanje odraslih za hrvatski jezik, osobito onih druge i treće generacije, pa se u više mjesta organiziraju tečajevi hrvatskoga jezika za odrasle. Zato je HIŠAK-ov ured i e-mail u Chicagu preopterećen. Ne razumijem zašto Hrvatska nema veći interes za afirmaciju hrvatskoga jezika u Americi i Kanadi među djecom trećeg i četvrtog naraštaja američkih i kanadskih Hrvata. Naši su resursi unutar katoličke zajednice i iseljeničkih zajednica i te kako aktivni.

Za razliku od SAD-a, neka mjesta u Kanadi, kao Mississauga, Norval, Vancouver, imaju hrvatske škole s više stotina učenika. Baštinski jezici, odnosno materinski jezici u drugoj terminologiji, u nekim su provincijama, kao npr. u Ontariju, dio obrazovnog sustava i učitelji imaju plaćene satnice. Ontario je u 2006. godini imao 11 takvih hrvatskih škola, 9 za osnovce, te 2 za gimnazijalce kojima se u srednjoj školi hrvatski priznaje kao školski 'kredit'.

Jezik je u hrvatskim školama SAD-a i Kanade snažno integracijsko sredstvo među našim iseljeništvom. Tu se, naime, ne uči samo hrvatski jezik nego se na hrvatskom jeziku poučavaju i drugi predmeti - povijest, zemljopis, vjeronauk, glazba i mnoštvo ostalih sastavnica hrvatskoga kulturnog identiteta. ■

Kapetan koji je slikao brodove

Bokeljski pomorski kapetan i slikar Basilije-Bartul Ivanković svojim je kistom sačuvao povijesnu memoriju pomorstva 19. stoljeća s čitave naše obale Jadrana

Dvostruki izložbeni projekt o pomorskoj prošlosti Jadrana "Slikarsko djelo B. Ivankovića" i "Bokeljska mornarica i njeni kapetani" donedavno se mogao razgledati u zagrebačkoj Gliptoteci HAZU, a sada "gostuje" u dubrovačkom Kneževu dvoru. Za realizaciju ovoga kulturološki i povijesno dragocjenog pothvata zaslužna je Hrvatska bratovština *Bokeljska mornarica 809* - Zagreb, a pomogli su je ministarstva kulture RH i Crne Gore. Izložbe su nadahnutim kataloškim tekstovima popratili Nada Fisković i Željko Brguljan; oni su svojevrsni *homage* slavnim pomorcima, brodovima i slikaru koji ih je volio i sačuvao od zaborava. O povodima za izložbu, slavnoj Bokeljskoj mornarici, sv. Tripunu koji se u Kotoru slavi 3. veljače, kada i sv. Vlaho u Dubrovniku, govori predsjednik bratovštine prim. dr. Josip Gjurović.

- Povod za projekt "Slikar B. Ivanković i njegovo doba" bilo je obilježavanje 80. obljetnice osnutka "Društva Bokelja" u Zagrebu 1924. godine i 50. obljetnice otako smo dio "Bokeljske mornarice" u

Kotoru; kontinuirano djelujemo u Zagrebu i Hrvatskoj, sada kao samostalna krovna udruga svih bratovština "Bokeljske mornarice" (Dubrovnik, Pula, Split i Rijeka). Još dva važna jubileja proslavljena su godine 2006.: 200. godišnjica rođenja slavnoga bokeljskog pomorca kapetana Iva Visina i 100. godišnjica rođenja velikoga hrvatskog skladatelja Ivana Brkanovića, prvoga predsjednika zagrebačke "Bokeljske mornarice".

- Je li slikar Ivanković zaboravljen ili, jednostavno, nije (bio) dovoljno (pre)poznat?

Porijeklom Bokelj, pomorski kapetan Basilije-Bartul Ivanković, rođen u Carigradu, svoje je zrele godine do smrti proveo u Trstu i živio od portretiranja

brodova po narudžbama njihovih vlasnika i kapetana. Bio je živi svjedok najvećeg uspona i propadanja slavne ere jedrenjaka i svojim je kistom sačuvao povijesnu memoriju pomorstva 19. stoljeća s čitave naše obale Jadrana. Svako njegovo ulje na platnu umjetnički je doživljena i dokumentaristički vjerna slika broda, uz korisne podatke za višestruka stručna proučavanja. A naslikao ih je mnogo, pretpostavlja se oko 300.

Koliki ste dio opusa uspjeli pronaći?

- Uspjeli smo otkriti 20-tak ulja na platnu za koje se nije znalo, a potaknuti izložbom javljaju se i novi vlasnici njegovih slika. Od 154 skupljene kataloške jedinice, 126 slika prikazano je na izložbi u Zagrebu, a sada u Dubrovniku, iz Boke kotorske (39), Dubrovnika (16), Orebića (19), Rijeke (7) i 25 od privatnih vlasnika. Iz drugih muzeja u Hrvatskoj ukupno 18, i 9 iz crkvenih zbirki s Pelješca i Dubrovnika. Povjesničarka umjetnosti prof. Nada Fisković temeljitom je analizom istaknula likovnu vrijednost u monografiji s katalogom "Slikarsko djelo B. Ivankovića", a prof. Željko Brguljan prikazao životnu aktualnost njegovih slika ("Portreti bokeljskih jedrenjaka"). Tako u

Napisala: **Ksenija Erceg**

ljepoti njegovih brodova i u pomorskim pričama mogu uživati i oni koji su propustili vidjeti ovu veliku retrospektivnu izložbu.

Što je Bokelje učinilo vrsnim pomorcima?

- Boka kotorska, zaljev izuzetne ljepote, uvukao se 30-ak kilometara duboko u visoke okomite stijene surih planina Lovčena, i sa zelenim poluotokom Vrmcem stisnuo svoj morski akvatorij na samo 87,3 km četvorna. Stotinu kilometara uske obale bujne mediteranske vegetacije nije moglo mnogo pomoći žiteljima, moralo se otisnuti na more, ploviti i trgovati. Ali i ratovati. Moralo se tući ili uteći u susretu sa ulcinjskim gusarima i drugim piratima, svladati olujna mora i preživjeti beskonačne bonace. Postali su brzi, okretni, hrabri i domišljati. Upravo je začuđujuće kako se glas pomorske vrsnoće širio daleko i bez današnjih sredstava komunikacije.

Bilo ih je doslovno na svim stranama...

- Petar Veliki, reformator ruskog carstva, poslao je 1697. godine 17 svojih odabranih rođaka i bojara u nautičku školu Marka Martinovića u Perast, a peraškom kapetanu, poslije admiralu Matiji Zmajeviću, godine 1712. povjerio baltičku flotu. U povijest su ušli i grof Marko Vojnović, organizator i admiral

prve crnomorske ratne flote, viceadmiral Petar Vučetić i mnogi drugi. Prčanjski kapetan Marko Eugenio Florio, poslije kontraadmiral u austrougarskoj mornarici, i pobjednik u bitci kod Visa pratio je cara Maksimilijana u Meksiko, a kapetan Vicko Gjurović na "Aurori", jedrenjaku s parnim pogonom, vodio cara Franju Josipa I. na otvorenje Sueskog kanala 1869. Pothvat kapetana Iva Visina i Fridriha Bellavite koji su jedrenjakom "Splendido" oplovili svijet i otvarali trgovačke veze Austro-Ugarske sa zemljama Južne Amerike i Dalekog istoka dobio je visoka carska priznanja i odjeknuo tadašnjim svijetom.

Velik je i udio Bokelja-iseljenika u sredinama ukojima su živjeli?

- Nekoliko se bokeljskih obitelji nastanilo u Rumunjskoj, privučeni poslovima na Crnom moru i Dunavu. U Braili se godine 1865. rodila kći kapetana Frana Verone, darovita pjesnikinja, dramaturginja i slikarica Ida čiji su radovi na francuskom jeziku tiskani u Parizu, a njezin mlađi brat Artur Verona postao jedan od najboljih rumunjskih slikara. Konte Anton Luković bio je potpredsjednik trgovačke i industrijske komore u Londonu, brodovlasnik i vlasnik nekoliko rudnika ugljena. Bokelji su znatno pomogli i izgradnji argentinske trgovačke mornarice. Kapetan Miloš Vukasović osnovao je 1870. parobrodarsko društvo

"La Platense" u Buenos Airesu, a kapetani Sergije i Krsto Rusović "Lloyd Bahia Blanca". U Urugvaju i Paragvaju kapetan Ljubo Vidović uspostavlja prve redovite brodske linije s novim parobrodarskim društvima, a kapetan Petar Zambela u Čileu bio je glavni stručnjak za navigaciju čileanske ratne mornarice, istraživač i vodič znanstvenih ekspedicija.

Kakva je danas uloga bratovštine "Bokeljske mornarice"?

- Brojni Bokelji u Hrvatskoj tijekom proteklih osamdeset godina znatno su pridonosili znanosti, kulturi, umjetnosti, javnom životu. Primjerice, Peraštanin akademik Vladislav Brajković, međunarodni ekspert za pomorsko pravo i dugogodišnji admiral Bokeljske mornarice. U 12-stoljetnom postojanju Bokeljske mornarice štošta treba izvući iz zaborava, to je dugoročni zadatak ove bratovštine.

Izvršno ste "izvukli" Ivankovića?

- Slikar Ivanković pokazuje kako oživljavanje jedinstvene zajedničke baštine ovih prostora pomaže sačuvati naše kulturno blago, sada prisutno u pet susjednih država. A kultura, kao i more, ne poznaje granice i zbližava ljude i regije. Izuzetna suradnja s Pomorskim muzejom CG u Kotoru anticipirala je i službene susrete i kulturnu suradnju mlade samostalne crnogorske države i Hrvatske.

Posebno se veselimo tomu da je izložba sada prezentirana javnosti u Kneževu dvoru u Dubrovniku za vrijeme "feste" sv. Vlahu, koji se slavi isti dan kad i kotorski patron sv. Tripun. Tako su nam i sveci združeni u čuvanju ljudskih vrijednosti i tradicije svojih gradova. A sv. Tripun je posebno povezan s Bokeljskom mornaricom, još od 13. siječnja 809., kad su njegove moći mornari unijeli u Kotor. I danas odred Bokeljske mornarice nosi njegove relikvije u procesiji kroz drevni Kotor koji u svojim zidinama čuva minula stoljeća. Pred katedralom se pleše staro Kolo Bokeljske mornarice u simboličkim figurama i slikovitim odorama, a dan prije Mali admiral "govori Lode", hvalospjeve svojem Svecu. Isti obred, prilagođen prilikama, održava se u Zagrebu, Puli, svuda gdje se skupe Bokelji da 3. veljače proslave svoj "Tripunđan" pod starim geslom Bokeljske mornarice "Fides et honor". ■

Postrojavanje Bokeljske mornarice u Kotoru

DOKLE JE STIGLA NACIONALNA INTEGRACIJA DOMOVINSKE I IZVANDOMOVINSKE HRVATSKE?

Stjepan Šulek, dr. Ivan Čizmić, dr. Rebeka Mesarić i Marin Sopta

U organizaciji Centra za kulturu i informacije Maksimir i Savjeta za nacionalne manjine RH održana je 6. veljače cjelodnevna tribina na temu “*Hrvatsko iseljeništvo i manjine u Hrvatskoj u procesu europskih integracija*”. Program je vodio poznati hrvatski djelatnik Marin Sopta, a sudjelovao je niz uglednih stručnjaka i znanstvenika, većinom s Instituta društvenih znanosti “Dr. Ivo Pilar”. Saborska zastupnica Zdenka Babić-Petričević ispričana je službenim putem u Njemačku, a nazočili su dužnosnici MVPEI-a, predstavnici medija i brojni povratnici.

Kroz niz vrlo kvalitetnih izlaganja provlačila se osnovna tema očuvanja hrvatskog identiteta u ovom dobu globalizacije, pojačanih migracija i europskih integracija.

Saša Tolnauer, predsjednik Savjeta za nacionalne manjine, naglasio je da hrvatsko zakonodavstvo ima jedno od najboljih rješenja manjinske politike u Europi. Dr. Vlado Šakić, ravnatelj instituta “Ivo Pilar”, kao i niz govornika nakon

njege, naglasio je potrebu nacionalne integracije, najprije same Hrvatske, no isto tako i iseljeništva i njihova identiteta i baštine koju su stekli u svojim novim domovinama. Upozorio je na tri naslijeđena stereotipa prema kojima se iseljeništvo izjednačavalo s ekstremnom emigracijom, privremenim radom i neobrazovanošću. Također je najavio da će na Katoličkom sveučilištu u osnivanju biti i jedan modul u cijelosti posvećen iseljeničkoj tematici.

Dr. Tomislav Sunić iz MVPEI-a govorio je o identitetu, pogotovo onom tercijalnom, dakle mladih Hrvata u dijaspori. Više o tome u ovom broju *Matrice*.

Dr. Josip Jurčević je najprije izrazio svoje neslaganje s klješima na koje nailazimo u istraživanjima i radovima o iseljeništvu koji su nastali za vrijeme dviju Jugoslavija, poput tvrdnje da je iseljavanje tijekom osamdesetih godina prošloga stoljeća bilo ponajprije ekonomsko. Za njega, ono je bilo političko, zasnovano na smišljenoj politici zapostavljanja ruralnih hrvatskih krajeva. I on je ustvrdio da su stereotipi i danas vrlo nazočni. Stoga predlaže da treba mijenjati institucijsko stanje u Hrvatskoj, ali i stanje opće svijesti.

Nakon stanke, mr. Krešo Bušić (Vukovar) govorio je o vrlo teškom položaju Hrvata u Vojvodini. Kritički se osvrnuo na srbijansko nepoštovanje nedavnoga sporazuma između RH i Srbije što se manjinskih prava tiče te na podmuklu politiku srbijanske potpore bunjevačkom pokretu koji razjedinjuje ionako ugroženo hrvatsko nacionalno biće u Vojvodini.

Mr. Sandra Cvikić (Vukovar) imala je vrlo zanimljivo izlaganje o projektu Vukovarsko-srijemske županije koji financira EU, a zasniva se na načelu reciprociteta. Osnovana je koordinacija vijeća nacionalnih manjina sa svrhom pokretanja multinacionalne televizije Vukovarsko-srijemske županije. Dr. Željko Holjevac bavio se tematikom gradišćanskih Hrvata, a o gradišćanskoj književnosti mnogo smo saznali iz referata Vesne Kukavice, voditeljice Odjela za nakladništvo HMI-a.

Zatim se tema vratila iseljeništvu izlaganjem doajena te tematike dr. Ivana Čizmića. On je sažeto iznio svoje teze o iseljeničkoj politici koje će biti povod našem razgovoru u jednom od idućih brojeva *Matrice*. Potka je njegovih teza da iseljenici jesu i trebaju biti i most suradnje sa zemljama useljenja te da treba jačati rad brojnih postojećih ustanova i organizacija u iseljeništvu poput Hrvatske akademije, Hrvatskoga svjetskog kongresa, AMACA, katoličkih misija itd. Na kraju je govorio publicist Stjepan Šulek koji je upozorio na to da dijaspora treba biti “narodna diplomacija”, oslanjajući se na vlastite snage i domoljublje kao što je to činila i u prošlosti, a da poticaju za to trebaju dolaziti iz Hrvatske. Kao i većina ostalih i on je kazao da ovakvih skupova treba biti više, dodavši da bi ubuduće trebalo nazočiti i više predstavnika ustanova i institucija vlasti.

Marin Sopta je u zaključku, među ostalim, naglasio da budućnost ovakvih okupljanja ovisi i o financijskoj potpori institucija i vlasti, koje zasad nema. ■

Napisao i snimio: **Nenad Zakarija**

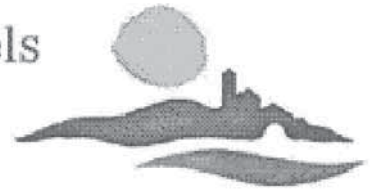
Managed by:

PROPERTY GROUP

www.orcogroup.com

sunčani hvar hotels

Deputy COO - Hospitality

Croatia

Are you an up and coming General Manager or operations specialist in the world of 4 and 5 star hotel properties? Looking for a unique and exciting opportunity to show your talents at an even higher level with a premier resort property on the coast of Croatia? We have an incredible position for you!

We are an exceptionally successful European hospitality developer and investor with a unique resort in Hvar, Croatia. We are in the process of upgrading the entire island property into 4 and 5 star hotels and in helping to shape Hvar as a premier destination for decades to come. We are looking to augment our organization with a high-performing / high-potential manager (Deputy COO) with experience in running a multi-hotel resort and managing a large-scale development project. Reporting directly to the EVP and COO, this position will enjoy broad support from management to use creative techniques to manage a complex and challenging resort environment and expand top-level interest in our facilities. The manager chosen will be well compensated for helping to successfully bring our vision to life.

Candidates are likely to have 5 to 10 years experience, have direct experience in the 4 to 5 star hotel property/resort industry and are located (or wish to be located) in the Croatia. Croatian nationality would be quite helpful. Good management, communication and negotiation skills, a sharp creative eye and desire to succeed on high profile environment are required. Must be quality and service driven, have the capability to train on the job and totally focused on getting results. Croatian language skills and/or one or more European languages are a major plus, along with experience in the region. Must have an appropriate degree.

Please e-mail your CV to ldevcic@orcogroup.com.

NOVINE KOJE SU POPUNILE VELIKU PRAZNINU

Od početka smo se trudili da novine bude glasilo Hrvata u Americi. Da budu posvećene njima, da pišu o njima, da budu ono što oni do tada nisu imali

Kolege urednici u
srdacnom razgovoru

skog radija "Glas Hrvatske". Upoznajući sve bolje život zajednice, ne samo u New Yorku, primijetila sam da to o čemu izveštavamo u Hrvatskoj ni sami iseljenici često ne znaju jer nisu imali svoj medij koji bi ih informirao o zbivanjima u njihovim sredinama.

Zar nisu postojali hrvatski mediji u SAD-u prije vaših novina?

- Postojale su samo jedne hrvatske novine na području New Yorka, a to je, kako se neko vrijeme zvao, *Croatian-American Times*, sada, jednostavno, *Croatian-American*. Bavi se najviše političkim temama i zbivanjima, pogotovo onima u Hrvatskoj, a ne toliko zbivanjima u zajednici. Osim toga, postoji i *Zajedničar*, novine s tradicijom duljom od 100 godina, koje su glasilo Hrvatske bratske zajednice iz Pittsburgha. No, otkrili smo da se oni uglavnom obraćaju starijoj generaciji iseljenika. I od pisanih medija to je to. Postoje i lokalni hrvatski radioprogrami u gotovo svakom većem gradu gdje ima Hrvata.

Tijekom siječnja HMI je posjetila Višnja Miočić, glavna urednica dvotjednika *Hrvatska Kronika* (*Croatian Chronicle*), novina koje već tri godine izlaze u New Yorku. Iskoristili smo tu prigodu za razgovor:

Kako ste se odlučili krenuti u taj vrlo zahtjevan projekt ili možda, bolje rečeno, izazov?

- Projekt sam pokrenula s partnericom u novinama kolegicom Sanjom Bogović, inače iz Labina. Ja sam iz Zadra, diplomirala sam novinarstvo u Zagreb i kao studentica radila sam u Gradskoj redakciji *Večernjeg lista*, a poslije i u *Zadarskom listu*, *Narodnom listu* itd. U New York sam kao novinarka došla godine 2000. godine i uključila se u hrvatsku zajednicu. Radila sam reportaže o našim iseljenicima, među inim, i za emisiju Hrvat-

I to je to?

- I to je to. Primijetili smo, dakle, da kod pisanih medija ostaje velika praznina, pa smo zato krenuli u naš projekt. S obzirom na to da je i kolegica Bogović imala novinarskog iskustva, uređujući neko vrijeme glasilo hrvatske katoličke misije u New Yorku *Korijen*, odlučile smo naše znanje i energiju uložiti u novine koje su suvremenog profila i nacionalne distribucije. "Kronika" se sada tiska u tri do četiri tisuće primjeraka, distribuira se po cijeloj Americi i imamo sve više pretplatnika u Kanadi. Financiramo se potpuno samostalno, od reklama i preplate.

Kakve su reakcije zajednice?

- Iskreno da Vam kažem, i same smo bile iznenađene, jer već nakon prvoga broja reakcije su bile vrlo dobre. Pretpostavljam da su ljudi očekivali neke male novine. Međutim, vidjeli su novine od 48 stranica, od čega 12 – 16 u boji i s vijestima koje su uglavnom pratile zbivanja u hrvatskim zajednicama. Od

početka smo se trudili da novine budu glasilo Hrvata u Americi. Da budu posvećene njima, da pišu o njima, da budu ono što oni do tada nisu imali. Pohvale su, dakle, stizale sa svih strana. Naravno, postoji tu problem distribucije, jer etničko je tržište teško pokriti, pa se uglavnom distribuiraju preko hrvatskih župa, klubova itd.

Suradnja s Hrvatskom, uključujući i HMI?

- Suradnja je dobra, no mogla bi biti i bolja, pa se i nakon ovog posjeta vašoj kući nadam konkretnijoj i uspješnijoj suradnji.

Smatram da HMI kao ustanova posvećena brizi o iseljenicima može nam mnogo pomoći u plasiranju informacija i u povezivanju. Smatramo također da hrvatska država i hrvatske institucije moraju prepoznati važnost prihvaćanja iseljeničtva kao sastavnoga dijela ukupnoga hrvatskog korpusa. Ljudi vani često osjećaju kao da se to ne prepoznaje i kao da nisu više dio toga što su nekad bili. To često izaziva neugodne osjećaje, a u smanjenju takvih razlika upravo mediji mogu odigrati ključnu ulogu.

Čitajući vaše novine, ne primjećujem neku naglašenu političku nit?

- Mi smo od pokretanja novina smatrali da našim iseljenicima nisu potrebne političke novine, pogotovo nakon uspostave neovisne i slobodne Hrvatske. Mislili smo da je to vrijeme iza nas. Smisao politike među iseljeničtvom nije više isti kao nekad. Političke borbe u domovini postoje, i to je normalno, no smatrali smo da iseljenici trebaju stvoriti jedno civilno društvo, kao što se to događa i u Hrvatskoj. A tu je najbitnija objektivna informacija koja je početak svega. Na osnovi nje oni mogu stvarati svoja gledišta.

No, iznad svega, mi smo smatrali da naši iseljenici nisu kompaktna cjelina, pa je naša uloga tog "mosta" izuzetno važna, a to nam potvrđuju i brojni pozivi čitatelja. Kada vi na jednome mjestu možete pročitati oglase i vijesti iz života Hrvata u Kaliforniji, New Yorku, Clevelandu i, recimo, Torontu, to vam daje taj osjećaj pripadnosti jednoj cjelini. Naše su najčitanije stranice "Communities". Takvo što prije nije postojalo.

Dakle, sada ste ispunili jednu veliku prazninu. Kuda i kako dalje?

- Sada želimo te novine maksimalno profesionalizirati. Imamo velikih teškoća osigurati mrežu dopisnika. To su veliki izdatci. Treba mnogo raditi na marketingu. Teško je doći do ljudi. Nitko nikad nije napravio jedan opći popis ljudi podrijetlom iz Hrvatske u Americi. Bilo je pokušaja, postoje neki adresari. No, u Americi su ljudi vrlo mobilni. Tu je potreban kontinuirani rad kakvog nikada nije bilo.

Kada ćete opet u Hrvatsku?

- Nadam se uskoro. Smatramo da je bitno da dolazimo što češće i da budemo prisutni i ovdje u Hrvatskoj. ■

Ivan Vučetić (iz zbirke Muzeja policije u osnivanju – Zagreb)

"Vucetich" - projekt Muzeja hrvatskog iseljeničtva

Odjel Muzeja hrvatskog iseljeničtva započeo je intenzivne pripreme za projekt pod radnim nazivom "Vucetich", posvećen 150. godišnjici rođenja hrvatskog iseljenika Ivana Vučetića, međunarodno priznatog izumitelja daktiloskopije, postupka koji se i danas, diljem svijeta primjenjuje u kriminologiji pri identifikaciji otisaka prstiju.

Vučetićevo životna priča započinje na otoku Hvaru 1858., gdje mu je otac imao bačvarski obrt, a nastavlja se i završava u Argentini, kamo je došao trbuhom za kruhom.

Isprva se prehranjivao kao ulični svirač, nakon čega je, samouk, zaposlivši se u policiji, započeo antropometrijska istraživanja koja su ga dovela do spoznaje o jedinstvenosti individualnih identifikacijskih osobina.

Kako Hrvatska matica iseljenika želi svekoliku javnost upoznati s ovim zanimljivim čovjekom vrlo cijenjenim u cijelome svijetu, u suradnji s Muzejom policije u osnivanju iz Zagreba i Museo Policial iz La Plate (Argentina), cijela će iduća godina biti posvećena pripremama za veliku mobilnu izložbu 2008.

Izložba će krenuti iz Zagreba, obići nekoliko lokacija u Hrvatskoj, te završiti u Vučetićevo rodnom Hvaru, te tako u proširenim razmjerima ispričati jednu hrvatsku iseljeničku priču s kraja 19. stoljeća.

U projekt su se spremno uključili i nasljednici Ivana Vučetića, kako u Argentini, tako i u Hrvatskoj, te još neke značajne udruge i institucije, a rado zahvaljujemo svim osobama koje bi na svoj način željele sudjelovati u ovom projektu i pozivamo ih da se jave Odjelu Muzeja hrvatskog iseljeničtva u HMI. ■

Napisala: Ljerka Galic

Biskup
Đuro
Kokša

Ivan Golub poznati je naš sveučilišni profesor i pjesnik, član više akademija u svijetu. Bio je član Teološke komisije pri Kongregaciji za nauk vjere u Vatikanu. Za vrijeme studija boravio je u Hrvatskom papinskom zavodu sv. Jeronima, u vrijeme dok je pokojni biskup dr. Đuro Kokša bio rektor toga zavoda. U povodu 8. godišnjice smrti biskupa Đure Kokše zamolili smo profesora Goluba da nam kaže nešto o pokojnom biskupu Kokši.

Poštovani profesore, možete li nam reći kako je bilo u Zavodu sv. Jeronima u Rimu u vrijeme kada je biskup dr. Đuro Kokša bio ondje rektor?

- U ono vrijeme komunističke su vlasti teško pušale svećenike na studij u Rim, u Zavod sv. Jeronima. Pitomaca je bilo nas nekoliko. To su bili Marijan Valković, Antun Kresina, Antun Tamarut, Severin Pernek, Marko Jozinović, Joakim Herbut i ja. Kako vidite, glavnina su postali biskupi. Mons. Kokša je svakoga tko je dolazio osobno dočekao na glavnom kolodvoru u Rimu. Kao rektor poštovao je slobodu. Zanimljiv je njegov govor na početku godine od nekoliko rečenica: "Vi ste odrasli. Neću hodati za vama. Čuvajte ugled Zavoda. Dolazite redovno na obroke". Vrlo kratko. Isto tako držao nam je on sam tečaj jezik. Organizirao nam je po drugim zemljama za praznika učenje jezika i boravak u obiteljima po svijetu. I što je bilo neobično i što ni jedan rimski zavod nije imao,

Napisala: **Matija Maša Vekić**
Snimke: **Arhiv Glasa koncila**

Biskup koji je podnio veliku žrtvu

"Imao je želju za domovinom, ali nije prihvatio, što je zanimljivo, kad su mu rekli da može biti u Zagrebu pomoćni biskup, nego je rekao da neka izvoli Vatikanska kongregacija za biskupe pitati nadbiskupa Franju Kuharića prima li ga on"

rektor je Kokša, Podravec, svakom studentu davao mjesečno određeni novčani iznos za formiranje osobne biblioteke. Nije se stidio sjesti u školske klupe sa svojim pitomcima na Papinskom sveučilištu Gregorijani. Nakon magisterija iz filozofije i doktorata iz teologije, on je magistrirao još na Fakultetu crkvenoga prava i na Fakultetu crkvene povijesti. Od tog je fakulteta dobio zlatnu medalju kao najbolji student.

HRABAR BISKUPOV POTEZ

Koje je poslove obavljao biskup Đuro Kokša ili koja je zadaća rektora Papinskoga zavoda sv. Jeronima?

- Komunističke vlasti nisu pušale nikoga u Zavod sv. Jeronima radi studija na rimska sveučilišta. Rekli su da se u Zavodu nalaze emigranti i, prema tome, neće puštati ljude tamo gdje su emigranti. Rekli su: "I kako budu odlazili emigranti, mi ćemo pustiti ljude, ali nećemo pustiti niti tada ako rektor Zavoda ne uzme jugoslavenski pasoš."

Mons. Kokša posavjetovao se sa Svetom Stolicom i episkopatom u Hrvatskoj i učinio je hrabar potez koji ga je stajao mnogo napada, to jest uzeo je jugoslavensku putovnicu. Na njega su pljuvali: "Izdajnik. Promijenio je kaput". Ali on je to učinio samo zato da bi svećenici iz domovine mogli dolaziti studirati u Rim.

Biskup Đuro Kokša podnio je veliku žrtvu. Tu je mons. Kokša velik. Veliki Kokša. Što sam ja sve kao zavodski bibliotekar u tisku čitao i što su sve o njemu pisali, ne bi pas s maslom pojeo, kako se kaže. No, u dogovoru sa Svetom Stolicom i s našim episkopatom on je prihvaćao na sebe muku, težak križ, da bi Hrvatska dobila buduće biskupe i profesore obliko-

vane u Zavodu sv. Jeronima i obrazovane na rimskim sveučilištima.

Jesu li se svećenici studenti družili s emigrantima?

- Emigranti su bili vrlo fini prema nama. Oni nisu htjeli voditi političke razgovore pred nama, jer su znali da ćemo se mi vratiti i da nas UDBA može ispitivati o onome što oni u Rimu razgovaraju i onome što je to tamo. A i emigranti su mnogo trpjeli. Recimo, mons. Pavao Jesih svake je godine držao zdravicu da će sljedeći Božić proslaviti u domovini, a umro je u Rimu.

Zavod sv. Jeronima u Rimu

Koji su hrvatski umjetnici, emigranti, dolazili u Hrvatski zavod sv. Jeronima i ima li u Zavodu njihovih umjetničkih djela?

- Ima od Ivana Meštrovića na ulazu reljef sv. Jeronima i pape Siksta V., a od Joze Kljakovića na pročelju mozaici i mnogo slika u Zavodu. Njega sam poznao. Ja sam radio u biblioteci, a on je slikao. Kljaković je slikao, a već je gubio vid. Kako je on imao sobicu u kojoj je slikao, a ja sam radio u biblioteci do njega, on bi povremeno došao k meni i rekao: "Hoćete li sad pogledati? Sad mi pripovijedajte što vidite na slici". Jer on je to "napamet" slikao i pogađao boje. Meni je bilo da zaplačem. Bože, što znači strast umjetnika! On slika, jedva vidi, i sada mene poziva da mu govorim što je on napravio, pa da bi mogao opet dalje slikati.

Kako ste dolazili do rijetkih i vrijednih knjiga u Rimu?

- Što se rijetkih i starih knjiga tiče, ja sam išao po antikvarijatima, ali nisam imao novca da to kupim. No, uvijek sam na njih upozoravao rektora Kokšu i on mi je onda davao novac da ih kupim. On je to slao ovamo u Zagreb za biblioteku

Katoličkog bogoslovnog fakulteta, koju je obogatio. Inače je biskup Đuro Kokša bio umjetnička duša. U Rimu je tiskao dvije knjige: "Antologija hrvatske duhovne lirike" i "Zapadna duhovna lirika", 1970.

LJUBITELJ UMJETNOSTI

Kako su biskup dr. Đuro Kokša i Ivan Lacković Croatia dolazili do umjetničkih slika u Rimu?

- Biskup Kokša i Ivan Lacković dolazili su do umjetničkih slika vrlo jednostavno. Mons. Kokša bio je ljubitelj umjetnosti. Poznao je galerije i galeriste i slavne rimske obitelji koje su prodavale slike. Lacković je pak bio umjetnik koji je kupovao tuđe i prodavao svoje vlastite slike. Dao je netko svojega klasika, a dobio je za to dva Lackovića ili novac. Posebna je bila, što se tiče Lackovića, suradnja sa mons. Pasqualeom Macchijem, tajnikom pape Pavla VI., koji je nedavno umro i koji je visoko cijenio Lackovića. I Pavao VI. Napisao je jedno pismo autografnu Ivanu Lackoviću s udivljenjem nad njegovim slikarstvom. Lacković se uvijek sjećao kako mu je papa Pavao VI. u prigodi izložbe umjetnina o sv. Pavlu, kada je došao do njega, rekao: "Ammirazione per la Croazia" (*Moje udivljenje Hrvatskoj*). Kad je mons. Kokša otišao iz Rima, to je bio veliki gubitak za Lackovića, koji on nije mogao nikada preboljeti. On je smanjio svoje posjete Rimu. Rekao je: "Nema mons. Kokše". Za Ivana Lackovića Croatia Rim više nije bio onakav Rim kao u vrijeme dok je tamo bio mons. Kokša. Više nema tih galerija, tih šetnji po tim obiteljima koje su u ostavštinama čuvalе slike znamenitih umjetnika.

Kada se biskup Đuro Kokša vratio u Zagreb nije li time Hrvatska izgubila velikoga ambasadora kulture u Rimu?

- Mons. Đuri Kokši bilo je ponuđeno da bude biskup u Zagrebu ili da u Rimu bude kanonik u bazilici sv. Petra ili u bazilici sv. Marije Velike ili pak u bazilici sv. Ivana Lateranskoga. No ponudili su mu i biskupstvo. Imao je ipak želju za domovinom, ali nije prihvatio, što je zanimljivo, kad su mu rekli da može biti u Zagrebu pomoćni biskup, nego je rekao da neka izvoli Vatikanska kongregacija za biskupe pitati nadbiskupa Franju Kuharića prima li ga on. . I tek kad je dobio potvrđan

Akademik
Ivan Golub

odgovor od nadbiskupa Kuharića, rekao je: "Pristajem". Nije htio biti nametnut.

KOLEKCIONAR I DONATOR

Biskup dr. Đuro Kokša bio je veliki kolekcionar i veliki donator?

- On je Zagrebačkoj nadbiskupiji poklonio Pinakoteku Metropolitana. Dakle, ono što je Josip Juraj Strossmayer poklonio Akademiji, to je biskup Đuro Kokša poklonio Zagrebačkoj nadbiskupiji, Crkvi. Ali još uvijek nema prostora za to. Prije je, navodno, bila već gotovo dogovorena zgrada za pinakoteku, s mojim sumještaninom, njegovim zemljakom Josipom Manolićem, koji je bio predsjednik Vlade, pa je onda bio i najbliži suradnik predsjednika Franje Tuđmana. No, kad je Manolić pao u nemilost pala je i "Kokšina galerija". Nije bilo nikoga da to izvrši.

Bi li sada bilo vrijeme da se to realizira, da se nađe prostor za "Kokšinu galeriju" ili "Pinakoteku Metropolitana"?

- To bi svakako trebalo. Još dok je biskup Kokša bio živ, govorio sam onima koji su se više s njime družili, dr. Antunu Škorčeviću i dr. Matiji Berljaku: "Dajte nešto poduzmite da se galerija napravi dok je biskup Kokša još pri snazi". Bilo bi lijepo da se Pinakoteka Metropolitana otvori do 10. obljetnice njegove smrti, tj. do 2008. godine. ■

Domoljubni rad po načelu pomagati a ne davati

Zdravstveno i socijalno zaštićen, obrazovan i zaposlen čovjek temelj je stabilnog, uspješnoga društva. Zato želimo pomoći, ponajprije u tom, gospodarskom smislu, što će biti osnova za napredak obrazovnog i zdravstvenog sustava. Istodobno, sve su to preduvjeti povratka onih koji se žele vratiti, ali i odluke da ne odlaze oni koji u odlasku vide jedini oblik opstanka.

Uredništvo našeg časopisa kontaktiralo je, a uskoro zatim i posjetilo izaslanstvo Udruge bosanskih Hrvata "Prsten" iz Zagreba. Uz glavnu urednicu glasila Udruge, koje se također zove "Prsten", Dinku Martinović Ivurek, nazočili su i član Upravnog odbora, stožerni brigadir Marjan Biškić i predsjednik udruge, poduzetnik dipl. ing. Ilija Tokić. Oni su željeli što više saznati o iseljeništvu i načinu na koji bi se mogli s njim povezati. Bila je to, dakle, prigoda da vam predstavimo ovu relativno novu i dosta neobičnu udrugu putem razgovora s g. Tolićem izvorno iz glasila "Prsten", uz neka naša dodatna pitanja.

Tko je i s kojom nakanom utemeljio udrugu?

- Veća skupina intelektualaca i poduzetnika srednje generacije podrijetlom iz Bosanske Posavine i srednje Bosne, u želji da napravi iskorak u odnosima Hrvata koji žive u RH i onih koji žive na spomenutim bosanskim područjima utemeljila je 9. listopada 2005. udrugu "Prsten". U Upravni odbor izabrani su predstavnici jedanaest općina s pravom glasa, a poslije se odbor proširio sa još četiri člana bez prava glasa pri donošenju odluka dok ih skupština udruge ne verificira.

Po čemu se vi razlikujete od drugih sličnih udruga?

- Naša je udruga, zasigurno, uni-katna u Hrvatskoj jer okuplja oko 150 pravnih subjekata koji u RH ostvaruju bruto-prihod od oko 15 milijardi kuna,

Na dobrotvornoj večeri plesala su se i bosanska kola

a s poduzećima koja naši članovi imaju u BiH on se povećava na 20 milijardi kuna. Ukupan broj zaposlenih u poduzećima naših članova kreće se oko 12 tisuća, od čega oko 9 u Hrvatskoj, a 3 u BiH

Osim toga, naša posebnost definirana u programskim ciljevima jest okupljanje naših vrhunskih znanstvenika, intelektualaca, inovatora, umjetnika koji mogu pomoći u razvijanju ideja i projekata za ulaganje naših gospodarstvenika, kako u Hrvatskoj tako i još više u BiH. Pozitivnom, konstruktivnom sinergijom ZNA-NJA, IDEJA I KAPITALA sigurni smo da ćemo napraviti taj dodatni iskorak i tako opravdati posebnost naše udruge.

Komu ćete i po kojim kriterijima pomagati?

- Temeljni je cilj pomoći mladim

ljudima u Bosanskoj Posavini, srednjoj Bosni, Hrvatskoj, a jedan je od ciljeva obrazovanje djece poginulih branitelja Bosanske Posavine i srednje Bosne, kao i nadarene djece kojoj je pomoć potrebna. Želja nam je putem obrazovanja i gospodarskih ulaganja na tom području pomoći i potaknuti zapošljavanje, opstanak i ostanak Hrvata na tim prostorima. U tom smjeru vodi i utemeljenje zaklade udruge "Prsten" koja će se baviti isključivo školovanjem djece i pomoći u obrazovanju općenito.

Napominjem da je naše načelo *pomagati, a ne davati*. A pomagati se može onima koji ulažu vlastiti trud i energiju koji katkad, zbog raznih okolnosti, nisu dovoljni da se aktivnost pokrene. Dakle, na prvom mjestu mora postojati vlastita spremnost da se radi i stvara.

Za vama je u relativno kratkom razdoblju od osnivanja zaista impresivan popis akcija pomoći, što nije uvjetovano samo vašom financijskom moći nego očito i dobrom organizacijom udruge?

- Tako je. Mi djelujemo putem triju povjerenstava: Povjerenstva za gospodarstvo koje se bavi projektima ulaganja, a vodi ga poduzetnik Bruno Ilkić, zatim Povjerenstva za rad, zdravlje i socijalnu skrb koje, uz ostalo, osmišljava ideje i oblike pomoći starijima, nemoćnima i bolesnima te osobama s invalidnošću, a na čelu mu je dr. Vjekoslav Jeleč, te na kraju povjerenstvo za obrazovanje, znanost, kulturu i šport pod vodstvom dr. Tomislava Dubravca. Dodao bih da veliku važnost u pogledu djelotvornosti našega rada pridajemo i povezivanju naših članova, pa nam je jedan od prvih zadataka u tom smjeru izrada *softwarea* udruge, koji izrađuju vodeće tvrtke na tom polju, In2 i GEOFOTO. Time ćemo omogućiti brzo povezivanje i protok informacija među članovima. Ovaj projekt vrijedan je 300 000 kuna. Naravno, tu je i naš časopis "Prsten" čiji je prvi broj svesrdno pomogao naš član i najveći autopoduzetnik u Hrvatskoj Pavo Zubak.

Znamo da je utjecaj politike na ciljanom geoprostoru još uvijek vrlo jak. Koliko to utječe na vaš rad?

- Dominantna su dva oblika djelovanja politike na društvo i pojedinca. Jedan je kada političari pojedince, skupine i društva stavljaju u službu vlastite koristi i ciljeva, što na našim prostorima,

Prigodom prijama kod predsjednika Stjepana Mesića

nažalost, nije rijetkost. No, kad govorimo o razvijenome svijetu kojem težimo, tamo je politika servis stanovništvu i njegovim potrebama. Zdravstveno i socijalno zaštićen, obrazovan i zaposlen čovjek temelj je stabilnoga, uspješnog društva. Zato želimo pomoći, ponajprije u tom, gospodarskom smislu, što će biti osnova za napredak obrazovnog i zdravstvenog sustava. Istodobno, sve su to preduvjeti povratka onih koji se žele vratiti, ali i odluke da ne odlaze oni koji u odlasku vide jedini oblik opstanka. Dodajem da u programu našeg rada nije predviđeno političko djelovanje. I kao pojedinci i kao udruga zastupamo legalizam i izabrani politički predstavnici u BiH imaju našu pomoć u mjeri u kojoj je traže.

Znamo da diljem svijeta živi vrlo velik broj Hrvata iz BiH, a i da je većina hrvatskih dušobrižnika u misijama iz toga kraja. Kako vidite njihovu ulogu u radu Udruge?

- Nadamo se da će naš program, ciljevi i rad potaknuti i naše poduzetnike u iseljeništvu da nam se priključe u nakanu da pomognemo djeci stradalih Hrvata iz BiH, ponajprije onih koji su ostavili svoje domove i onih koji su, iako podrijetlom iz BiH, stradali u Domovinskom ratu u Hrvatskoj, a teritoriji na kojima su njihovi domovi političkom su podjelom pali pod upravu Republike Srpske.

Koristim se i ovom prigodom da pozovem sve naše iseljenike koji su u poduzetnošću, svojim vrijednim radom, znanjem, umijećem i vještinama uspjeli u svojem poslu da pomognu projekte, poglavito u BiH. Takvi bi projekti omogućili da se na najbolji način iskoriste potencijali naših ljudi tamo, a u konačnici i da hrvatski živalj opstane i ostane u svojoj stoljetnoj postojbini.

Prema našim preliminarnim istraživanjima, velike su mogućnosti ulaganja u Posavini, npr. u poljoprivredu, voćarstvo, proizvodnju tzv. zdrave hrane, eksploatacije vode za piće uz odličnu pozicioniranost i dobre prometne komunikacije.

Činjenica da je velik broj svećenika u katoličkim misijama u svijetu upravo iz BiH samo može ići u prilog ovomu što govorim. Oni su od najranijih vremena znali svojom mudrošću sačuvati, prepoznati i izboriti se za interese puka, bez obzira na režime, nacionalne i vjerske različitosti. Naši ljudi, svećenici u katoličkim misijama po svijetu, jednostavno su nam od neprocjenjive vrijednosti.

I na kraju, kontaktirati nas možete na e-mail: prsten@prsten.hr, a više o nama možete saznati na našoj web stranici www.prsten.net. ■

AKCIJE POMOĆI

Dosad je naša najveća akcija bila pomoć pri izgradnji obiteljske kuće u Botincu obitelji Jelavić s desetero djece, podrijetlom iz Bosanske Posavine. U toj smo akciji prikupili oko 300 000 kuna. Iz sredstava koja su do sada prikupljena bilo od članarine i donacija članova udruge bilo neposrednim sudjelovanjem naših članova potpomogli smo: Don BOSCOfest 2006.- Festival duhovne glazbe, "Napretkov" dobrotvorni koncert Fonda za stipendiranje đaka i studenata "Ivo Andrić - Vladimir Prelog" u Zagrebu, izdavanje monografije "Banjalučka biskupija u riječi i slici od 1881. do 2006.", Udrugu obitelji poginulih i nestalih branitelja 107. HVO brigade Gradačac-Tramošnica za podizanje spomen-obilježja poginulim braniteljima s područja Tramošnice, Dobrotvornu večeru za izgradnju crkve na Plehanu, potom Dane kulture i običaja Hrvata u Bosanskoj Posavini- Ledenice, folklornu skupinu Udruge Hrvata BiH "Rodna gruda" iz Dugog Sela, folklornu skupinu Posavskog zavičajnog kluba "Derventsko koko" iz Zagreba, te filmski festival u Orašju....

USKORO SPOMEN-SOBA A.B. ŠIMIĆA

DRINOVCI - "Taj brijeg na kojem često miruje moj pogled dok sjedim sam u sobi! Pust je; tu ne raste ništa, tek kamenje se golo plavi..." stihovi su poznatog hercegovačkog pjesnika A. B. Šimića koje je napisao u svojoj rodnoj kući u Drinovcima, a koja će uskoro biti preuređena u muzej simboličkog naziva "Šimića ognjište". Naime, Stanislav Šimić, nasljednik rodne kuće poznatog pjesnika A. B. Šimića, kako mno-

gi kažu pjesnika tijela i siromaha, sa svojom obitelji uređuje muzej u čast svoga djeda koji je bio brat poznatih pjesnika. Muzej bi trebao biti otvoren za javnost do sljedećih Šimićevih susreta u studenome ove godine.

HRVATI U BiH MORAJU IMATI SVOJU TELEVIZIJU

MOSTAR - Hrvati u BiH moraju i trebaju imati svoj TV kanal ili televiziju na hrvatskome jeziku u sklopu Javnog RTV servisa - kazala je u razgovoru za Radiopostaju Mostar novinarska zvijezda u Hrvatskoj Hloverka Novak-Srzić. Istaknula je kako Hrvati u BiH mogu računati na njezinu potporu pri utemeljenju "svoje" televizije. -Narod koji nema televiziju na materinskom jeziku nije politički narod. Televizija je čuvar jezika, identiteta naroda i kulture - kazala je Hloverka.

MUČENIČKI VIJENAC ŠIROKOG - ZALOG ZA SUTRA

ŠIROKI BRIJEG - Mulj stoljeća ne smije nam zamutiti vrela. Vrelo ima svoju vrijednost samo zato što je voda čista. Pokojni fratri čisto su živjeli i dostojanstveno umrli, stoga evo izvora za nova osvježenja - rekao je fra Branimir Musa, gvardijan širokobriježskog samostana u povodu 62. godišnjice pogibije hercegovačkih franjevaca mučenika. Crkva Uznesenja Blažene Djevice Marije na nebo bila je središnje mjesto spomena i molitve za franjevce Hercegovačke provincije, koje su 1945. godine, bez suda i bilo kakve krivnje, ubili partizani. Svetu misu zahvalnicu da poubijanih 66 franjevaca budu uzdignuta na čast oltara predvodio je dr. fra Šime Samac, generalni defintor franjevačkog reda iz Rima, zajedno s hercegovačkim franjevcima, gvardijanima te provincijalom fra Slavkom Soldom.

GANGA ODJEKIVALA KOTOROM

KOTOR - Petnaest autobusa, odnosno osam stotina hodočasnika, krenulo je iz Čitluka u Kotor u Boku na završnicu proslave blagdana sv. Tripuna. Proslava nebeskog zaštitnika Kotora i kotorske biskupije za bokeljske Hrvate kroz povijest je uvijek uz produbljivanje vjerskih, imalo i značenje produbljivanja nacionalnih osjećaja. Ove godine, kažu nam domaćini bilo je više hodočasnika nego ikada do sada, a tome su pridonijeli i brojni hodočasnici Bročanskog dekanata koje je predvodio fra Miljenko Mika Stojić.

U OŽUJKU PRVI SVEZAK HRVATSKE ENCIKLOPEDIJE BiH

MOSTAR - Krajem ožujka svjetlo dana trebao bi ugledati prvi svezak Hrvatske enciklopedije Bosne i Hercegovine (A-G), gotovo pet godina od pokretanja projekta. Potvrdio nam je to glavni urednik prof. dr. Jakov Pehar. Time će se okončati prvo poglavlje toga velikog kulturnog projekta čiji je jedan od ciljeva - otrgnuti od zaborava sve ono značajno u kulturi bh Hrvata, od sedmoga stoljeća do danas.

AUTOCESTOM OD SARAJEVA DO MOSTARA 2014.

SARAJEVO - Gradnja autoceste Zenica - Sarajevo - Mostar, koja je smještena na trasi koridora Vc, trebala bi početi 2009., a završiti 2014. godine, navodi se u prijedlogu modela gradnje i financiranja te autoceste koji je izradila federalna Direkcija za gradnju, upravljanje i održavanje autocesta. Kako je tijekom predstavljanja projekta rekao direktor federalne Direkcije Edin Trhulj, autocesta Zenica - Sarajevo - Mostar bit će 143,5 km, što je 50 posto koridora Vc kroz FBiH. Ukupna cijena projekta procijenjena je na 2,339 milijardi maraka. Službeni je prijedlog, koji je prihvatila i Vlada da se iz proračuna FBiH u tu svrhu izdvoji oko 460 milijuna KM, a ostatak bi trebao biti osiguran iz novca od cestarina, takse za naftu i naftne derivate i od kreditnog zaduženja.

Pripremio: **Tihomir Begić**

Promicatelj argentinskog tanga i hrvatskoga folklornog naslijeđa

Willy Terrazas, sin Hrvatice, već se 25 godina bavi proučavanjem hrvatskoga folklornog naslijeđa, a voditelj je i hrvatskih amaterskih folklornih društava u Buenos Airesu: *Zrinski*, *Marija Bistrica* i *Drina*, usto direktor je i voditelj plesne skupine *HR Tango*

U posjet domovini svojih predaka došao je Argentinac hrvatskoga podrijetla Guillermo (Willy) M. Terrazas, koji je tom prigodom posjetio i kuću svih iseljenih Hrvata – Hrvatsku maticu iseljenika (HMI). Terrazasa kao sina Hrvatice s majčinom domovinom povezuju snažni osjećaji. Jer odgajan je Willy u hrvatskome duhu, a hrvatski jezik naučio je od mame Jasne, Zagrepčanke, koja je 1945. s obitelji morala emigrirati u daleku Argentinu.

- U našoj se kući oduvijek govorilo hrvatskim jezikom i govori ga cijela obitelj, pa čak i tata koji je Bolivijanac. Svi su oko nas stalno govorili o lijepoj domovini Hrvatskoj, baka, mama, teta, ujna, pa je logično da znamo jezik svojih korijena – veli simpatični Willy kojemu je ovo drugi posjet pradomovini.

Kada ste prvi put posjetili Hrvatsku i kako ste je doživjeli?

- Hrvatsku sam prvi put posjetio godine 2001. i bio sam veoma uzbuđen kada sam došao u tu prelijepu, dragu zemlju. Moji su mi mnogo pričali o svojoj domovini kao svetini koju su čuvali daleko na južnoameričkome tlu. Znam hrvatsku povijest i razloge zbog kojih su moji morali napustiti rodnu grudu, no, hvala Bogu, danas je Hrvatska slobodna, samostalna država, što nam je uistinu vrlo drago. Molili smo se Bogu za njezinu samostalnost i veoma smo sretni zbog toga. Budući da je hrvatska emigracija u Argentinu vrlo jaka, brižno njegujemo svoje korijene i, naravno, sačuvali smo svoj nacionalni identitet. Stoga sam bio presretan kada sam došao u Hrvatsku i kada sam mogao uživati u njezinoj ljepoti. Znam koliko je taj posjet značio mojoj majci, pa sam stoga bio još radosniji i veseliji prigodom posjeta Hrvatskoj. Prijatelji iz *Lada* su mi "otvorili vrata" za dolazak u Hrvatsku i na tome sam im veoma zahvalan. Naime, taj vrhunski folklorni ansambl upoznao sam za vrijeme njihove turneje u Argentinu i od tada nas veže veliko prijateljstvo.

Kada ste doputovali u Hrvatsku i koji je bio razlog ovoga Vašeg drugog dolaska u pradomovinu?

- U Hrvatsku sam doputovao u studenome godine 2006. Tijekom boravka u Hrvatskoj, od 3. do 14. siječnja, sudjelovao sam u *Zimskoj školi hrvatskoga folklora* u Crikvenici koji organizira HMI i koja je uistinu super, jer se može vrlo brzo i lijepo mnogo toga naučiti. Uz seminar folklora, prigodom boravka u domovini u Zagrebu sam u prostorijama V. gimnazije održao

Terrezas pleše tango s partnericom

radionice u vezi s podukom argentinskog tanga, a također sam s partnericom, Zagrepčankom Tamarom Babić, imao priređena dva nastupa u Zagrebu, u *cafe-baru "Bonn"* u Tkalcicevoj ulici i u prostorijama Folklornog ansambla "Lado".

Terrazas je u Hrvatsku došao i radi promocije svoje škole argentinskoga tanga i ostvarenja poslovnih kontakata oko davanja tečaja argentinskoga tanga na DVD-u za hrvatsko i strano tržište.

Willy napominje kako bi svoju skupinu *HR Tango* rado poveo na turneju diljem Hrvatske. Tom bi prigodom, kako veli, publici predstavili povijest argentinskog tanga tijekom 14 faza, od 1850. pa sve do današnjih dana.

S obzirom na veliku popularnost argentinskog tanga i zainteresiranost Hrvata za ovaj ples pun strasti i ljubavi, a i veliku Willyjevu želju za dolaskom u svoju drugu domovinu, valja pretpostaviti da ćemo Willyja ponovno s velikim zadovoljstvom iznova gledati u vrhunskim kreacijama argentinskog tanga negdje diljem Hrvatske. ■

Napisala: **Željka Lešić** Snimio: **Žorži Paro**

Zagrepčani u *Didgilandu*

Priređene su čak tri izložbe, održana hrvatska pretpremijera nagrađivanoga aboridžinskog filma "Ten Canoes", predavanje o kulturi australskih starosjedilaca i nastup *didgeridoo* svirača

Već dugo u prostoru zagrebačkog Studentskog centra nije bilo toliko mnogo dobrih vibracija i toliko mnoštvo raznovrsnoga svijeta kao 27. siječnja od popodnevnih do kasnih večernjih sati na događanju jednostavno nazvanom Australia Day 2007. Naime, potaknuti prošlogodišnjim "dobrim prijemom" prve proslave najvećega australskog nacionalnog praznika, organizatori su odlučili učiniti to i ove godine. I dobro su pogodili – više od tisuću raspoloženih, razdraganih, nasmi-janih i rasplesanih posjetitelja kinodvo-rane, predvorja i kluba SC-a uživalo je u nekoliko programa.

Zahvaljujući velikom entuzijizmu, dobroj volji i golemoj energiji koju su u organizaciju proslave uložili bračni par Ivana i Ksandro Kovačić, a uz njih i Kolja Koračak, Dubravko Lapaine i Lina Šojat, uz pomoć Velesposlanstva Australije, zatim *t-portala* i našeg časopisa *Matica* kao medijskih pokrovitelja, te većega broja sponzora, proslava je bila živa, dinamična, zanimljiva i raznovrsna. Priređene su čak tri izložbe, održana hrvatska pretpremijera nagrađivanoga aboridžinskog

filma "Ten Canoes", predavanje o kulturi tih australskih starosjedilaca, nastup *didgeridoo* svirača. U predvorju SC-a na nekoliko tematski osmišljenih štandova, među kojima je bio i štand HMI-a, posjetitelji su se mogli informirati o putovanjima u Australiju, razgledati i kupiti predmete, CD-ove i knjige o aboridžinskoj kulturi, čuti kako zvuči *didgeridoo* u rukama didgilandovaca, okušati se u igricama australskog nogometa, tzv. footya...A u klubu SC-a, nakon filma i predavanja, na Aussie Partyju degustirala su se australska vina, Fosters pivo, DJ Klokian birao je australsku i aboridžinsku glazbu, a dvojac *stand-up* komičara SVE 5 zabavljao okupljene...

HRVATSKO ISELJENIŠTVO - TEMA 2008.

Australska veleposlanica u Hrvatskoj Tracy Reid u svojem je pozdravnom obraćanju više puta naglasila da su veliku ulogu u rastu i razvoju australskoga društva imali upravo hrvatski doseljenici, koliko nekad, toliko i danas; poslije smo neslužbeno doznali kako je već pao i prijedlog da iduće godine Australia Day za posebnu temu ima upravo naše iseljenike na tom dalekom i čudesnom kontinentu, i da se organizira u Hrvatskoj matici

iseljenika! A ove je godine posebna pažnja posvećena australskim starosjediocima Aboridžinima, njihovoj kulturi, duhovnosti i mijenama koje prolaze (i mimo svoje volje) otkako je davne, 1788.

Ivana Kovačić

Napisala: **Ksenija Erceg**

Na ovom iznimno posjećenom kulturnom događanju predstavila se i HMI promidžbenim štandom na kojem su veliku pozornost privukle tiskovine hrvatskih iseljenika

godine prvi brod s bijelcima (britanskim kažnjenicima koji su tamo prispjeli na izdržavanje zatvorske kazne) pristao u zaljevu Sydneya.

Nagrađivani aboridžinski film "Ten canoes", šarmantna i pitka priča koja dotiče mitsko doba snivanja, tzv. Dreamtimea, kad je prema vjerovanju Aboridžina nastao i sav život na zemlji, garnirana zapletom u kojem "sudjeluje" deset kanua, tri žene, 150 kopalja, opisan je kao "nerealistična tragikomedija na jeziku ganabingu", i prvi je dugometražni film snimljen na jeziku starosjedilaca. Posjetitelji su ga primili izvrsno, a bilo je i onih koji su ga otpočetak do svršetka odgledali stojeći jer – nije bilo slobodnih sjedećih mjesta. Ma, svaka čast organizatorima i njihovu odabiru!

I upravo je sviranje *didgeridooa* možda najviše razdragalo to raznovrsno mnoštvo ljubitelja Australije i njene izvorne glazbe u SC-u. Ono što je na toj "običnoj dugačkoj drvenoj cijevi" uspio odsvirati Dubravko Lapaine u nekoliko solo-točaka, zaradivši, kako bi to rekli u kazalištu, pljesak na otvorenoj sceni, zaista je neprevedivo u riječi i zaista ne začuđuje što upućeniji kažu da je Dudo pravi guru *didgeridooa*!

JADRANSKE AGAVE ZA AUSTRALSKA GLAZBALA

U didgilandu, virtualnoj zemlji didgeridoovaca (www.didgiland.com), za čije su pokretanje i opstanak najzaslužniji Lina Šojat (studentica informacijskih

znanosti i poljskog jezika i književnosti) i Dubravko Lapaine (asistent matematike na Prehrambeno bio-tehnološkom fakultetu) kažu da su u nedostatku instrumenata iz Australije odlučili snaći se s onime što imaju. Naučili su izrađivati ih od raznih domaćih vrsta drveta i agava s naših otoka, i u tom umijeću "provlačenja rupa kroz duguljaste drvene objekte" toliko se usavršili da danas već izrađuju najrazličitije *didgeridooe*: prirodne, oslikane, duboke, visoke, brze, glasne, sramežljive...Ma kakvi da jesu, jamče da su ih (iz)radili i (o)slikali zahvaljujući samo iskrenoj i dubokoj fascinaciji tom "običnom" cijevi. Bez ikakvih pomodarskih natruha inače tako svojstvenih Zapadu za sve što dolazi s Istoka.

A ta fascinacija rezultirala je i sa svim konkretnim dosezima: otkad su se 2003. malo ozbiljnije okupili i formirali kao neslužbena udruga, pokret, grupa nazvana didgiland, organizirali su četiri velika tečaja u Zagrebu, u trajanju od najmanje mjesec dana, i dvadesetak vikend-radionica širom zemlje – u Osijeku, Rijeci, Puli, Karlovcu, Zadru, Splitu, kroz koje je dosad prošlo više od četiri stotine ljudi. Na radionicama i tečajevima uče se osnovni ton i varijacije, cirkularno disanje, tehnike jezika, obraza, čeljusti, dijafragme, upotreba glasa, ritmovi, prve kompozicije, a pohađaju ih najrazličitiji zainteresirani "učenici": studenti, umirovljenici, mladi roditelji s djecom, zaposleni, nezaposleni...

PROSLAVA – PUN POGODAK

Na pitanje koliko znaju o Aboridžinima, Lina i Dubravko odgovaraju da su čitali i informirali se iz raspoloživih knjiških izvora, ali da nikad nisu bili u Australiji, niti kontaktirali s tamošnjim starosjedocima, i da je njihov interes za bogatu i čudesnu kulturu Aboridžina počeo preko *didgeridooa*, a ne obratno. Ma kako bilo, to dvoje zanesenjaka iz didgilanda odlično se nadopunjuju i čine mala čuda. Uz to što je odlična plesačica, Lina je i pragmatična organizatorica – okuplja ljude i zadržava ih u projektu, a Dubravko je jedan od najboljih hrvatskih svirača *didgeridooa* (pet sati svakodnevne svirke!). Drugi kažu da je u tom umijeću sasvim relevantan i u svjetskim razmjerima, a on sam da se i dalje kani ogledati u svjetskim okvirima, ništa manje! I iz jedne obične dugačke cijevi oblikovati duboku i ritmičnu glazbu koja zvuči kao da je izvodi cijeli orkestar – onako kako to znaju samo pravi majstori i posvećeniци svojih glazbala, ma kako se ona zvala i ma iz koje kulture dolazila.

Valja još spomenuti da su članovi didgilanda priredili i izložbu artistskih fotografija, među kojima ima i nagrađenih. Jednako je zanimljiva bila i izložba plakata australskih pejzaža iz objektivna profesionalnog fotografa Borisa Vargovića.

U svakom slučaju, ovogodišnja proslava najvećeg australskog praznika u Zagrebu bila je pun pogodak i, sasvim sigurno, korak više u prijateljstvu naših dviju zemalja. ■

U ITALIJI LEGALNO RADI OKO 22 TISUĆE HRVATSKIH DRŽAVLJANA

ITALIJA - U Italiji, prema podacima talijanskih sindikata, trenutačno legalno radi oko 22 tisuće hrvatskih državljana, a ilegalno, prema približnim procjenama, još barem 10 tisuća. Većina njih našla je posao u sjeveroistočnim talijanskim pokrajinama. U velikim talijanskim gradovima Milanu i Rimu uglavnom rade Hrvati s visokom stručnom spremom, a najviše je inženjera elektrotehnike i strojarstva te liječnika. Potkraj 2003. u Italiji je provedena masovna legalizacija zaposlenih na crno, pa je tako svoj rad u toj zemlji legaliziralo i 5 tisuća hrvatskih državljana. I dok je talijanska vlast vrlo osjetljiva na nelegalne radnike u industriji, istodobno uvelike tolerira rad na crno desetaka tisuća žena kao njegovateljica starijih i nemoćnih osoba koje pretežito dolaze iz istočne Europe. Među njima je i oko 10 tisuća Hrvatica.

USPJEŠAN FOLKLORNI FESTIVAL U MELBOURNEU

AUSTRALIJA – Početkom veljače održan je u Melbourneu, na stadionu *Melbourne Knights* u North Sunshineu, Hrvatski folklorni festival koji je organizirala Mladež HDZ-a iz Melbournea, a domaćini Festivala bili su *Melbourne Knights* i *Melbourne Croatia*. Organizatori procjenjuju da je nastup folklorša pratilo oko tisuću i pol gledatelja. Taj broj nadmašuje sve dosadašnje festivale. Osim gostujućih folklorša HFG Zagreb iz Perthu, koji su posebno oduševili publiku, na Festivalu

su nastupili i *Lado* iz Geelonga, *Hrvatska zora* iz Sunshinea, *Zvonimir* iz Springvalea i *Mladi Hrvati* iz Clifton Hilla. "Sve je bilo savršeno, od vremena, do posjeta, izvođača i plesača", oduševljeno je komentirala tajnica Mladeži HDZ-a, Marica Vugdelija.

U MISSISSAUGI PREDSTAVLJENA KOROMANOVA ZBIRKA PJESAMA

KANADA - U Hrvatsko-kanadskoj knjižnici u Mississaugi održana je 21. siječnja promocija knjige Veselka Koromana "Sok od velebilja". Riječ je o engleskom prijevodu prof. Vladimira Bubrina spomenute zbirke pjesama toga istaknutog hrvatskog pjesnika iz BiH. U uvodnoj riječi prof. Bubrin je govorio o suradnji na prijevodu zbirke, upoznavši publiku s novom edicijom iseljeničkog tiska "Hrvatski Feniks" čiji je privenac upravo objavljen engleski prepjev Koromanove zbirke. U nastavku programa pozdravnu je riječ uputio prof. Vinko Grubišić s katedre hrvatskog jezika na Sveučilištu Waterloo, koji je govorio o pjesniku Koromanu i o njegovoj borbi za opstojnost hrvatskog jezika u BiH.

PRVA IZLOŽBA DRAGE BRAJKA U HRVATSKOJ

KARLOVAC - Gradski muzej Karlovac prvi put u rodnoj Hrvatskoj predstavlja izložbom likovnog umjetnika Dragu Brajka (1948.) koji je kao trinaestogodišnjak emigrirao u Argentinu, gdje je diplomirao likovnu umjetnost na *Univesidad Nacional de Cuyo* (1977.). Bavi se crtežom, sitotiskom i skulpturom, te predaje na sveučilištima u San Juanu i Mendozii. Na izložbi se predstavlja crtežima i grafikama koje su plod vrlo žive i osebujne umjetničke imaginacije. Karlovačka bi izložba trebala našem umjetniku iz Argentine širom otvoriti vrata hrvatskih izložbenih prostora. Izložba je popraćena katalogom s predgovorom kustosice izložbe Antonije Škrtić i reprodukcijama u boji (fotografirao: Goran Vranić).

HRVATSKA KERAMIKA U NEW YORKU

SAD - Početkom siječnja je u New Yorku održana izložba Recentne hrvatske keramike u umjetničkoj galeriji *Gallery MC*. Svoje radove izložilo je desetak najboljih hrvatskih keramičara. Postavljanje izložbe omogućili su Ministarstvo kulture RH, Istarska županija, Grad Labin, Generalni konzulat RH u New Yorku, te Rudar Klub iz Astorije. Pred publikom, koja je okupila članove hrvatske zajednice iz New Yorka i New Jerseyja, predstavnike hrvatske diplomacije te američke prijatelje i keramičare, izložbu je otvorila Sabina Salamon, voditeljica Gradske galerije Labin, gdje je ta izložba prvotno postavljena.

AMERIČKI VELEPOSLANIK POSJETIO HRVATE U PITTSBURGHU

SAD – Američki veleposlanik u Hrvatskoj Robert Bradtke posjetio je potkraj siječnja sjedište Hrvatske bratske zajednice (HBZ) u Pittsburghu, gdje ga je primio predsjednik Bernard M. Luketich. Veleposlanik je u razgovoru s američkim Hrvatima ocijenio da je Hrvatska postigla golem gospodarski napredak, te da su pred njom sada važni koraci za budućnost – ulazak u NATO i Europsku uniju. Posjet su organizirali HBZ i Nacionalna federacija američkih Hrvata.

RAVNATELJICA HMI-A POSJETILA HRVATE U MILANU

ITALIJA – Nakon pet uspješno održanih multimedijalnih izložba pod nazivom *Hrvatska narodna glazbala u vremenu i prostoru* autora mr. Krešimira Galina, priređena je i šesta u Milanu koju su zajedno organizirali HMI i Hrvatske zajednice u Italiji. Izložba je otvorena 31. siječnja u *Amici del Loggione del Teatro alla Scala* u Milanu, a svečanom otvorenju nazočila je ravnateljica HMI-a Katarina Fuček. Nakon otvorenja izložbe, ravnateljica HMI-a na radnoj je večeri s predsjednicom Hrvatske zajednice u Milanu Snježanom Hefti i predstavnicima Hrvata koji žive na tom području razgovarala o budućoj suradnji.

FESTA SV. VLAHA U LOS ANGELESU

SAD - U Los Angelesu je 3. veljače svečano proslavljen blagdan sv. Vlahu, zaštitnika Dubrovnika. Ovu, 16. po redu kalifornijsku Festu sv. Vlahu organizirala je Libertas fondacija zajedno s nekoliciinom poduzetnika podrijetlom iz dubrovačkoga kraja. Proslava je počela misnim slavljem u crkvi sv. Ante koje je predvodio don Vlatko Poljičak. Zatim je svečanost, s oko 500 uzvanika, nastavljena u Hrvatskom centru sv. Ante, na kojoj su se nudili domaći kulinarški specijaliteti i na kojoj su nastupili folkloriši s hrvatski plesovima. Pozdravne riječi gostima su uputili ovogodišnji *festan juli* - Joe Boskovich i Linda Kovac Hurley. U sklopu proslave organizirana je i aukcija slika čiji je prihod išao u korist stipendiranja nadarenih učenika dubrovačkih obrtničkih škola te za pomoć obitelji teško oboljelog pomorca Nike Moretića, koji se nalazi na liječenju u Floridi.

U DORTMUNDU PROSLAVA 15. GODIŠNJICE MEĐUNARODNOGA PRIZNANJA RH

NJEMAČKA - U organizaciji Koordinacije HDZ-a Sjeverne Rajne Vestfalije i uz suradnju Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Düsseldorfu dana 20. siječnja održana je u Dortmundu proslava 15. godišnjice međunarodnoga priznanja Republike Hrvatske. Svečanosti je uz brojne uzvanike iz domovine i Njemačke nazočio i ministar obrane RH Berislav Rončević. On je u svojem obraćanju naglasio kako je hrvatska dijaspora odigrala veliku ulogu u priznavanju Republike Hrvatske kao suverene države. Nakon izvedaba folklornih skupina hrvatskih katoličkih misija iz Dortmunda i Wuppertala, voditelja ovog skupa Milana Križića, predsjednik HDZ-ova ogranka u Dortmundu, koji je s članovima tog ogranka organizirao ovu veliku proslavu, zamijenio je najpopularniji pjevač hrvatske dijaspele Mate Bulić koji je zabavljao organizatore i goste do ranih jutarnjih sati.

MLADE HRVATE U ŠVICARSKOJ PONOVO ODUŠEVILO PRLJAVO KAZALIŠTE

ŠVICARSKA - Legendarna hrvatska rock skupina *Prljavo kazalište* gostovala je potkraj siječnja u klubu *Inn* u Wallisellen (Zürich). Mladi Hrvati iz gotovo svih krajeva Švicarske te južne Njemačke i Austrije ispunili su cijelu diskoteku i zajedno s Prljavcima otpjevali sve njihove poznate hitove. Iako su već nekoliko puta gostovali u Švicarskoj u zadnju godinu dana, i ovaj je koncert pokazao da su još uvijek (nakon više od 25 godina) najpoznatija hrvatska rock grupa, i u domovini i u iseljeništvu. Sljedeći veliki koncert neke hrvatske skupine u *Innu* održat će se 17. veljače, kad gostuje grupa *Crvena jabuka*.

Pripremio: **Zlatko Tkalec**

Podno Kamešnice ponovno kreću maškare u pohod

Cijeli dan, do uvečer, propješačit će 40-ak kilometara i za to će vrijeme nastupiti u naseljima Gali, Obrovcu Sinjskom i Gljevu. Ondje će uveseljavati i mnoštvo posjetitelja iz cijele središnje Dalmacije koji će doći vidjeti tu jedinstvenu atrakciju

Maškare "Didi s Kamešnice" iz sela Gljeva podno planine Kamešnice svake su godine svojim neobičnim izgledom, pokretima, pučkim igrama i pokladnim pjesmama, te izvornim etnografskim miljeom sinjskoga kraja, pa ukupnim ceremonijalom, izvodile i dodatno unosile obilje humora, smijeha, vedrine u narodu, svagdje gdje god su nastupile. Gljevljani ističu da će se stoljeće i pol stara tradicija nastaviti i tijekom ovogodišnjih pokladnih priredaba tvrdeći da to nudi i potvrđuje njihov repertoar, a, uz to, i puni zamah i ritam priprema za nastupe.

Nakon što će se okupiti u središtu svojeg mjesta, i nakon što će ih jedna žena Gljevljanka tradicionalno poškropiti sv. vodicom i blagosloviti, više od stotinu umaškaranih Gljevljana, među kojima će najmlađem sudioniku biti šest, a najstarijem 77 godina, krenut će u posljednju subotu prije Korizme u svoj pokladni pohod. Ujutro, u slikovitim nošnjama i zanimljivim maskama pod barjakom svoje Krnjevalske udruge "Didi s Kamešnice" svi su spremni za polazak. Taj će cijeli dan, do uvečer, propješačiti 40-ak kilometara i za to vrijeme će nastupiti u naseljima Gali, Obrovcu Sinjskom i Gljevu. Ondje će uveseljavati i mnoštvo posjetitelja koji su najavili svoj dolazak u ta mjesta, poput Sinjana i inih Cetinjana, Kaštelana, Splitskana, Solinjana... Mnogi od njih će tada prvi put vidjeti gljevske maškare, upoznati njihov jednostavan i izvoran način prikazivanja drevnih običaja, dakako i dosjetke; čuti pokladne pjesme i 'reranje'. Jer, riječ je o pučkim maškarama koje nesvakidašnjim scen-

skim slikama uprizoruju pučke ljepote, prepoznatljivije i po svojem ritualu protkanom živahnosti baš kako su to nekad davno, još prije više od 150 godina, priređivali njihovi predci diljem cetinskoga kraja i Dalmacije, održavajući također zabavne pokladne manifestacije, ali i s mudrim porukama.

ZAPAŽENI USPJESI

U ovaj prigodi istaknimo i posebne uspjehe maškara "Didi s Kamešnice", koje su po svojoj autentičnosti zapažene i u nastupima izvan cetinskoga kraja. U anallima gljevske maškare zlatnim slovima zapisano kako su na 34. Međunarodnoj smotri folkloru u Zagrebu, 2000. god.,

Napisao: **Nedjeljko Musulin**
Snimio: **Vido Bagur**

osvojile prvo mjesto po izboru publike, zatim u Županji prvo mjesto za skupnu masku. Nastupale su i u Splitu tijekom Dana suvenira Hrvatske pa na karnevalima u Velikoj Gorici, Opatiji, Kaštelima, Čakovcu te na fašniku u Zagrebu, Samoboru, pa na susretima Hrvata u Mađarskoj. U Velikoj Gorici i Čakovcu osvojile su prvo mjesto u natjecanju za skupnu masku, dok su u ponovnom nastupu u Zagrebu ušli u izbor 12 najboljih karnevalskih skupina.

To nam je ovih dana potvrdio predsjednik Krnjevalske udruge "Didi s Kamešnice" Gljev Ivan Maleš (46), dičeći se uspjesima poput svakog Gljevljanina. Ujedno je podsjetio kako od svoje šeste godine 'glumi' u gljevskim maskarama u kojima, ističe, sudjeluje svaki treći stanovnik Gljeva. Usput dodajmo da je o "Didima s Kamešnice" snimljen dokumentarni film koji je rado gledan te ima važno mjesto i u promicanju hrvatske kulturne etnobaštine u širem svijetu, upotpunjujući i turističku ponudu ne samo grada Sinja i Splitsko-dalmatinske županije. Slike o maskarama iz Gljeva istaknute su i u zagrebačkom Etnografski muzeju, a mogu se vidjeti i na prigodnim izložbama diljem Hrvatske, pa i znatno šire gotovo svugdje gdje žive Cetinjani, posebice u zapadnoeuropskim zemljama, gdje o njima najviše slika gljevski akademski slikar Lovre Plavac, autor zastave maskara "Didi s Kamešnice".

"Naše maskare resi duga tradicija, još od sredine 19. st. Održavamo ih više od 150 godina, a u njima sudjeluju samo muškarci svih dobi s različitim, specifičnim i neobičnim maskama te u posebnoj odjeći. Za ceremonijal i ritual naših maskara vezana je samo jedna Gljevanka, i to dok ih škropi sv. vodicom i blagoslovi pri svakom pohodu. Ali ih podupire cijelo selo i kroz Karnevalsku udruge "Didi s Kamešnice" i naš dom kulture. Utemeljene su na autohtonim

narodnim običajima našega kraja koje u cijelosti njegujemo te ih u izvornom obliku, bez imalo kiča i suvremenih utjecaja, prenosimo na naše potomke. Tako nas je učio i naš najstariji sumještani koji je nedavno umro u 97. godini života", ponosno pripovijeda Maleš, napominjući kako pokladni likovi maskara u njegovu selu i u drugim naseljima u okolici Sinja pripadaju tipu gorštačkih ljudi.

BILE I CRNE MASKARE

To se može vidjeti i po glavnim maskama, objašnjava Maleš, izrađene od ovčjeg runa i predstavljaju lik *dida*, koji je u stalnom pokretu, a opskrbljen zvonima, palicom i vunenom torbom s lugom, te

na glavi nosi visoki tuljac od ovčjeg ruha. Maleš ističe i drugi obvezni lik u gljevskim maskarama, a to je *baba*, također muškarac koji je obučen u odjeću starije žene njegova mjesta. Kaže kako jedan *did* i jedna *baba* predstavljaju *par* koji izvodi različite prizore imitirajući i spolni čin u svim naseljima koje pohodi maskirana povorka i gdje god nastupaju.

"Naše maskare čine skupine *bilih* i *crnih* maskara. *Baba* i *did* pripadaju crnim maskarama među kojima su maskirani i dječaci – *didići*. Druga skupina maskiranih osoba predstavlja svatove i zovu se *bilim* maskarama. I u njima sve uloge – starog svata, kuma, mladoženju, djevere, mladenku i njezine prijatelje također igraju muškarci preobučeni u žensku odjeću iz minulih davnih vremena. Zanimljivost je naših maskara i u tome što obje skupine nikada nisu na istom mjestu. Naime, skupina *bilih* maskara uvijek polazi prva u pohode, a za njom ide skupina crnih maskara na određenoj udaljenosti. Na samom je kraju povorke skupina sudionika maskiranih prema svojem odabiru, koji najčešće predstavljaju i komentiraju suvremene pojave i likove iz javnog života. Posljednjih nekoliko godina, a tako će biti i ove, maskare priređujemo subotom gotovo uoči pokladnog utorka, zbog zaposlenosti muškaraca, dok je sve drugo ostalo kao i prije. U 8 sati polazimo iz Gljeva i hodamo našom rutom Gljev-Gala-Obrovac Sinjski ..., te se svaki put vraćamo doma oko 18 sati nakon prijeđenih 40-ak kilometara. U selu se okupimo na zajedničkoj večeri, ali bez maskirne odore, dakako, izmjenjujući dojmove o pohodu i doživljajima iz mjesta u kojima smo izvodili svoj program, te o tome kako smo bili dočekani, počašćeni jelom i pićem", priča nam Ivan Maleš.

Dodaje kako ih domaćini u svim naseljima dočekuju pljeskom i okrepom – suhim smokvama i lozovačom, pancetom i pršutom, ušticipcima i fritulama, sir i kruh ispod peke...

Vjerojatno bi na svoj način bila zanimljiva i priča o nastanku *bilih* maskara, to više što svatko tko se zanima za njih pita zašto u gljevskim maskarama nema mladoženje ako u njima nastupa mladenka. Maleš kaže kako je mladoženja, prema legendi, nekoć davno ubijen u sukobu dvojih svatova kod sadašnje crkve u Gljevu, ali još nije poznato zašto se to dogodilo. ■

U domovini nezapažen, u svijetu cijenjen

“Nove kovanice, otkako su u optjecaju, već dobivaju mnoge pohvale za kreaciju i tehničku izvedbu. Stručnjaci ih smatraju jednim od najboljih i najatraktivnijih euro kovanica”, kazao je ljubljanski Istrijan Licul

Miljenko Licul s predloškom nove slovenske kovanice

Gospodine Licul, kako je započela Vaša dizajnerska karijera?

- Moram reći da sam imao veliku sreću što sam se kao mladi inženjer zaposlio u “Iskri” - velikoj slovenskoj elektroindustriji koja je posebnu pozornost posvećivala dizajnu. Godine 1980. postajem samostalni umjetnik i s još dvojicom suradnika iz Iskre, Zagrepčaninom Rankom Novakom i Milanom Pajkom, osnivam Dizajn studio “Znak” - radionicu koja se vrlo uspješno i na moderan način bavila dizajnom. Za svoj rad dobili smo niz priznanja. Znači, osamdesete su u Sloveniji bile za umjetnost vrlo burne i pune izazova. Budio se omladinski pokret koji je sve glasnije tražio ljudske i demokratske slobode, a u tom je gibanju sudjelovao i Studio “Znak”.

PUTOVNICA, ISKAZNICA, TOLAR Raspadom Jugoslavije i uspostavom samostalne Slovenije počinje za Vas ново razdoblje u kojem se počinjete baviti dizajnom za potrebe nove države, zar ne?

Da, sve je počelo 1990. narudžbom da izradim putovnicu. Za putovnicu nije bio raspisan javni natječaj jer je tada, međunarodnopravno, Jugoslavija još postojala, tako da je cijeli projekt rađen gotovo u tajnosti.

Zanimljivo kako ste Vi kao neslovenac dobili narudžbu slovenskih vlasti da izradite prvu slovensku putovnicu. Očito je vaš dizajn bio posebno cijenjen. Kako to tumačite?

- Kao što sam prethodno rekao, Studio “Znak” je osamdesetih godina usko surađivao s predstavnicima u demokratskom pokretu čiji su lideri zatim sudje-

Vodeće svjetske novinske agencije prenijele su vijest kako je 15. siječnja u Sloveniji euro postao jedino sredstvo plaćanja zamijenivši dotadašnju slovensku valutu tolar. Tim povodom u Ljubljani je održana velika proslava pod nazivom “Dobrodošla euru” kojoj je nazočilo osam europskih premijera, među kojima i njemačka kancelarka Angela Merkel.

O tom, prijelomnom događaju u susjednoj nam državi izvješćivali su, dakako, i naši mediji. No, zanimljivo kako je našim izvjestiteljima promaklo nešto, iz hrvatske perspektive, vrlo bitno. Naime, dizajner koji je oblikovao izgled, kako tolarских novčanica i kovanica koje su 15. siječnja otišle u povijest, tako i

novih slovenskih kovanica eura i centa, jest, vidi čuda, Hrvat. Riječ je o Miljenku Liculu, vodećem dizajneru u Sloveniji, rodnom iz Vodnjana u Istri. Za mnoge strane novinare i TV ekipe koje su tada boravile u Ljubljani Licul je, razumljivo, bio jedan od glavnih sugovornika. No, naši novinari o Liculu nisu napisali ni riječi. (Je li posrijedi pomanjkanje domoljublja ili pak profesionalizma naših novinara, zaključite sami.)

Zahvaljujući predsjedniku Saveza hrvatskih društava u Sloveniji Ivi Gariću koji me upozorio na Miljenka Licula i zatim me povezo s njime, imao sam zadovoljstvo obaviti zanimljivi razgovor.

Miljenko Licul rođen je 1946. u Vodnjanu. U Puli pohađa osnovnu i srednju školu, a nakon mature odlazi na studij arhitekture u Ljubljanu, gdje diplomira, zapošljava se i do danas živi.

Napisao i snimio: **Hrvoje Salopek**

lovali u novoj slovenskoj vlasti. Oni su me na osnovi prijašnje bliske suradnje, poznajući dobro moj dizajn, angažirali. Osim putovnice, kreirao sam zatim i slovensku osobnu, kao i zdravstvenu iskaznicu.

Kako je došlo do kreiranja novca? Jeste li se time bavili i prije?

- Ne, oblikovanjem novčanica počeo sam se baviti nakon što je 1991. Banka Slovenije raspisala natječaj za tolare. Slovenska akademija znanosti za novčanice je zadala temu - zaslužni Slovenci s jedne strane novčanice, a s druge odgovarajuće građevine. Za kovanice nisu dani motivi, a ja sam se odlučio za životinjski svijet. Natječaj je bio tajan, a ja sam dobio prvu nagradu stručnoga žirija. Smatram da sam kreirao lijepu seriju kovanica. Šteta je samo što je vrijednost većina kovanica bila toliko niska da su mnoge brzo, zbog postupne inflacije, povučene iz optjecaja.

Kako je slovenska javnost prihvatila nove kovanice i novčanice tolara?

- Slovenci zapravo nikad nisu imali vlastiti novac pa je razumljivo da je tolar dočekan s oduševljenjem. Takav projekt uvijek sa sobom nosi snažan nacionalni naboj, jer je vlastiti novac jedan od elemenata državne samostalnosti. Ljudi su zapravo prvi put osjetili državnu samostalnost kad

su u ruke dobili svoje putovnice i svoj novac, kao i u Hrvatskoj. A što se mojih kreacija tiče, one su prihvaćene s mnogo simpatija.

NOVE SLOVENSKE EUROKOVANICE Vaš zadnji veliki projekt, za koji dobivate pohvale iz cijeloga svijeta, jest dizajniranje slovenskih kovanica eura - odnosno centa. Kako je do toga došlo?

- Otkako je prihvaćeno da se Slovenija priključi eurozoni, 2005. raspisan je natječaj za kovanice. Poznato je da su novčanice eura svagdje iste, a samo su kovanice, i to s jedne strane, "nacionalne", odnosno pojedine ih zemlje samostalno kreiraju. Iako su motivi ponovno bili zadani, našao sam se pred mnogim nedoumicama. Pitao sam se što sve staviti na tu nacionalnu stranu kovanice i kako na najbolji način iskoristiti tako mali prostor. Mnoge države, primjerice, nemaju ispisano svoje ime na kovanici. Ja sam se ipak odlučio staviti natpis Slovenija jer male zemlje imaju veliku potrebu da svijet upozore na sebe. Tu valja spomenuti i problem česte zamjene imena Slovenije i Slovačke. No, unatoč svim nedoumicama, kreirao sam, u suradnji s kćeri Majom, akademskom slikaricom, seriju kovanica i ponovno osvojio prvo mjesto na natječaju. Nove kovanice, otkako su u optjecaju, već dobivaju mnoge pohvale za kreaciju i tehničku izvedbu. Stručnjaci ih smatraju jednim od najboljih i najatraktivnijih eurokovanica.

Mnogi Slovenci nisu sretni zbog uvođenja eura. Često se kao posljedica te promjene ističu poskupljenja. Kako Vi gledate na to?

- Uz probleme koje sa sobom nosi, uvođenje eura, po meni, nadmašuje pozitivna dimenzija povezivanja europskih naroda. Jer, na kraju krajeva kovanicama s likom Prešerna moguće je danas kupiti primjerice pivo u nekom dublinskom pubu. Zar to nije sjajno? Takvo što Prešern vjerojatno nije mogao niti sanjati.

HRVATSKA ŠAHOVNICA - SJAJNI LIKOVNI PREDLOŽAK

Kakvo je Vaše mišljenje o hrvatskome novcu, o našim kunama?

- Mislim da je solidan. Dizajnirao ga je Šutej. Koliko se sjećam, i Ljubičić je imao zanimljive prijedloge na tu temu. No država često, glede dizajna, zanemaruje struku. A struka je u Hrvatskoj jaka, pogledajte, primjera radi, hrvatski turistički plakat, špice na HTV-u. Hrvatska ima niz odličnih stručnjaka koji imaju što pokazati.

U nas se često raspravlja o hrvatskom likovnom identitetu. Što možete o tome reći?

- Za razliku od Slovenije, Hrvatska ima sjajni likovni predložak u strukturi grba. Ta šahovnica s crvenim i bijelim poljima čini posebnu lijepu likovnu osnovu koja se na bezbroj načina može dizajnerski iskoristiti, što su mnogi hrvatski dizajneri i pokazali.

Radite li u Hrvatskoj?

- Ne pretjerano. Sad radim jedan simpatični projekt - Muzej turizma u Opatiji, smišljam njegovu likovnu koncepciju i postav. Cijeli projekt vodi mlada ekipa s kojom je ugodno raditi. Radio sam nedavno i dvije izložbe u Opatiji i u Puli. Katkad me u Hrvatskoj "nanjuše" kao sunarodnjaka, pa i tu nešto ostvarim.

Imate li privatnih veza s domovinom. Kakve osjećaje gajite prema zavičaju?

- U Ljubljani mi nedostaju Jadran i Istra. Svake godine jedrim po Jadranu. Istru posebno obožavam. I po majci i po ocu pravi sam *Istrijan*. Ja domovinske veze održavam na razne načine. Katkad kupim sliku nekog istarskog slikara, a nedavno sam si priuštio jednog Murtića - "Motovun". Kad god nađem malo vremena, skoknem nakratko do Istre, pa makar samo do obližnje Bujštine. Ondje sam već u ožujku, čim se pojave prve šparoge. Te sentimentalne komponente neminovno izbijaju van. Imam stan u Puli koji sam adaptirao računajući da ću u mirovini češće onamo dolaziti. ■

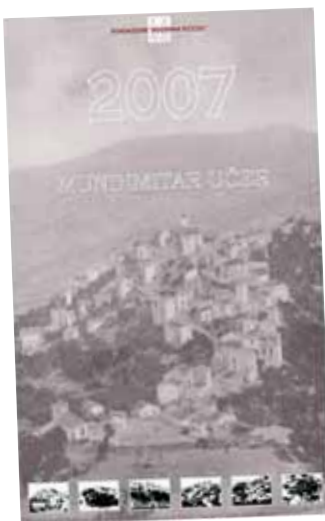
AKTIVAN KAZALIŠNI AMATERIZAM GRADIŠČANSKIH HRVATA

AUSTRIJA – Potkraj prosinca započela je još jedna vrlo plodna zimska sezona gradišćansko-hrvatske amaterske kazališne scene u Austriji. Tako primjerice Mlada inicijativa iz sela Mjenova u srednjem Gradišću daje komediju "Čar ljubavi" francuskog autora Georgesa Feydeaua koju je preveo Mate Palatin, a režirali su je Jakov Zvonarić i Edi Jahns. Također iz srednjeg Gradišća iz sela Filež dolazi Fileška kazališna grupa koja igra Gogoljeva "Revizora" (prijevod: Štefan Kuzmić i Jakov Berlaković) u režiji Petra Schweigera. Šaljivi igrokaz "Na razgledi" daje Kazališna grupa iz Klimpuha, hrvatskog sela nedaleko od Željeznog u sjevernom Gradišću. Originalni tekst Güntera Philipa preveo je i režirao tamošnji župnik prof. Štefan Geošić. Kazališno društvo "Dugava" iz Pinkovca (južno Gradišće) pripremio je niz od pet skečeva pod nazivom "Skeč i već" prema tekstu Ane Šoretića, a u režiji Vilija Jandrišića. Uz navedene kazališne grupe ove sezone aktivni su i glumci u Novoj Gori u južnom Gradišću te družina iz Cogrštofa u sjevernom Gradišću. Uz činjenicu da je ove zime kazališna scena naših sunarodnjaka u Gradišću vrlo živa radujemo se i podatku da u joj sudjeluje sve više mladih ljudi.

NOVA MOLISKOHRVATSKA IZDANJA

ITALIJA – Moliškohrvatska zaklada "Agostina Piccoli" iz Mundimitra u Italiji predstavila je potkraj prošle godina svoja dva nova izdanja. Riječ je o knjizi "Sime do simena" u kojoj autor Antonio Sammartino na moliškohrvatskom govoru opisuje drevne domaće poljoprivredne alate i oruđe te o zidnom kalendaru za 2007. godinu. Kalendar koji nosi naslov "Mundimitar učer" prikazuje 7 povijesnih crno-bijelih fotografija Mundimitra, jednog od triju moliškohrvatskih gradića, uz Kruč i Filić, u kojima još žive naši sunarodnjaci u južnoj talijanskoj pokrajini Molise. Najstarija fotografija snimljena je godine 1907. Na promociji navedenih izdanja u Mundimitru govorio je predsjednik Zaklade "Agostina Piccoli" Antonio Sammartino, a u glazbenom dijelu programa nastupili su gosti iz Dubrovnika - skupina "Martin".

WEB STRANICE KARAŠEVSKIH HRVATA

RUMUNJSKA – Više od godinu dana karaševski Hrvati u Rumunjskoj imaju svoj WEB portal (carasova.anfor.net). To je potrebno napomenuti jer smatramo da naša javnost još uvijek malo zna o našoj manjini u Rumunjskoj. Portal informira o povijesti i kulturnoj baštini te daje aktualne vijesti iz života karaševskih Hrvata. Urednik portala je Iacob Domaneant. Predlažemo hrvatskim WEB portalima u dijaspori da na popis linkova uvrste navedenu stranicu i time osnaže veze s naših sunarodnjacima u Rumunjskoj. Također valja upozoriti i da lokalni nogometni klub "Mladost Karaševo" ima svoju WEB stranicu (www.carasova.net) na hrvatskom jeziku.

Pripremio: **Hrvoje Salopek**

PREMIJER SANADER POSJETIO BOKELJSKE HRVATE

CRNA GORA - Premijer Ivo Sanader boravio je 12. siječnja u svojem prvom službenom posjetu neovisnoj Crnoj Gori. Tijekom boravka u Podgorici razgovarao je s najvišim crnogorskim dužnosnicima te otvorio Veleposlanstvo RH. U sklopu puta Sanader je posjetio i grad Kotor, središte bokeljskih Hrvata. Gradonačelnici Kotora Maji Čatović Sanader je u ime hrvatske Vlade darovao ček od 2 milijuna kuna za obnovu crkve svetog Eustahija u kojoj je župnik bio pokojni don Branko Sbutega. Sanader se u Kotoru sastao i s predstavnicima Hrvatske građanske inicijative, jedine hrvatske političke stranke koja ima jednog zastupnika u parlamentu, i s predstavnicima hrvatskih nevladinih udruga i kulturnih društava. Novinarima je Ivo Sanader potom izjavio da su mu oni iznijeli probleme s kojima se suočavaju, od pokušaja asimilacije, teškoća u zapošljavanju do povrata imovine. Sanader je bokeljskim Hrvatima obećao pomoć u rješavanju tih problema. Dobrodošlicu u Kotor Sanaderu i hrvatskom izaslanstvu poželjeli su članovi Bokeljske mornarice koja je za goste iz Hrvatske izvela svoje jedinstveno kolo na trgu ispred crkve sv. Tripuna. Ondje se Sanader zadržao u kraćem razgovoru s kotorskim biskupom Ilijom Janjićem i time završio službeni posjet Crnoj Gori.

SUBOTIČKO PRELO S REKORDNIM BROJEM GOSTIJU

VOJVODINA - U Subotici je 27. siječnja održano "Veliko prelo" - tradicionalna pučka svečanost bunjevačkih Hrvata, koja je ove godine okupila rekordan broj posjetitelja, njih oko 1200. Brojne uzvanike i nazočne u ime organizatora pozdravili su Josip Horvat, predsjednik Organizacijskog odbora i Mirko Ostrogonac, predsjednik Hrvatskog kulturnog centra "Bunjevačko kolo". U folklornom dijelu programa nastupio je Ansambl HKC "Bunjevačko kolo" a razdragano mnoštvo su do ranih jutarnjih sati zabavljali domaće tamburaši "Ravnica" i gosti iz Hrvatske "Najbolji hrvatski tamburaši". Prvo subotičko Veliko prelo, na kojem se po prvi puta izvela i poznata bunjevačka pjesma "Kolo igra, tamburica svira", održano je 1879. godine.

SKUPŠTINA ZAJEDNIŠTVA HRVATA U RUMUNJSKOJ

RUMUNJSKA - U Karaševu je 20. siječnja održana 6. Zemaljska skupština *Zajedništva Hrvata Rumunjske*. Skupštini koja je imala i izborni karakter nazočio je 61 delegat i, u ime Veleposlanstva RH-a u Bukureštu, treći tajnik Tomislav Vlahutin. Prihvaćeno je i prošlogodišnje financijsko i programsko izvješće i usvojen plan rada u idućem razdoblju. *Zajedništvo* planira otvoriti središta u selima Nermid i Ravnik, uvesti članske iskaznice, otvoriti gradilište za Muzej Hrvata, otvoriti radijsku i TV postaju i dr. Mnoge planove koče nedostatna novčana sredstva, ali je skupština prvi put održana u Domu *Zajedništva Hrvata u Bukureštu* koji je također otvoren sredstvima *Zajedništva*. (DŠŠ)

GRADIŠČANSKI HRVAT - MINISTAR U NOVOJ AUSTRIJSKOJ VLADI

AUSTRIJA – Prvi je put jedan gradišćanski Hrvat imenovan ministrom u Austriji. Riječ je o socijaldemokrati mr. Norbertu Darabosu, rodom iz hrvatskoga sela Mjenova u srednjem Gradišću, koji je nedavno postao ministar obrane nove austrijske koalicijske vlade. Ministar Darabos svoju je karijeru započeo kao lokalni političar sela Mjenova i općine Filež. Kako je najavio, zalagat će se za poboljšanje položaja etničkih manjina u Austriji te za uspostavu nove funkcije ministra za manjinska pitanja u austrijskoj vladi.

ANTUN SBUTEGA - VELEPOSLANIK CRNE GORE U VATIKANU

CRNA GORA – Prvi veleposlanik Crne Gore prof. Antun Sbutega predao je 22. siječnja vjerodajnice papi Benediktu XVI. Diplomatski odnosi između Svete Stolice i Crne Gore uspostavljeni su još protekle godine, nakon proglašenja neovisnosti te male države, posljednje nastale nad ruševinama bivše Jugoslavije. U Crnoj Gori živi oko 28 tisuća katolika, a okupljaju ih dvije dijeceze Nadbiskupija barska u kojoj su katolici većinom Albanci i Biskupija kotorska u kojoj su katolici mahom Hrvati. Prof. Sbutega, brat pokojnog don Branka, bokeljski je Hrvat rođen 1949. godine u Kotoru. Od godine 1977. do 1991. bio je predsjednik Gospodarskoga odjela Sveučilišta u Podgorici. Te se godine, s obitelji, doselio u Italiju. Od 1994. do 2006. bio je na službi u Papinskome misijskom djelu Svetoga Petra Apostola, koje djeluje u okviru Zbora za evangelizaciju naroda.

MINISTRICA GRABAR-KITAROVIĆ S HRVATIMA U MAKEDONIJI

MAKEDONIJA – Dana 24. siječnja 2007. u sklopu službenog posjeta R Makedoniji ministrica vanjskih poslova i europskih integracija RH Kolinda Grabar-Kitarović susrela se u prostorijama Vlade R Makedonije s predstavnicima Zajednice Hrvata u R Makedoniji (ZHRM). Nazočnima su se govorima obratili predsjednica ZHRM-a mr. Snježana Trojačanec i dr. Branko Maretić, počasni konzul R Hrvatske u Bitoli i koordinator

ogranka ZHRM-a Bitola. Susret je prošao u izuzetno toplom i radnom okruženju, pri čemu su predstavnici naše udruge istaknuli tekuće probleme, kao i potrebu za još većom suradnjom i materijalnom potporom Republike Hrvatske.

VINKOVAČKI ZBOR GOSTOVAO U NOVOM SADU

VOJVODINA – Podružnica HMI-a u Vukovaru organizirala je 7. siječnja 2007. zajedno sa zajednicom bačkih Hrvata u Republici Hrvatskoj susret Hrvata iz Vinkovaca, odnosno članova Mješovitoga pjevačkog zbora "Sv. Cecilija" župe sv. Vinka Pallottija iz Vinkovaca s Hrvatima iz Novoga Sada. Središnji dio susreta bilo je svečano euharistijsko slavlje koje je u crkvi Imena Marijina u Novom Sadu predvodio o. Ilija Sudar, župnik župe sv. Vinka Pallottija iz Vinkovaca. Koncelebrirao je Goran Jović, domaći župni vikar. Sudjelovao je lijep broj Hrvata iz Novoga Sada te Davor Vidiš, generalni konzul RH u Subotici, i Đorđe Čović, pomoćnik pokrajinskog tajnika za propise, upravu i nacionalne manjine autonomne pokrajine Vojvodine. (Snježana Kraljević)

HRVATI IMAJU ZASTUPNIKA U SRPSKOM PARLAMENTU

VOJVODINA - Nakon siječanjskih parlamentarnih izbora u Srbiji hrvatska je

manjina nakon 15 godina dobila svojeg zastupnika u Skupštini. Naime, Petar Kuntić, predsjednik Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini (DSHV),

ušao je u parlament preko liste Demokratske stranke Borisa Tadića. "Jako smo zadovoljni izbornim rezultatima. Naša je stranka u mjestima u kojima žive Hrvati dobila potporu između 55 i 60 posto", kaže Kuntić i nastavlja kako će se u parlamentu zalagati za ostvarenje hrvatske kulturne autonomije. Također se kani zauzimati za zapošljavanje Hrvata u državnim institucijama poput policije, carine i sl. na područjima gdje žive Hrvati. Kuntić kaže kako će inzistirati na provedbi međudržavnog sporazuma prema kojem bi Hrvatima bilo zajamčeno jedno mjesto u parlamentu.

O pokušajima babilonizacije Hrvatske

Kako bi bili sretni zatirači hrvatskoga jedinstva, hrvatske sloge, hrvatskoga naroda i hrvatskoga jezika kada bi svaki Hrvat razumio samo svoj mjesni govor. Ne treba biti mudar da se shvati kakve bi to tragične posljedice imalo

U svakodnevnoj se komunikaciji često događa da se pojam hrvatski jezik poistovjećuje s pojmom hrvatski standardni jezik, ili pak s pojmom hrvatski književni jezik. Mnogi zagovaratelji takvoga pristupa ne misle pritom ništa loše. No, za razliku od njih, oni koji se ne mogu nikako osloboditi svoje odbojnosti prema hrvatskomu imenu, iskoristili su takva mišljenja da proglase nehrvatskim sve hrvatske dijalekte koji se po nekim prepoznatljivim značajkama razlikuju od današnjega hrvatskoga standardnoga jezika. Tako npr. danas imamo potpuno apsurdnu situaciju u pojedinim krugovima u Istri koji pokušavaju čakavštinu suprotstaviti hrvaštini jer navodno Hrvati govore hrvatski, a Istrani čakavski. Zato se valjda i računi na pojedinim benzinskim crpkama izdaju na čakavštini. Pritom se, naravno, ne zna, a i ne želi znati da je čakavština od starine neodvojiva od Hrvata, a Kvarner i Istra prvo žarište razvoja hrvatske pismenosti. Srednjovjekovni jezik hrvatske književnosti bio je hrvatsko-crkvenoslavenska mješavina na čakavskoj osnovici. Na čakavštini su napisani hrvatski pravni spisi u 13. stoljeću. Tako se npr. u *Vinodolskom zakonu* domaće čakavske riječi označuju kao hrvatske, a u *Istarskom razvodu* za čakavski dio trojezičnoga teksta također je naznačeno da je napisan *hrvacki* (ostala dva jezika su latinski

i njemački). Naravno, isto vrijedi i za čakavštinu u Dalmaciji. Otac hrvatske književnosti Marko Marulić Splićanin, ikavac čakavac, na samom je početku 16. stoljeća napisao da je njegova *Judita* "u verskih hrvacki složena". U istom stoljeću Hvaranin Hanibal Lucić također svoj jezik naziva hrvatskim. I Zdranin Petar Zoranić u svojem poznatom djelu *Planine* svoj jezik zove *jazik hrvacki*, a svoje djelo posvećuje Hrvatima. I Korčulanin Ivan Vidali svoj jezik naziva hrvatskim, a Dubrovnik je za njega "kruna svih hrvatskih gradov". I predci gradišćanskih Hrvata, koji su u 16. stoljeću iselili iz u

ono doba u potpunosti čakavske središnje Hrvatske, sačuvali su svijest da su Hrvati i da govore *po hrvacku*, što su stoljećima novim naraštajima prenosili, sve do naših dana. Pa ipak, i danas ima pojedinaca koji na javnim tribinama predstavljaju čakavske knjige tvrdeći kako čakavski nije hrvatski jer se jako razlikuje od hrvatskoga standardnoga jezika. Pritom naravno sami sebe smatraju visokim intelektualcima koji su mjerodavni da donose takve presudbe i druge podučavaju što je hrvatski, a što nije.

NEGIRANJE HRVATSTVA

Naši pak štokavski dijalekti, prema imaju više zajedničkih elemenata s hrvatskim standardnim jezikom, još su više od čakavštine na udaru zatirača hrvatskoga imena. U hrvatskoj je javnosti dobro poznato da se štokavski ikavski govori bunjevačkih i šokačkih Hrvata u Bačkoj (u današnjoj državi Srbiji) uporno proglašavaju posebnim jezikom, a sukladno tomu Bunjevci i Šokci posebnim narodom. Tako je i tradicionalno hrvatska ikavica postala sredstvom negiranja hrvatstva jer nam, eto, standardni jezik nije ikavski pa onda, valjda, sve što je ikavsko nije hrvatsko?! Promicateljima takvih stavova nevažna je, naravno, i činjenica da dio Bunjevaca i glavnina Šokaca i danas živi u Hrvatskoj i da im nije ni na kraj pameti da budu bilo što drugo doli Hrvati.

U svjetlu tih činjenica ne možemo se ne zapitati kamo pak vodi najnoviji pokušaj promicanja kajkavštine kao službenoga jezika u crkvi i jesu li oni koji tu pojavu promiču svjesni u što se upuštaju. U *Hrvatskom sjeveru*, časopisu ogranka Matice hrvatske u Čakovcu, suradnik Ivo Horvat hvali župnika u Loboru kako drži propovijedi na kajkavskom. Smatra da ga župljani tako bolje razumiju, te predlaže izdanje suvremenoga molitvenika na kajkavštini. Pritom mu kao primjer služi kajkavski molitvenik kod pomurskih Hrvata u Mađarskoj. Zaboravlja, međutim, da su pomurski Hrvati u Mađarskoj u tolikoj mjeri pomađareni da jedva već znaju i svoje kajkavske mjesne govore, a kamoli hrvatski standardni jezik. Zar i Hrvati kajkavci u Hrvatskoj tako slabo znaju hrvatski standardni jezik da im trebaju propovijedi i molitvenici na kajkavskom? Kako bi bili sretni zatirači hrvatskoga jedinstva, hrvatske sloge, hrvatskoga naroda i hrvatskoga jezika kada

Napisala: **Sanja Vulić**

Prvi nogometni mundijal hrvatske dijaspore

bi svaki Hrvat razumio samo svoj mjesni govor. Ne treba biti mudar da se shvati kakve bi to tragične posljedice imalo.

PODIJELI PA VLADAJ

Ima i pokušaja da se Hrvati katolici u Bosni udalje od hrvatskoga standardnoga jezika. U tu im se svrhu, kako doznajemo iz *Katoličkoga tjednika*, besplatno nudi *Novi zavjet* na bošnjačkom jeziku. To džepno izdanje tamnozeleno boje, koje je jezično "dotjerao" bošnjački jezikoslovac Senahid Halilović, nerijetko Hrvatima stiže poštom na dar ili jednostavno "osvane" u crkvenim klupama, premda ga nije odobrila Biskupska konferencija Bosne i Hercegovine. No recept je vjerojatno isti kao onaj s Bunjevcima u Bačkoj: jednu granu hrvatskoga naroda najprije odvoji od hrvatskoga standardnoga jezika, a onda je proglasi drugim narodom.

Nedvojbeno je da su naši hrvatski mjesni govori i dijalekti, u svoj svojoj raznolikosti, sastavni dio hrvatskoga jezika i stoga su naša dragocjena nacionalna i kulturna baština koju valja njegovati i čuvati od zaborava, kako u obitelji i među susjedima, tako i u dijalektalnoj književnosti i na različitim kulturnim priredbama s dijalekatnim predznakom. No u jednom narodu, koji ne želi postati žrtvom one prokušane *divide et impera* (podijeli pa vladaj), dijalekti i mjesni govori ni u kojem slučaju ne smiju ugroziti zajednički standardni jezik. Nezadovoljstvo postojećim standardnim jezikom rješava se postupnim promjenama, a ne zanemarivanjem i omalovažavanjem toga zajedničkoga jezika i pretvaranjem Hrvatske u Babilon. ■

Pripreme za nogometni mundijal hrvatske dijaspore u Zagrebu, koji pobuđuje sve više interesa među ljubiteljima športa u našem iseljentištvu, u punom su jeku. Stoga valja našu javnost upoznati s osnovnim informacija o toj sportskoj priredbi. Njezin službeni naziv glasi "Prvo svjetsko nogometno natjecanje klubova što su ih utemeljili Hrvati izvan Domovine i nacionalnih manjina". Utemeljitelji su prvenstva, koje će se potkraj lipnja ove godine održati u Zagrebu, uz Hrvatski su nogometni savez, i Hrvatska matica iseljenika, Ministarstvo vanjskih poslova i europskih integracija RH i Svjetsko vijeće kontinentalnih udruga klubova što su ih оформili Hrvati izvan domovine, a pokrovitelj je natjecanja Hrvatski sabor.

Povjerenstvo za organizaciju natjecanja čine: Pero Šarić (HNS), predsjednik, Marijan Rogić (HNS), tajnik, te članovi: Stjepan Djedović, Dragutin Katalenić, Dragutin Knežević (MVPEI), Hrvoje Mrkša, Ivan Novak, Nenad Zakarija, Hrvoje Salopek i Ante Pavlović. Sudionici svjetskog prvenstva koji su u prednatjecanjima izborili svoj nastup jesu:

- iz Australije: NK Croatia Canberra
- iz Kanade: NK Croatia Toronto
- iz SAD-a: NK Zrinski Chicago i NK Croat San Pedro
- iz Europe: NK Croatia Essen (Njemačka), NK Čelik Beč (Austrija) NK Hrvatski dom Linz (Austrija)
- Hrvatske nacionalne manjine: Reprezentacija gradišćanskih Hrvata (Austrija).

Natjecanje će se održati od 25. do 30. lipnja u Zagrebu i u susjednim gradovima, a momčadi će biti smještene u Tuheljskim toplicama.

Za sve iscrpnije informacije obratite se tajniku Povjerenstva za organizaciju Marijanu Rogiću (Hrvatski nogometni savez, Zagreb, Rusanova 13, tel., 00385-(0)1-2361555, e-mail: hns-cff@zg.tel.hr. ■

Najmlađi navijači Croatije iz Essena

Dadoh zlato za željezo

Na izložbi je predstavljeno oko 600 predmeta, kao što su časničke i vojničke odore hrvatskih domobranskih pukovnija, oružja, odličja, zastave, medalje za vojničke i civilne zasluge, razni uporabni predmeti, portreti vojskovođa, zatim brojne uspomene, među kojima su i pisane (ratni dnevnici, razglednice), zatim ostavštine ili darovi kolekcionara, fotografije također (grobља, zgarišta i drugo)

Kao što je u javnosti već poznato, Hrvatski povijesni muzej u Zagrebu otvorio je nedavno tematsku izložbu pod naslovom: *Hrvati u Prvom svjetskom ratu 1914.-1918.* Kao što i priliči jednome muzeju, izložba je studijskoga značenja i satkana je od obilja likovne građe koja se čuva u muzeju, i koja na sasvim izvoran način govori i o ovom dijelu čovjekova povijesnoga hoda, ovdje o Hrvatima u Prvome svjetskome ratu.

BEZ SVOJE VOLJE U VRTLOGU RATA

Kao što znamo, i kao što se može doznati iz same izložbe i maloga kataloga koji je prati, Hrvatska, budući da je bila u sastavu dvojne, to jest Austro-Ugarske Monarhije, i premda je uživala potpunu unutarnju autonomiju sklapanjem Hrvatsko-ugarske nagodbe (1868.) i na temelju nje imala zasebnu (autonomnu) Zemaljsku vladu u Zagrebu, ipak Hrvatska, odnosno njezina vlada i građani nisu mogli samostalno odlučivati o vanjskim poslovima Monarhije. Bili su to, osim političkih pitanja, još i pitanja financija i međunarodne trgovine, te pitanja rata i mira, i konačne odluke u pogledu tih poslova donosili su vrhovi Monarhije, odnosno zajednička austrougarska vlada i njezini ministri u Beču. Drugim riječima, Zemaljska vlada u Zagrebu, kao i sve druge srednjoeuropske zemlje koje su priznavale habsburšku krunu morale su u svim pitanjima vanjske (zajedničke) politike provoditi odluke vrhova Monarhije. Tako su se Hrvati, također i oni u Bosni (anektirana Austriji 1908.), kao i drugi srednjoeuropski narodi, ne prvi put, i bez svoje volje, našli u vrtlogu rato-

Austro-ugarski vojnici s protuzrakoplovnim topom

va habsburških političkih interesa. Podsjetimo samo na ratove Marije Terezije, ali i njezinih nasljednika, među kojima je posljednji i dugovladajući Franjo Josip I. (vladao 1848.-1916.).

RATNA SVAKODNEVICA

Na izložbi je predstavljeno oko 600 predmeta, kao što su časničke i vojničke odore hrvatskih domobranskih pukovnija, oružja, odličja, zastave, medalje za vojničke i civilne zasluge, razni uporabni predmeti, portreti vojskovođa, među kojima se ističe spomen-slika *Vjerni saveznici 1914.-1918.* (izradio Slavko Tomerlin), zatim brojne uspomene, među kojima su i pisane (ratni dnevnici, razglednice), ali i one socijalnog značenja iz teške hrvatske svakodnevice zbog posljedica dugoga četirigodišnjeg rata,

zatim ostavštine ili darovi kolekcionara, fotografije također (grobља, zgarišta i drugo). Sve to snažno dokumentira višestruke odjeke svakodnevice rata u Hrvatskoj. Kao što se ističe i u katalogu izložbe, rat se, srećom, nije vodio na hrvatskome tlu, osim u dijelu Srijema, te uz područja uz hrvatske jadranske luke, a time i na istočnim obalama Jadrana, ali su tisuće hrvatskih građana bile mobilizirane i morale sudjelovati u ratu, premda su mnogi razočarani pred sam kraj rata stvarali pokret vojnih bjegunaca u narodu poznat pod imenom "zeleni kadar", a poznate su ne samo slavne pobjede nego i pobune, primjerice hrvatskih mornara u Boki kotorskoj. Naravno, u ove događaje, kao i same tijekom ratovanja, koji su na izložbi izvrsno prikazani na ekranima i povijesnim zemljovidima, ovdje ne

Napisala: **Agneza Szabo**

Snimke: **Hrvatski povijesni muzej**

Vojskovođe u 1. svjetskom ratu

možemo detaljnije ulaziti. Isto tako, ne možemo ovdje ulaziti u tematsku strukturu (poglavlja) izložbe, ali ni u političku pozadinu uzroka izbijanja Prvoga svjetskoga rata, kojemu je sarajevski atentat na prjestolonasljednika Ferdinanda u kojem pogiba i njegova supruga Sofija, i koji s pravom dobiva zapaženo mjesto na izložbi, samo jedan od neposrednih povoda za rat. - Rat se zapravo vodio za kolonije, i iz koje se bitke želi istisnuti Njemačka i Austro-Ugarska, i zato je toliko dugo trajao i ubrzo dobivao svjetske razmjere. Bili su to i razlozi naglašenoga nezadovoljstva u Hrvatskoj, koja se sve više, pa i pod pritiskom pobjedničkih Centralnih sila okreće prema stvaranju Jugoslavije, i koju zapravo kroje sile pobjednice, osobito 14 Wilsonovih točaka, među kojima je izražena i velika naklonost Srbiji, i koja, to jest Jugoslavija, uskoro postaje "tamnica naroda", prije

svega hrvatskoga, kako je s pravom nazivaju neki povjesničari.

ŽELJEZNI PRSTENI

Dužni smo istaknuti i jednu drugu važnu, pa i središnju dimenziju izložbe, koja, zapravo, i nosi moto: *Dadoh zlato za željezo* 1914.-1918. Premda se na prvi pogled i može steći dojam da je riječ o pogrešnom davanju nešto vrijednoga za bezvrijednosti, odnosno zlata za manje vrijedno željezo, ili pak, odlukom vrhova Monarhije, davanja zlata ljudskih života za prolaznu ratnu slavu ili pobjedu. Ipak, ako se malo više zainteresiramo za izložbu, ili pak katalog koji je prati, kao i sam izložbeni moto: *Dadoh zlato za željezo*, saznat ćemo da je moto izložbe preuzet iz jednog tipa *patriotskih prstena*, tj. željeznih prstena koji su se davali u uzdarje za nakit, najčešće zlatni, darovan za pružanje pomoći obiteljima na ratištu palih

vojnika. Riječ je o geslu humanitarne akcije koja se provodila na području Austro-Ugarske Monarhije u tijeku rata, pa tako i u Hrvatskoj, što svjedoče i izloženi prsteni s hrvatskim natpisima, i nije bila jedina humanitarna akcija u to vrijeme (Crveni križ, katoličke udruge i drugo).

Drugim riječima, naglašena humanitarna poruka izložbe, da je uvijek moguće činiti dobro, i koju možemo parafrazirati i modernim riječima, vrijedno je uvijek biti *Kap dobrote*, i u vrtlogu najtežih nevolja, među kojima su osobito i ratne, smatram najvećim uspjehom izložbe, ne zanemarujući pri tome i druge njezine vrijednosti, povijesne – odnosno dokumentarne. Takve su nevolje bile za Hrvatsku i nedavna velikosrpska agresija snažno potpomognuta jugosrpskom komunističkom vojskom, zajedno sa svim teškim posljedicama koje hrvatski narod osjeća i danas.

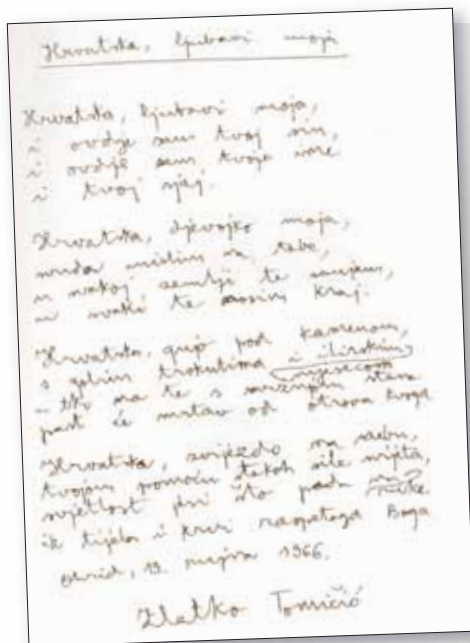
Dio izložbenog postava u Hrvatskom povijesnom muzeju

"Patriotski prsteni"

Pred nama je stoga, kako diskretno čitamo i u samoj poruci kataloga izložbe, da na isti način i, dakako, s još većim pijetom sakupljamo i čuvamo, i tako otimamo opasnostima od zaborava i sve vrijednosti svetoga Domovinskoga rata. ■

PJESME ZLATKA TOMIČIĆA U IZBORU DR. HRVOJKE MIHANOVIĆ - SALOPEK

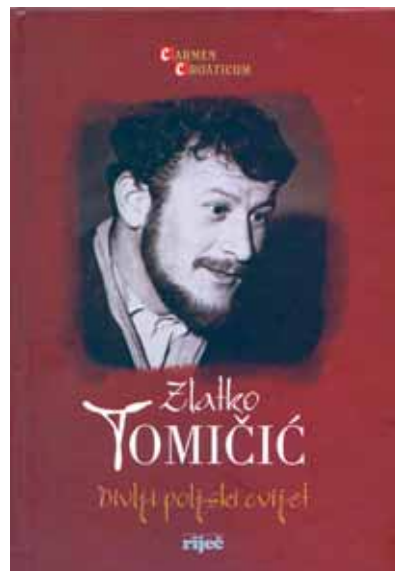
Preslik autografa glasovite Tomičićeve pjesme
"Hrvatska, ljubavi moja" (1966.)

u Vinkovcima 2006., u izboru i redakciji dr. Hrvojkje Mihanović-Salopek. Naslov joj je "Divlji poljski cvijet", a u njoj su sakupljene najbolje Tomičićeve pjesme u znalački učinjenom izboru koji baca novo svjetlo na umjetničke dorege njegove poezije, čime se ispravlja nepravda koja je činjena tomu velikom i nesretnom hrvatskom pjesniku. Tomičić je teško bolestan, ali još uvijek ne ispušta iz ruku svoje moćno pero.

Zlatko Tomičić (r. u Zagrebu, 1930.) nedvojbeno se ubraja u velikane suvremene hrvatske književnosti. Možemo čak govoriti o 'fenomenu Tomičić'. Ni jedan suvremeni hrvatski pjesnik nije bio toliko progonjen, zatvaran, mučen, prešućivan, ignoriran, klevetan... zbog svojega književnoga djela kao on. Nametana su mu nemoguća ograničenja. Uprkos tomu, Tomičić je ostajao ustrajan, izuzetno marljiv, širok, umjetnički snažan i imaginativan književnik. Po broju objavljenih knjiga pripada našim najplodnijim autorima. Iako je posljednjih godina nestalo njegove fizičke snage, a zdravlje ga iz-

Među Hrvatima u dijaspori, poglavito u prekomorskoj, najpopularniji je živući hrvatski književnik Zlatko Tomičić. O tome svjedoče njegovi posjeti s brojnim predavanjima i susretima, koje je ondje imao sa svim vodećim predstavnicima hrvatske etničke elite u egzilu, te knjige koje je o tome napisao. Kao jedan od istaknutih hrvatskih disidenata i stradalnika zbog iskazivanja nacionalne samobitnosti i državotvornog političkog uvjerenja, Tomičić je uživao potporu i razumijevanje iseljene Hrvatske. Pjesma "Hrvatska, ljubavi moja" koju je napisao 1966., još uvijek uživa status "druge hrvatske himne" među našim sunarodnjacima u prekomorskim zemljama. Konačno, iz dijasporje su dolazili impulsi kojih je posljedica da je Zlatko Tomičić, jedini od hrvatskih književnika, dvaput nominiran za Nobelovu nagradu. Zbog toga će sve naše ljude od pera i one koji vole Tomičićevo književno djelo, a vjerujemo da je takvih mnogo među čitateljima "Matice", obradovati najnovija zbirka Zlatkovih pjesama objavljena

daje sve nemilosrdnije, Tomičić i dalje, kako bi rekao Drago Štambuk, "stvara moćne stihove", i ne samo stihove nego i monumentalna prozna djela. Nakon tolikih godina književnog marginaliziranja zahvaljujući dr. Nedjeljku Mihanoviću i dr. Hrvojkji Mihanović-Salopek, koji su imali snage i motivacije proučiti golem Tomičićev opus, pročitati na tisuće stranice teksta, na svjetlo dana izišle su knjige njegovih "Izabrana djela I" s uvodnom Hrvojkjinom studijom "Kob i blagoslov pjesničkog traganja za Edenom" (Vinkovci, 2003.) i "Izabrana djela II" s Nedjeljkovom uvodnom studijom "Poetski preobražaji imaginacije i stvarnosti u prozi Zlatka Tomičića" (Vinkovci, 2005.). Konačno, dr. Mihanović-Salopek priredila je za tisak najnoviju

Tomičićevu knjigu "Divlji poljski cvijet" koja je potkraj 2006. objavljena u nakladi Vinkovačkog izdavača "Riječi d.o.o.". Gospođa Mihanović-Salopek napisala je vrlo nadahnut i promišljen predgovor zbirci "Divlji poljski cvijet". Predgovorom je na znanstveno utemeljen način revalorizirano Tomičićevo pjesničko stvaralaštvo, iz kojega je priređivačica izdvojila najkvalitetnije pjesme. Uvrštene su u zbirku kronološkim slijedom izlaženja pojedinih, od prve dalje. "Vode pod ledinom" objavljenje 1955. do posljednje "Božanski soneti", objavljene 2003. Uz to, knjiga je obogaćena fotografijama iz pjesnikova života, te faksimilima autografa nekih njegovih najpopularnijih pjesama.

Zasluga je dr. Hrvojkje Mihanović-Salopek što je to eksplicitno pokazala i dokazala. Time je jedna velika nepravda ispravljena u korist ne samo Zlatka Tomičića nego prije svega hrvatske književnosti. Lijep poklon za njegov 75. rođendan i 50. obljetnicu književnoga rada. Nažalost, pjesnik je ozbiljno bolestan. Uz njega, još je pet velikana naše suvremene poezije u istome su stanju: Vesna Parun, Dragutin Tadijanović, Slavko Mihalić, Anka Petričević i Milivoj Slaviček. ■

Napisao: **Đuro Vidmarović**

Svjedoci nepoznate povijesti

Sudionici savezničke operacije iskrcavanja u Normandiji, *Dana D*, bili su mnogi naši sunarodnjaci, a među njima i Anton Pezelj iz Kostrene. Prema istraživanjima povjesničara Ivana Čizmića, navodi Radivojević, vidljivo je da je najmanje 15 000 članova Hrvatske bratske zajednice sudjelovalo u iskrcavanju

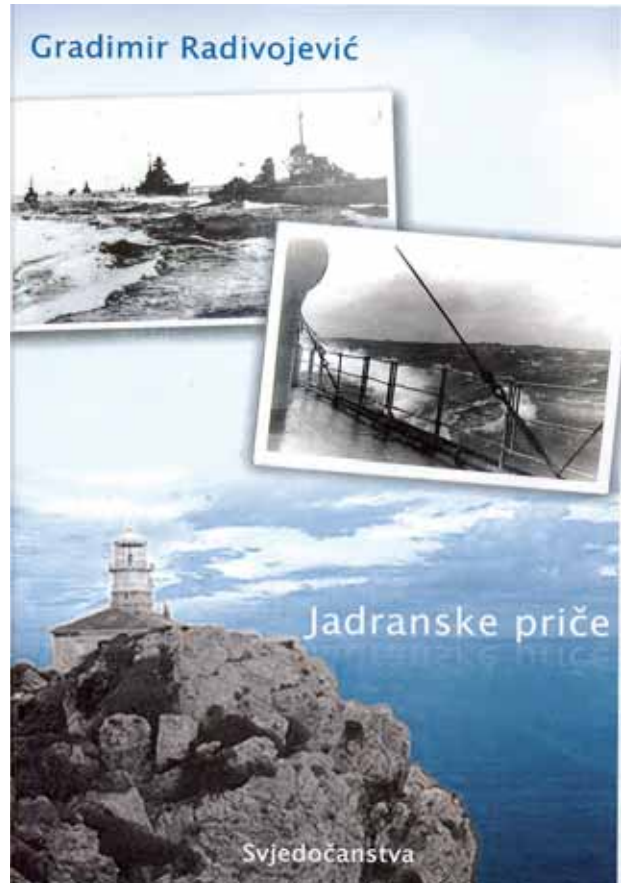
U izdanju "Otokara Keršovanija", edicija Svjedočanstva, objavljena je knjiga *Jadranske priče (Ljudi, brodovi, događaji o kojima se malo zna)* riječkoga novinara, romanopisca i publicista Gradimira Grandea Radivojevića. Njegove priče opsežu 250 stranica knjige koja je po mnogočemu neobična. Ponajprije, njega zaokupljaju sudbine običnih ljudi koje su okolnosti, rat i potraga za boljim životom odvele na more, u svijet. Svoje viđenje, obično nepoznate, povijesti započinje pričom o našim pomorcima svjetskoga glasa, kapetanima Brnčiću iz Veprinca, Dubrovčaninu Mihu Bačiću čije je ime ponijela jedna od najljepših ulica u New Orleansu potkraj 19. st., Beretiniju, plemiću Dobroeviću, Lopuđaninu Buni i mnogima drugima... Naši su ljudi za svoju hrabrost i pomoć u spašavanju na moru bili i odlikovani, kao primjerice kapetan Niko Radoš s Pelješca, kojemu je predsjednik SAD-a odličje uručio 1926. Autor ne zaboravlja ni junaka Pearl Harboura, Petra Hercega Tomića, kojega je odličje zaobilazilo više od pola stoljeća, a posthumno mu je dodijeljeno u Splitu 2006.

Slijede Grandeove pomoračke priče iz Drugoga svjetskoga rata, ona Pažanina Ivana Bilića Duje na *Junaku* i Novljanina, kapetana duge plovidbe Ljube Dorčića, zapovjednika parobroda *Makarska*. Autor nastavlja novim poglavljem o ratnim dogovorština Ivana Marince, riječkoga vatrogasca koji je gasio njemački minopolagač Kibitz i, sigurno, mnogima nepoznatih hrvatskih podmorničara, Riječanina Vazmoslava Seršića i Marina Šimare, koji su plovili u podmornicama, izgrađenima za Ratna mornaricu Kraljevine Jugoslavije 1927. u Newcastlu, *Nebojši* i *Hrabromu*. Sudionici savezničke operacije iskrcavanja u Normandiji, *Dana D*, bili su mnogi naši sunarodnjaci. Prema istraživanjima povjesničara Ivana Čizmića, navodi Radivojević, vidljivo je da je najmanje 15 000 članova Hrvatske bratske zajednice sudjelovalo u iskrcavanju.

Poslije kapetana i podmorničara na stranicama knjige mjesto su našle i svjetioničarke kao primjerice Višanka Tommasina Buchinsky koja spletom okolnosti i urođenom spretnošću postaje kuharicom, i to ni više ni manje nego Garyju Cooperu, pa Charlesu Bronsonu. U Americi se ponovno udala, a 1952., kuhajući, i upoznala američkoga predsjednika Nixona. Tommasina se skrasila u Kaliforniji, i to u nekadašnjemu domu američke filmske zvijezde Jamesa Deana.

Teško je izbrojiti i ne izostaviti sve koje je Grande ovjekovječio svojim perom, kao kapetana Žarka Radovanija čija je obitelj vezana uz proizvodnju Bakarske vodice, ili boeme: slikara Ivu Palčića iz Novalje koji je 1913. portretirao Matoša, Iva Biru,

Napisala: **Diana Šimurina-Šoufek**

američkoga Hrvata, radiotelegrafista koji skuplja raritetne knjige i uspješno se bavi slikarstvom, ili minijaturista među kiparima, kapetana Cicilijanija. Osim malo daška glamura s Onassisove jahte i njegova hrvatskoga 'mornara', Riječanina Roberta Juršića, pisac nastoji od zaborava sačuvati, ne samo ljude nego i brodove. Doznajemo tako za *Darinku*, *Königa Ludviga II.*, koču *Strelu*, teretnjak *Bugu*.... Ljubitelji storija o ostvarenju "američkoga sna" doći će na svoje prateći životni put Borisa Paškvana, Suščanina rođena u Zagrebu, koji je 36 godina radio u Bijeloj kući i družio se sa sedam američkih predsjednika. Niz listom zanimljivih svjedočanstava završava se dramom hrvatske posade broda *Benty* u Liberiji. Tomu smo nedavno zahvaljujući tiskanim i elektroničkim medijima svi bili svjedocima. Pomoračka povijest, ako je suditi po tom, nedavnom primjeru, postat će manje tajnovita, ali ništa manje izazovna dionicima, a kamoli kroničarima. Je li to kraj? Nije, kaže pisac, neispričanih priča ima bezbroj. ■

Kakvu su nam poruku ostavili naši davni predci?

Sve je počelo u Hrvatskom državnom arhivu u Zagrebu, gdje su se susretali pojedini rodoslovci prelistavajući stare matične knjige. Došlo je do razmjene iskustava i druženja. Spontano se rodila zamisao da neformalna grupica entuzijasta službeno formira udruhu

da bivšem jugorežimu nije bilo u interesu da Hrvati intenzivnije tragaju za svojim predcima i podrijetlom. No, s određenim zakašnjenjem i mi konačno imamo udruhu koja kani okupiti sve *male i velike* rodoslovce. Kako Mladen Paver kaže, sve je počelo u Hrvatskom državnom arhivu u Zagrebu, gdje su se susretali pojedini rodoslovci prelistavajući stare matične knjige. Došlo je do razmjene iskustava i druženja. Spontano se rodila zamisao da neformalna grupica entuzijasta službeno formira udruhu. "Uzor nam je bilo Slovensko rodoslovno društvo s kojim smo imali već dobre kontakte. Moram napomenuti da je inicijativa za osnutak Hrvatskoga rodoslovnog društva naišla i na veliku potporu, kako od strane ljudi iz arhiva, tako i drugih stručnjaka. Nakon pripremnih radnji Društvo je, ovdje u zgradi HMI-a, održalo 15. lipnja 2005. svoju osnivačku skupštinu i od tada je registrirano", kaže Paver. Za predsjednika je izabran naš istaknuti povjesničar akademik Petar Strčić. Društvu je dobilo ime po Pavlu Ritteru Vitezoviću, hrvatskom književniku, povjesničaru i političaru kojega se smatra rodonačelnikom hrvatske genealogije.

PLODNA I RAZNOLIKA DJELATNOST

Kao mnoge neprofitne udruge i naše rodoslovno društvo muče razni financijski i prostorni problemi. Nedavno je Društvo od gradske četvrti Gornji grad dobilo na povremeno korištenje prostorije. "Za rodoslovna istraživanja nužna su i računala. Mnogi naši članovi nemaju vlastite kompjutere tako da bi Društvu od velike koristi bilo posjedovanje nekoliko kompjutera", ističe Paver.

Unatoč navedenim problemima društvo je razvilo razmjerno plodnu

U Hrvatskoj već nešto više od godine i pol djeluje Hrvatsko rodoslovno društvo "Pavao Ritter Vitezović". Budući da je riječ o prvoj našoj udruzi kojoj je osnovni cilj traganje za rodovskim korijenima, smatrao sam potrebnim naše čitateljstvo

pobliže upoznati s njezinim djelovanjem. Kako bi nas iz prve ruke informirao o Društvu, Maticu je posjetio Mladen Paver, potpredsjednik Društva koji ujedno obnaša i funkciju predsjednika Upravnog odbora.

Zašto Hrvatska tek nedavno dobiva rodoslovno društvo kad se zna da su u svijetu takva društva vrlo brojna i često s dugom tradicijom, teško je reći. Očito

Napisao: **Hrvoje Salopek** Snimio: **Žorži Paro**

djelatnost. Aktivnosti su organizirane u nekoliko radnih grupa. Primjerice Radna grupa za rodoslovno istraživanje u kojoj članovi razmjenjuju istraživačka iskustava i stvaraju informatički temelj prikupljenih podataka. Tijesno s navedenom sekcijom vezana je Radna grupa za arhive koja članovima pruža informacije gdje pronaći gradivo i literaturu za rodoslovna istraživanja.

Za naše iseljenike posebno je zanimljiva Radna grupa za djelovanje s dijasporom koju vodi prof. Sanja Frigan Ciuha. Kao najuspješnije akcije navedene grupe Paver ističe prihvata skupina hrvatskih potomaka iz SAD-a koje je u dva navrata u Hrvatsku dovedio američko-hrvatski rodoslovac Robert Jerin iz Clevelanda. "Svim sudionicima pripremili smo materijale o njihovim prezimenima i podrijetlu. Posjetili smo Arhiv kako bi gosti iz Amerike ondje našli pisane tragove svojih predaka. U tom pogledu nam je vodstvo Arhiva pružilo izvrsnu pomoć. Velika knjižnica bila je u cijelosti na raspolaganju našim sunarodnjacima iz Amerike", spominje Paver i nastavlja: "Želim ispričati, s tim u svezi, i svoj osobni doživljaj koji neću zaboravit tako lako. Gospođa Gariot je, pretražujući putem mikročitača, odjedanput zaustavila dah i počela drhtati, a oči su joj se napunile suzama. To je bio njen prvi kontakt s bakom, tj. pročitala je zapis rođenja svoje pokojne bake koju nije poznavala jer je

umrla vrlo mlada pri porođaju. Teško je opisati koje su to niti koje našeg čovjeka, koji generacijama živi u tudini, emotivno veže za našu sredinu".

ČASOPIS I WEB STRANICE

Društvo povremeno organizira stručne tribine na kojima govore istaknuti hrvatski povjesničari, genealozi i arhivisti. Zatim se postavljaju izložbe vezane uz rodoslovne teme. Osim s brojnim arhivima, Društvo razvija dobre veze i s

Hrvatskim grboslovnim i zastavoslovnim društvom, Hrvatskim plemićkim zborom, a radi informatičke podrške veliku pomoć pruža Hrvatsko informatičko-dokumentarističko društvo. "Surađujemo sa Slovenskim rodoslovnim društvom, a njihov predsjednik je i član našeg društva", napominje Paver. Kao zanimljiv slovenski primjer Paver spominje *Status profesionalnog rodoslovnog istraživača*. Riječ je o profesionalcima koji posjeduju službenu preporuku Slovenskog rodoslovnog društva. U Sloveniji je u tijeku i izrada zakonske novele koja bi uvela čak institut sudskog vještaka za rodoslovlje.

Valja napomenuti da rodoslovaca koji uz novčanu naknadu izrađuju obiteljska stabla ima i u Hrvatskoj. Tako da bi i u nas bilo od koristi da najkompetentniji profesionalci imaju neki službeni certifikat za obavljanje rodoslovnih poslova.

Društvo izrađuje i vlastite WEB stranice (www.rodoslovlje.hr) koje uređuje dr. Gordan Gledec. U veljači se očekuje izlazak iz tiska i prvog broja *Časopisa za genealogu* "Rodoslovlje".

Kako Paver kaže, Društvo posebno zanima suradnja s našom dijasporom. Poziva sve zainteresirane da im se jave. Prema svojim mogućnostima žele pružati i informacije vezane za rodoslovna pitanja. Dakle, dragi naši rodoslovci diljem svijeta, javite se Hrvatskom rodoslovnom društvu! ■

"Djede, jesi li ti imao djeda?"

Mladen Paver rođen je 1927. u Zagrebu. Bio je dugogodišnji novinar "Vjesnika". Rodoslovljem se počeo baviti prije petnaestak godina, otkako je u mirovini. Na upit što ga je potaklo na genealoška istraživanja kaže: "Moja unučica mi je postavila jednostavno pitanje – *Djede, jesi li ti imao djeda?* Budući da mi je otac umro kad sam imao samo četiri godine, u mojoj se obitelji nije mnogo znalo o očevim predcima. Znakovito pitanje moje unučice potaknulo me je da se intenzivnije pozabavim svojim predcima. Posebno me zanimalo kako su oni živjeli, s kakvim su se problemima borili, što su jeli, jesu li gladovali, kakvu nam poruku ostavljaju cijelom svojom djelatnošću? Mislim da je to danas možda najjači poticaj prosječnom Hrvatu da se zanima za prošlost svoga roda". O svojim *Paverima* priča zanimljivu povjesnicu. Naime, njegov davi predak došao je u 17. st. kao rudar, prezimena Bauer, iz Austrije u rudnik željezne rude u Čabar, u Gorskom kotaru, koji je bio u posjedu Zrinskih. Izvorno njemačko prezime postupno se kroatiziralo pa je tako od Bauera postao Pauer, a naposljetku Paver. Valja istaknuti da Mladen Paver ima završen rukopis knjige *Priručnik za istraživača obiteljskog stabla* i, kako kaže, ako bude sreće, knjiga bi mogla još ove godine ugledati svjetlo dana. Sa zanimanjem isčekujemo njezino izlaženje.

“BORIM SE ZA BOLJITAK HRVATA IZ BUGARSKE”

“Kulturno-prosvjetno društvo Hrvata u Bugarskoj osnovano je sa svrhom popravljavanja lošeg položaja Hrvata u Bugarskoj, a također pružanja potrebne pomoći pri povratku u Hrvatsku. Sjedište mu je u Sofiji i ono zasad ima 45 članova. Izdajemo novine *Hrvatska riječ*, koje planiramo objavljivati četiri puta godišnje”, istaknula je predsjednica Društva Kristinka Jankova

Hrvatsku maticu iseljenika (HMI) nedavno je posjetila Kristinka Jankova, predsjednica Kulturno-prosvjetnog društva Hrvata u Bugarskoj sa sjedištem u Sofiji i predsjednica Društva Hrvati iz Bugarske, registriranoga u Petrinji. Budući da gospođa Kristinka djeluje u dva smjera, Sofija-Zagreb, istaknula je kako je novčana pomoć za opstanak Društvu više ne potrebna.

Što Vas je potaknulo na osnivanje Društva i s kojom je svrhom osnovano?

- Društvo je osnovano sa svrhom popravljavanja loše situacije u Bugarskoj, a također pružanja potrebne pomoći pri povratku u Hrvatsku. Mišljenja sam, ako se bolje organiziramo, da će i nama biti bolje u ovim teškim ekonomskim vremenima u Bugarskoj.

Ima li Društvo svoje prostorije u Bugarskoj?

- Nemamo svoje prostorije u Sofiji i to nam je žao, to više što je hrvatska država dala prostor Bugarima u Hrvatskoj, a mi u Bugarskoj nemamo takva prava.

Kakva je situacija s Društvom Hrvata iz Bugarske? Jeste li u Hrvatskoj dobili prostor?

Napisala: **Željka Lešić** Snimio: **Žorži Paro**

- Za potrebe Društva u Zagrebu dobili smo na uporabu 5 kuća u Petrinji, no one nisu za stanovanje jer su u vrlo lošem stanju, a Društvo nema novac za njihovu obnovu. Naime, jedna je kuća predviđena za uporabu Društva, dok su ostale četiri bile predviđene za hrvatske obitelji koje su se iz Bugarske preselile u Hrvatsku.

No, kako su kuće uništene i u vrlo lošem stanju, trenutačno su još nenaseljene, jer je nužna njihova obnova. Borim se stalno za iznalaženje novčanih sredstava kako bismo mogli obnoviti te kuće i kako bi Društvo moglo djelovati. Za pomoć smo se obratili svim relevantnim institucijama, no zasad nema nikakvih donacija. Prošle smo godine dobili određeni iznos novčanih sredstava od MVPEI-a koje smo utrošili za kupovanje

računala, unajmljivanje prostora u Sofiji, te za izdavanje časopisa “Hrvatska riječ” koji planiramo objavljivati četiri puta godišnje.

Recite nam kakva je budućnost Društva?

- Mi smo puni planova i raznih projekata koje smo svima nudili, no nitko ne reagira. Planiramo primjerice izdati i hrvatsko-bugarski rječnik za koji već skupljaju građu, zatim želimo napraviti popis svih Hrvata u Bugarskoj, no najveća nam je želja prikupiti novac za obnovu dodijeljenih kuća u Petrinji, kako bi se hrvatske obitelji iz Bugarske mogle preseliti u Hrvatsku. Zainteresiranih obitelji ima, no moramo im osigurati uvjete za povratak. Planova i projekata ne nedostaje, no nema toliko potrebnog novca. ■

SABORSKO IZASLANSTVO S HRVATIMA U CHICAGU

SAD - U Hrvatskom kulturnom centru u Chicagu 28. siječnja održana je tribina na kojoj su nastupili saborski zastupnici Frane Matušić, Mario Zubović te veleposlanik RH u SAD-u mr. Neven Jurica. Iz hrvatske zajednice u Chicagu tribini se odazvalo pedesetak ljudi. Goste iz domovine pozdravili su veleposlanik mr. Neven Jurica i generalna konzulica Marica Matković, uz Josipa Soldu, predsjednika Hrvatskog kulturnog centra. Cilj je tribine bio upoznati iseljenike s ostvarivanjem ciljeva hrvatske vanjske politike, i to sa zadacima na putu do punopravnog članstva u EU i članstva u NATO-u, te planovima na unutarnjem političkom i gospodarskom području. Saborsko izaslanstvo i veleposlanik Jurica 29. su siječnja posjetili Hrvatski etnički institut i Hrvatsku franjevačku kustodiju u Chicagu.

MEDIMURCI PROSLAVILI OBLJETNICU

ŠVICARSKA - U Schlierenu pokraj Züricha 20. siječnja svečano je proslavljena 15. obljetnica Društva Međimuraca. Petstotinjak nazočnih pozdravili su međimurski župan Ivan Posavec, hrvatski veleposlanik dr. Mladen Andrić i predsjednik Društva Ivan Novak. Župan Posavec je zaslužnim pojedincima uručio prigodne zahvalnice. Međimurci iz domovine, KUD *Zasadbreg* i grupa *Vertigo*, potom su nastupom zabavili svoje sunarodnjake u Švicarskoj, a veselje je teklo uz kušanje tradicionalnih hrvatskih jela i pića i uz bogatu tombolu. (DŠŠ)

IZLOŽBA U KANSAS CITYJU

SAD - U Galeriji *Guldner* gradske knjižnice Kansas Cityja 28. siječnja svečano je otvorena izložba *Hrvatski spomenici na UNESCO-ovoj listi zaštićene svjetske baštine*, koju je pripremio Ministarstvo kulture RH. Na otvaranju je govorio Michael Milkovich, umirovljeni direktor Muzeja likovne umjetnosti u St. Petersburgu, na Floridi, rodnom Splitčanin, a nastupio je i Hrvatski folklorni ansambl *Strawberry Hill*, iz istoimene četvrti Kansas Cityja u kojoj živi brojna hrvatska zajednica. Za trajanja izložbe održat će se predavanje povjesničarke Loren Taylor o *Hrvatsko-američkom iskustvu u Kansas Cityju*, s fokusom na zajednicu u Strawberry Hillu. Osim u Kansas Cityju, izložba bi u SAD-u trebala biti postavljena u Bloomingtonu, New Yorku i Chicagu, a tijekom godine predviđeno je i njezino gostovanje u Kanadi.

URUČENE VEČERNJAKOVE DOMOVNICE

NJEMAČKA - Prvi put je Večernji list organizirao izbor najpopularnijih hrvatskih iseljenika - sportaša, pjevača i glazbenika. Nogometaš Ivan Klasnić najpopularniji je sportaš i prvi je nositelj *Večernjakove domovnice*. Proglašenje je održano u frankfurtskoj dvorani *Burghaus Goldstein*. Nagradu za najbolji sportski klub u iseljeništvu dobio je SD *Croatia* iz Berlina. U kategoriji najpopularnijih pjevača nositelji *Večernjakove domovnice* postali su Dunja Rajter i Mate Bulić. Pobjednica u izboru najpopularnije hrvatske glazbenice u iseljeništvu je violinistica Julija Galić, dok je nagradu za najpopularnijeg glazbenika ponio solo-gitarist Karlo Martinović. Grupa *Impulsi* iz Mainza pobjednici su u izboru najpopularnije glazbene grupe.

ZAGREBAČKI GITARISTIČKI KVARTET GOSTOVAO U TORONTU

KANADA - U organizaciji Samostalnog odjela za međunarodnu kulturnu suradnju MVPEI-a RH, Ministarstva kulture RH, Veleposlanstva RH u Ottawi i Generalnog konzulata RH u Mississaugi, a u povodu obilježavanja 15. obljetnice međunarodnog priznanja Republike Hrvatske, na kraju svojega gostovanja po Kanadi, 20. siječnja 2007., Zagrebački gitaristički kvartet održao je koncert u crkvi *The Church of the Redeemer* u Torontu. Koncert je pobudio veliko zanimanje publike. Gotovo 350 gledatelja, među kojima su bili predstavnici kanadskih kulturnih institucija, stranih konzulata, te mnogobrojni članovi hrvatske zajednice Toronta i Mississauge, uživalo je u odabranim skladbama.

VEČER PRIJATELJSTVA U BERNU

ŠVICARSKA - Pod nazivom "Dobra večer, pismo moja" u Bernu, u dvorani u Kleefeldu (Bümpliz), klapa Chorus Croaticus održala je potkraj siječnja jubilaru, 15. po redu Večer prijateljstva. Pred tristotinjak uzvanika, među kojima je bio i veleposlanik RH u Švicarskoj dr. Mladen Andrić, Chorus Crioticus izveo je uz pratnju Bernskog mandolinskog kvarteta poznate klapske pjesme. Na kraju večeri Frane Vugdelija, voditelj klape, osvrnuo se na posljednjih dvadeset godina djelovanja. Posebno je zahvalio ravnatelju HKM-a u Švicarskoj, fra Šimunu Šiti Čoriću, za sve što je učinio za tu hrvatsku pjevačku skupinu.

Volim živjeti u Hrvatskoj

Ponosno sam pokazala svoju putovnicu, a srce mi je zaigralo kada sam na svim ustanovama vidjela hrvatski grb i hrvatsku zastavu

Mila Zaninović s obitelji u Argentini

Milu (Mihovilu) Zaninović, rođ. Šredl, upoznala sam prije godinu dana u knjižnici Doma umirovljenika "Medveščak" u Zagrebu. Primijetila sam da gospođa čita hrvatske pisce: A.G. Matoša, Dragutina Tadijanovića, Ivana Goluba, Matu Marčinka i redovito mijenja knjige, znači da je "knjigoljubac". Zatim sam uočila njezinu nadarenost i ljubav za slikarstvo, što se vidjelo na izložbi njezinih slika. Doznala sam da je povratnica iz Buenos Airesa iz Argentine pa sam je poželjela pobliže upoznati i doznati o njezinim dojmovima i životu u domu u Hrvatskoj.

Gospođu Zaninović, recite za čitatelje Matice, koji je bio motiv za Vaš povratak u Hrvatsku?

- U prvom redu to su domoljublje i čežnja za rodnim krajem, u Buenos Airesu sam živjela od svoje 13. godine, udala se, obudovjela i ostavila u tuđini dva sina i unučad, a najmlađi sin živi u Zagrebu od godine 1990. .

Kada ste se odlučili za povratak i jeste li imali poteškoća oko skupljanja dokumenata?

- Nakon oslobođenja Domovine, 1991., osjetili smo svježi dah i pozive na

rodnu grud, u meni je rasla želja za povratkom pa sam nakon muževljeve smrti nastojala skupiti dokumente i poduzela sam korake za povratak.

Na kakve ste poteškoće nailazili?

- Zahvaljujući Hrvatskom Veleposlanstvu i pomoći Hrvata s kojima sam se družila u Katoličkoj župi sv. Nikole Tavelića nisam imala problema oko prikupljanja dokumenata. Na žalost, najveći mi je problem bila prodaja kuće. U to vrijeme pale su cijene nekretninama, a imali smo lijepu kuću u koju smo mnogo godina ulagali i odricali se, pa je nisam mogla prodati u besćenje.

Koliko ste vremena prodavali kuću i kada ste se vratili u Hrvatsku?

- Gotovo 2 godine bavila sam se prodajom kuće i u Hrvatsku sam se vratila 1998. godine. Bila sam presretna kada sam slobodno mogla reći da sam Hrvatica. Ponosno sam pokazala svoju putovnicu, a srce mi je zaigralo kada sam na svim ustanovama vidjela hrvatski grb i hrvatsku zastavu. Najsretnija sam bila kada sam stigla u Split i na Hvar, ugledala naše plavo, toplo more, miris morskog bilja, starine i povijesne ostatke kojima odišu mnogi spomenici kao dokaz naše kulture i civilizacije. Time se ne mogu podičiti mnogi narodi koje sam upoznala u iseljeništvu.

Kako ste se odlučili za život u Zagrebu i u Domu umirovljenika?

- U Domu su već boravile neke moje znanice iz Buenos Airesa pa sam od njih doznala o životu u Domu. Osim toga, u Zagrebu živi moj najmlađi sin pa mi je tako blizak barem dio obitelji.

Kakav je vaš život u Zagrebu?

- Zadovoljna sam i relativno sretna, jer prava je sreća u krugu kompletne obitelji, što meni nije moguće. Uskladila sam život sa svojim financijskim mogućnostima. Nakon povratka, primanja su mi bila dovoljna za pristojan život, no od 2003. godine pogoršao se tečaj i odnos prema kuni, što se odrazilo i na moje materijalno stanje. Ipak i dalje mogu posjećivati izložbe, kazališne predstave, koncerte i druge kulturne priredbe kojima Zagreb obiluje. U Domu, također, organiziraju izlete, posjete kulturno-umjetničkim priredbama za koje dobivamo besplatne karte.

A Vaše slikanje?

- Sudjelujem u kreativnoj radionici slikarstva pa s užicom stvaram, što mi je svestrano omogućeno.

A kako ste zadovoljni životom u Domu?

- Hrana je dobra i uvijek svjež. Svaki dan imamo juhu, komadić mesa ili ribe, prilog, voće ili kolač. Uvijek imamo toplu vodu i grijanje, u Domu nam peru i glačaju rublje, a kad mi je teško, osamim se u svojoj sobi, pa čitam ili slikam.

Što Vam nedostaje i čime ste nezadovoljni?

- Nedostaje mi blizina moje djece i unučadi. Sinovi me redovito nazivaju, bili su i u Hrvatskoj, ali majčinu srcu ipak su najdraži neposredni kontakti. Sin Vlado je osnovao svoju kršćansku obitelj ovdje u Zagrebu i imam dvoje krasne unučadi, Marka i Anu.

Želim da svi Hrvati izvan domovine ostvare svoju želju - vratiti se u Hrvatsku, kamo i pripadaju. ■

Napisala: **Stanka Pavuna**

POZIV

za sudjelovanje na 4. natječaju literarnih i novinarskih radova

ZLATNA RIBICA

Hrvatska matica iseljenika podružnica Rijeka organizira 4. nagradni natječaj literarnih i novinarskih radova za učenike hrvatskih dopunskih škola u inozemstvu, i za učenike hrvatskoga jezika u inozemstvu u drugim oblicima organiziranoga učenja materinskoga jezika. Ministarstvo znanosti, prosvjete i športa RH podupire ovaj natječaj.

TEME ovogodišnjeg Natječaja za literarne radove za dobnu skupinu od 7 do 12 godina su:

Da mi je stvarati čuda ili Priča o dobroti

a za dobnu skupinu od 13 do 16 godina:

Susret koji mi je uljepšao dan ili Priča o dobroti

TEMA ovogodišnjeg Natječaja za novinarske oblike po izboru je:

Zanimljivosti moga kraja

Uvjeti natječaja

LITERARNI RADOVI mogu biti pisani hrvatskim standardnim jezikom i u svim hrvatskim narječjima te njima pripadajućim govorima (mjesni govori roditelja). Učenici mogu pisati lirске pjesme u stihu i u prozi, kratke priče i stavke u kojima će opisivati događaje, stanja, zbivanja koja su osobne prirode ili znana širem krugu osoba.

NOVINARSKI RADOVI mogu biti pisani hrvatskim standardnim jezikom. Učenici mogu pisati vijest, izvješće, reportažu, intervju o njima znanim pojavama, događajima ili ljudima.

Broj literarnih i novinarskih radova nije ograničen.

Svaki rad treba sadržavati sljedeće podatke:

ime i prezime učenika, razred, starosnu dob učenika, naziv i adresu škole, naziv države, ime i prezime učitelja (mentora) .

Vrednovanje radova

Literarni i novinarski radovi vrednovat će se u dvije kategorije: 1. učenici od 7 do 12 godina starosti i 2. učenici od 13 do 16 godina.

Natječaj je nagradni. Organizator će nagraditi najbolji rad učenika iz svake kategorije osmodnevnom boravkom u ljetnoj školi HMI. Najbolji rad iz svake kategorije dobiva i diplomu. Pored prvih nagrada Organizator priprema i nagrade iznenađenja za druge najuspješnije radove sudionika Natječaja. Drugonagrađeni literarni i novinarski radovi dobivaju i pohvalnicu. Svi ostali sudionici dobivaju priznanja za sudjelovanje na ovome Natječaju.

Rok slanja radova je 22. travanj 2007. a objava rezultata Natječaja bit će u svibnju 2007.

ADRESA : **HMI - PODRUŽNICA RIJEKA** (voditeljica Vanja Pavlovec)

tel.: +385/51/214 557 fax: +339 804 e-mail: hmi-ri@ri.t-com.hr

TERRA OPTIMA d.o.o.
10000 Zagreb, Rudeška 101
Tel: + 385 (0) 1 3883 296
Mob: + 385 (0) 99 3883 333
Email: veso@terra-optima.hr ; beti@terra-optima.hr

AGENCIJA ZA PROMET NEKRETNINA ★ REAL ESTATE AGENCY ★ IMMOBILIEN

Velika ponuda kuća, stanova, apartmana i građevinskih zemljišta u Hrvatskoj.
Agencija "Terra Optima" uspješno posluje na području Hrvatske.

Za naše klijente obavljamo cjelokupnu uslugu kako za kupca tako i za prodavatelja, od prvog kontakta, razgledavanja, savjeta, provjere stanja nekretnine u zemljišnim knjigama, pa sve do zaključivanja kupoprodajnog ugovora.

www.terra-optima.hr

Jera Vodušek Starič
**KAKO SU KOMUNISTI
 OSVOJILI VLAST 1944.-1946.**

Nakladnik: Naklada Pavičić

U knjizi se posebno detaljno analizira (najviše na osnovi građe iz Slovenije, ali i iz drugih jugoslavenskih republika, osobito Hrvatske) način na koji je borba za oslobođenje od fašizma, u vrijeme preuzimanja vlasti na kraju rata pretvorena u borbu Komunističke partije za vlast. Osnova je bila u tome: tko se partijskom cilju suprotstavio, bio je uklonjen, bez obzira na to na kojoj se strani prije toga borio: oslobodilačkoj ili okupatorskoj. Riječ je o dokumentarnoj anatomiji "revolucije odozgo", koja otkriva mračne izvore jugoslavenskoga komunističkog poretka. Iz knjige *Kako su komunisti osvojili vlast* slovenske znanstvenice dr. Jere Vodušek Starič, profesorice povijesti na Mariborskom sveučilištu, dobro se vidi kakvi su bili ciljevi jugoslavenskih komunista i kako su te ciljeve realizirali na kraju Drugoga svjetskog rata, kada su revolucionarnim terorom osvojili vlast. O svemu tome autorica piše na uzbudljiv, na izvornim dokumentima iz domaćih i stranih arhiva zasnovan način, jezikom znanosti i čvrstih argumenata. Raskrinkava krvavu praksu borbe za vlast, ali i uvjerljivo skida masku čovječnosti s proklamacija "boraca za slobodu, pravdu i jednakost". Knjigu je sa slovenskog preveo Živko Gruđen.

Pripremio: Ivo Modrušić

Marica Popić-Filipović
TEKSTILNE RUKOTVORINE HRVATA U RAMI

Nakladnik: Hrvatsko katoličko dobrotvorno društvo, Sarajevo, 2006.

Ovo je druga knjiga u nizu *Ramska baščina* koju izdaje Hrvatsko katoličko dobrotvorno društvo na čelu kojeg je don Anto Jelić Balta. Građa o tekstilnim rukotvorinama Hrvata u Rami prikupljena je terenskim istraživanjima od godine 2002. do 2005. i stručno obrađena od etnologinje Marice Popić-Filipović, više kustosice Zemaljskog muzeja Bosne i Hercegovine u Sarajevu. "Pod zajedničkim nazivom tekstilne rukotvorine obuhvaćeni su svi poslovi i finalni proizvodi koje žene obavljaju vezano za sijanje konoplje ili lana i dobivanje vlakna iz zrelih stabljika, predenje niti, tkanje platna od konoplje, lana ili pamuka, kao i preradbu vune i izradbu vunjenih tkanina, te ukrašavanje gotovih tkanina za izradbu odjeće i kućnog tekstila vezom, utkivanjem ili našivanjem ukrasa, kao i pletenje raznobojnom vunom ili koncem". Knjiga je lijepo opremljena i bogato ilustrirana mnoštvom jasnih fotografija u boji. Cijeli projekt istraživanja i tiskanje knjige pomoglo je Ministarstvo kulture Republike Hrvatske. (Šimun Penava)

Mile Pecić (urednik)
MOSTOVI - GODIŠNJAK SLUNJSKOG DEKANATA

Nakladnik: Župni ured Slunj, Slunj, 2007.

Nedavno je iz tiska izišao novi broj godišnjaka Slunjskog dekanata - *Mostova* - za 2007. godinu. Godišnjak je novim brojem obilježio i 20. godinu izlazenja. Urednik je godišnjaka župnik i dekan slunjski mons. Mile Pecić, a na 500 stranica nalazi se pregršt informacija iz župa Slunjskoga dekanata. *Mostovi* donose uvodnu riječ biskupa Bogovića, zatim katolički kalendar i astronomske podatke po uzoru na Danicu, kao i čitav niz vrijednih podataka o Crkvi u Hrvata i Gospičko-senjskoj biskupiji, kao i prikaz najznačajnijih događaja u biskupiji. Slijedi rubrika pod nazivom "Događaji koje ćemo pamtit" (smrt nadbiskupa Pavlišića, posjet Golom otoku, slavlje na Udbini, 480. obljetnica Cetinskog sabora) te rubrika "Naša razmišljanja" s napisima o problematici nedostatka duhovnih zvanja, govoru mržnje i mučeništvu. Slijedi iscrpni prikaz događaja tijekom godine 2006. u Slunju i u svim župama Slunjskog dekanata. U rubrici "Iz povijesti" govori se o ratnim i poratnim žrtvama Hrvata u Ličkom Petrovom Selu, a *Mostovi* objavljuju i dio dnevnikačkog zapisa mons. Pecića za vrijeme progonstva.

Adam Zahirović
SISAČKI ŽRTVOSLOV

Nakladnik: Merkur MGM, Sisak, 2006.

Knjiga o stradanju Hrvata u Sisku i okolici u Drugome svjetskom ratu i poraću. Adam Zahirović, Siščanin, i sam sudionik Bleiburga i križnih putova zarobljenih hrvatskih vojnika i civila, prikupio je podatke iz matica, arhiva, od svjedoka; sve ih obradio i za svaku osobu napisao kratku biografiju i okolnosti stradanja. U gradu Sisku i općinama Sunja, Martinjska Ves i Lekenik stradalo je 1 816 Hrvata, od toga 1 185 vojnika i 631 civil. Stradali su mnogo više. Prošlo je više od šezdeset godina da bi ih se prvi put spomenulo. Žrtvoslov počinje preglednom zemljopisnom kartom, a ilustriran je fotografijama stratišta, zatvora i logora. Na sedamdeset stranica dana su opširna svjedočenja i sjećanja, a u prilogima su faksimili raznih popisa, sudskih presuda i novinskih članaka. Uz biografije nedostaju fotografije koje će, nadam se, biti u drugom, proširenom izdanju kojemu treba dodati opširniju kronologiju stradanja, više dokumenata, popise stanovništva 1941. i 1948. godine kako bismo dobili jasniju sliku o veličini zločina nad Hrvatima od partizanske vojske i komunističke vlasti. Pohvalno je što knjiga ima zaključak na engleskom, njemačkom i francuskom jeziku. (Šimun Penava)

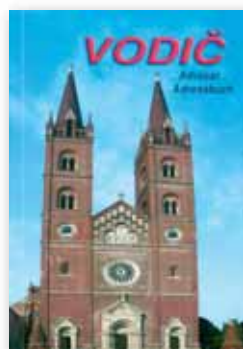

Marko Samardžija i Ivo Pranjković (priredili)

HRVATSKI JEZIK U XX. STOLJEĆU

Matica hrvatska, Zagreb, 2006.

Veliki znanstveni skup *Hrvatski jezik u 20. stoljeću* održan je u siječnju 2005. u Zagrebu u organizaciji Matice hrvatske. Dvadeset i osam rasprava s toga znanstvenog skupa sada je tiskano u zasebnome zborniku. U zborniku su obrađena najvažnija pitanja hrvatskoga jezika u proteklome stoljeću, i to u nekoliko tematskih blokova. Zašto je S. Radić 1900. kritizirao "Gramatiku i stilistiku" T. Maretića? Zašto su 20-ih godina hrvatski pisci (Šimić, Ujević, Krleža, Kosor, Sude- ta, Cesarić...) počeli pisati – ekavski? Zašto je i u NDH bio zabranjen jedan hrvatski pravopis? Zašto se jedini izravno protiv "standardnojezičnog zajedništva Hrvata i Srba" po novosadskom dogovoru izjasnio J. Benešić? Zašto su potpisnici Deklaracije optuženi "za podrivanje osnova samoupravnog socijalizma"? Zašto se jezikoslovci još ne mogu složiti oko pisanja strelica ili strjelica, zadaci ili zadatci? Na ta i druga pitanja vezana uz prošlostoljetnu povijest hrvatskoga jezika opširne i pouzdane odgovore nudi ova knjiga. Temeljiti i pregledni, radovi knjigu čine nezaobilaznom za proučavatelja novije prošlosti i sadašnjosti hrvatskoga jezika, pravom Biblijom za hrvatsku jezičnu problematiku.

Ana Drežnjak i Romana Kašaj (priredile)

VODIČ ZA 2007./2008. - ADRESAR HRVATSKIH KATOLIČKIH MISIJA/ZAJEDNICA

Nakladnik: Hrvatski dušobrižnički ured, Frankfurt na Majni, 2007.

Upravo je objavljen Vodič za 2007. i 2008. godinu — adresar hrvatskih katoličkih misija/zajednica u izdanju Hrvatskoga dušobrižničkog ureda iz Frankfurta. U vodiču džepnog izdanja su kalendari i datumi hodočašća u Njemačkoj za 2007. i 2008. godinu. Potom se iscrpno navode važni podaci o hrvatskim katoličkim misijama u Njemačkoj i u svijetu te socijalnih djelatnika, psihosocijalnih i psiholoških savjetovaništa

u Njemačkoj. Tu su i adrese i drugih važnih hrvatskih katoličkih ustanova u inozemstvu. Također su iscrpno doneseni i podaci o diplomatsko-konzularnim predstavništvima Hrvatske i BiH. Na naslovnici je vodiča, koji su priredile Ana Drežnjak i Romana Kašaj, katedrala sv. Petra u Đakovu. Predgovor vodiču napisao je predsjednik Vijeća Hrvatske biskupske konferencije i Biskupske konferencije BiH za hrvatsku inozemnu pastvu, dubrovački biskup mons. dr. Želimir Puljić. (Adolf Polegubić)

Hrvoje Matković

NA VRELIMA HRVATSKE POVIJESTI

Nakladnici: Golden marketing, Tehnička knjiga, Zagreb, 2006

Povjesničar Hrvoje Matković donosi priču o nacionalnoj povijesti izborom više od 120 tekstova koji dokumentiraju zbivanja u vremenskom luku od 18. stoljeća. Knjiga sadrži odabrane izvore na kojima se temelji znanstvena obradba hrvatske povijesti. Riječ je o dokumentima koji su nastajali u minulim stoljećima, a rasuti su u raznim znanstvenim djelima. Svi će tekstovi biti usmjereni na ona zbivanja koja označuju ključne probleme povijesnog razvoja, uključujući i društveno-ekonomsku komponentu i kulturni razvoj ili čine prijelomnice u povijesnim mijenama. Svaki dokument prati kraći uvod priređivača u kojem je kratko zabilježen povijesni događaj na koji se tekst dokumenta odnosi. Na početku knjige priređivač daje kratak osvrt na razvoj hrvatske historiografije.

Deset najprodavanijih knjiga naših autora u hrvatskim knjižarama

1. 621	Mediteranski brevijar Predrag Matvejević 202 str.
2. 579	Gradanin pokorni Ante Tomić 224 str.
3. 420	Historijska čitanka 1 Miljenko Jergović 220 str.
4. 376	Ples s mladom Davor Špišić 200 str.
5. 334	Pravi se da ovo nisi vidio Hrvoje Šalković 252 str.
6. 333	Pričaj mi o njoj Renato Baretić 211 str.
7. 223	Dinamo svetinja - sve o najvećem hrvatskom klubu Ozren Podnar 180 str.
8. 197	Danas kuham... - nešto svježije, zrelo i na vrhuncu sezone Ana Ugarković 380 str.
9. 195	Elijahova stolica Igor Štikš 324 str.
10. 182	Osmi povjerenik Renato Baretić 253 str.

Tri najprodavanije knjige stranih autora u hrvatskim knjižarama

1. 2594	90-dnevna dijeta Mojca Poljanšek i Breda Hrobat 90 str.
2. 938	Koji k... uopće znamo!? William Arntz, Betsy Chasse i Mark Vincente 292 str.
3. 857	90-dnevna dijeta - Dio 2 - Priručnik za održavanje težine Mojca Poljanšek i Breda Hrobat 90 str.

(siječanj 2007. - anketu prikuplja i obrađuje KIS ~ knjižni informacijski sustav)

Klape punile dvorane diljem Hrvatske

Nakon što je koncert dalmatinskih klapa pod nazivom "Ne damo te pismo naša" u rujnu napunio splitski poljudski stadion, nedavno je istoimena turneja obišla Metković, Primošten, Trogir, Zadar, Hvar, Zagreb, Rijeku i Dubrovnik. Taj svojevrsni klapski Woodstock punio je dvorane diljem Hrvatske, a samo je u Zagrebu desetak tisuća ljudi uživalo u klapama: Maslina, Intade, Trogir, Sinj, Filip Dević, Šufit, Ragusa, Fortunal i Luka. Pjesme kao *Cesarica*, *Da te mogu pismom zvati*, *Croatia iz duše te ljubim*, *Maslina je neobrana*, *Odlazak* samo su neke koje su "razgalile" duše prisutnih. Svojim zdušnim pjevanjem oni su dokazali da nijedna pjesma ne može "čovika dotaknuti i dušu mu ispuniti kako to može prava dalmatinska klapska pisma." Turneja "Da te mogu pismom zvati" definitivno je potvrdila fenomen nezapamćene popularnosti klapske pjesme koja je uspješno prešla iz konoba na stadione i u športske dvorane.

Karan u duetu s talijanskim tenorom Safinom

Splitski glazbenik Goran Karan snimio je duet s poznatim talijanskim tenorom Alessandrom Safinom. Prije tog dueta, Safin je snimio duete sa svjetskim zvijezdama kao što su Rod Stewart, Elton John i Carlos Santana. U ovom odabranom društvu našao se i naš Goran čija će romantična balada pod nazivom "Trag od ljubavi" svoju premijeru doživjeti ovoga ljeta na jednom od međunarodnih festivala. Pjesma je spoj hrvatskog i talijanskog jezika. Goran intenzivno radi i na novom albumu, radnog naziva "Dite ljubavi", koji će biti objavljen ovoga ljeta.

Serenade za Kalogjeru

Ovogodišnja zabavno-glazbena priredba Opatijske serenade održana početkom veljače u Kristalnoj dvorani opatijskog hotela "Kvarner" posvećena je u cijelosti bogatom i raznovrsnom opusu renomirana glazbenika Nikice Kalogjere, poznatog skladatelja, aranžera, glazbenog producenta i dirigenta, koji je umro prije nešto više od godinu dana. Otvarajući koncert, njegov domaćin i voditelj Ivica Krajač, dugogodišnji Kalogjerin suradnik i tekstopisac, podsjetio je da je riječ o jednom od sinonima za hrvatsku zabavnu glazbu. Pjesmom *Muzika i ti* koncert je otvorila jedna od najdražih Kalogjerinih suradnica, Tereza Kesovija. Nakon nje mnogi su se, što mlađi što stariji pjevači, okušali u nezaboravnim Nikičinim evergrinima kao *Nono*, *Barka mala*, *Vratija se Šime*, *Mi smo dečki*, *Maškare*, *Nima Splita do Splita*...

Thompson kreće na svjetsku turneju

U travnju ove godine Thompson kreće na svoju europsku i svjetsku turneju koja će trajati dvije godine. Prvi iz serije koncerata održat će 21. travnja u frankfurtskoj dvorani *Ballsporthalle*. Ovim koncertom Thompson se želi odužiti svima koji su nedavno doputovali na najavljenju, a zatim otkazanu promociju posljednjeg albuma "Bilo jednom u Hrvatskoj". Nakon koncerta u Njemačkoj, Thompson će koncerte održati i u Austriji, Švicarskoj, Kanadi, Americi, Australiji, Južnoafričkoj Republici i u Argentini.

Pripremio: **Toni Kovač**

U čast svjetskoj opernoj divi

U čast hrvatskoj sopranistici Milki Trnini, jednoj od najvećih svjetskih opernih umjetnica, nedavno su, u Londonu, boravili muzejska savjetnica Nada Premerl u Muzeju grada Zagreba i ravnatelj Vinko Ivić. Muzej i Royal Opera organizirali su, u povodu 100. obljetnice posljednjega Trninina nastupa u Kraljevskoj operi u Londonu, veliku izložbu, posvećenu našoj opernoj divi koja je osvojila mnoge svjetske pozornice. Od 1896. do 1906.

Milka Trnina nastupila je u londonskom Covent Gardenu 56 puta. Okosnica izložbe u Londonu bili su njezini jedinstveni kostimi, koji su 1900. izrađeni u kazališnim radioni-

cama Covent Gardena prema skicama britanskih slikara i kostimografa Percyja Andersona. Kostimi, koje je Milka Trnina poklonila Zagrebu i njegovu kazalištu još 1925., restaurirani i konzervirani u Muzeju grada Zagreba, izazvali su divljenje publike. Potkraj siječnja je izložba, koja je trajala pet mjeseci, zatvorena, a razgledalo ju je, s velikim interesom, oko 200 tisuća posjetitelja.

Skladba Ede Maajke u američkoj hit-seriji

Da naši reper i nisu samo za domaću upotrebu nego i da u domovini *rapa* – SAD-u pobuđuju pozornost, dokazuje Edo Maajka. Naime, skladba "Bomba" s njegova posljednjeg albuma licencirana je za ovogodišnju sezonu američkog serijala "Sleeper Cell". U ovom televizijskom hitu koji se prikazuje od godine 2005. glavni se junak kao agent FBI bori protiv terorista.

Koncert Radojke Šverko u Danskoj

Koncertom duhovne glazbe poznate hrvatske pjevačice Radojke Šverko u Kopenhagenu je potkraj siječnja svečano obilježena 15. obljetnica međunarodnog priznanja Republike Hrvatske. Prigodni koncert u organizaciji Veleposlanstva RH u Danskoj održan je u protestanskoj crkvi Cristians u Kopenhagenu. Radojka Šverko izvela je uz pijanističku pratnju prof. Vladimira Babina zahtjevne arije hrvatskih i svjetskih skladatelja i sakralne i klasične glazbe. Nastup hrvatskih glazbenika pratilo je dvjestotinjak uzvanika, brojni strani diplomati, predstavnici danskog političkog života te hrvatski iseljenici.

HR TOP 10

pop&rock

- 1** **Vanna** - Početak i kraj
Croatia Records
- 2** **Tony Cetinski ft. Divas** - Neka' te zagrlj netko sretniji (live) album: Najbolje Od Nas, 2006. / Hit Records
- 3** **E.N.I.** - Traži se dečko
Dallas
- 4** **Gibonni ft. Goran Bare** - Anđeo u tebi
album: Unca Fibre, 2006. / Dallas
- 5** **Ivana Banfić** - Vjerujem
album: Vjerujem, 2006 / Dallas
- 6** **ITD band** - S ove strane ljubavi
album: Sve Najbolje, 2006. / Hit Records
- 7** **Hladno Pivo** - Sreća
Menart
- 8** **Ruswaj** - Ona je čisti zakon
album: 2006. / Hit Records
- 9** **Lana** - 1 razlog
album: 1 Razlog, 2006. / Hit Records
- 10** **Connect** - Jeebena
album: Prvo Pa Muško, 2005. / Morris Studio/Menart

zabavna

- 1** **Thompson** - Moj dida i ja
album: Bilo Jednom U Hrvatskoj, 2006. / Croatia Records
- 2** **Sms** - Dobro došla tugo
Hit Records
- 3** **Baruni** - Pada snijeg, Ana
album: Najbolje Od Najboljeg, 2006. / Hit Records
- 4** **Oliver Dragojević** - Vila s Jadrana
Hit Records
- 5** **Siniša Vuco** - Ne mogu ti to oprostiti
Hit Records
- 6** **Dražen Zečić** - Tvoje oči zelene
album: Zora, 2006. / Hit Records
- 7** **Sarr-e Roma** - Skitnica
Hit Records
- 8** **Prva liga** - Jedan život malo je
album: Zlatne Žice Slavonije, 2006. / Zlatne žice Slavonije - Požega 2006.
- 9** **Tereza i klapa Maestral** - Serenade
Hit Records
- 10** **Maja Šuput** - Nemam koga volim najviše
album: Obori Me S Nogu, 2006. / Hit Records

Nove zgrade obitelji Kosmički

Ovih je dana počelo snimanje druge sezone humoristične serije "Odmori se, zaslužio si", autorskoga tandema Gorana i Snježane Tribuson. U zagrebačkoj Harambašićevoj ulici snimale su se scene eksterijera. Podsjetimo, radnja serije prati život peteročlane obitelji Kosmički. U novih deset nastavaka ponovno ćemo se susresti s Markom (Ivo Gregurević), mrzovoljnim ocem obitelji koji je u stalnome konfliktu s ostalim njezinim članovima – suprugom i brižnom kućanicom Ružom (Vera Zima) te njihovo troje djece, sinovima Nenom (Igor Mešin) i Dudom (Goran Navojec) te kćeri Bibom (Dora Fišter Toš). "Uveli smo novi lik koji će nam omogućiti da povežemo radnju svih epizoda", kazala nam je koscenaristica i koredateljica Snježana Tribuson, dodajući kako će se svih deset novih epizoda snimati u Zagrebu, najvećim dijelom u studiju u Stupniku. Kako je gledanost serije prošle sezone bila između 24 i 33 posto, Tribuson se nada da će i idućom postići jednak prijam kod gledatelja. Ista očekivanja dijeli i urednica Dramskog programa HTV-a Jasmina Božinovska Živalj, objašnjavajući neuobičajeno visoku gledanost za neku domaću seriju, razlogom što je riječ o provjerenom autorskom dvojcu koji je, uz to, scenarij za taj projekt dugo i pomno pripremao.

Američki san Milana Trenc

Animator, ilustrator, crtač stripa i redatelj svjetskoga glasa Milan Trenc (43) ponovno je ušao u središte zanimanja otkako je holivudski film "Noć u muzeju", koji je snimljen po njegovu stripu, jedan od najgledanijih u svijetu. Zagrepčanin s boravkom u New Yorku svoju je svjetsku slavu stekao radeći ilustracije za *New York Times*, *Time* i *Financial Times*. Od pohvala koje u zadnje vrijeme pljušte, Trenc posebno izdvaja kompliment koji je stigao od defektologinje u SAD-u. Njoj je dječak u domu za djecu s teškoćama u razvoju prišao s Trencovom slikovnicom i zamolio da mu je pročita. Prije toga, dječak nije progovorio ni riječi - bio je potpuno nezainteresiran za bilo što.

Prepoznatljivost je u osobnosti

Transfer Hloverke Novak Srzić, jedne od vodećih televizijskih novinarki, s HTV-a na privatnu Novu TV nedavno je izazvao pravu buru u javnosti. Popularna voditeljica odsada ugošćuje u emisiji "Kontakt" najkompetentnije goste i s njima obrađuje najaktualnije teme. "Ne volim zadanost, svaku emisiju radim na način da najbolje obradim temu kojoj je posvećena. A tu je, dakako, i referendumsko pitanje koje ne mora pokazivati općenit stav javnosti, ali, sigurno, pokazuje raspoloženje ljudi koji nas trenutačno gledaju, što je uvijek zanimljivo", najavljuje Hloverka Novak Srzić. Na pitanje po čemu se "Kontakt" zapravo razlikuje od ostalih emisija slična formata, samouvjereno odgovara: "Po tome što ću je ja raditi. Mislim da je u takvim emisijama osobnost voditelja vrlo važna i to im daje prepoznatljivost".

Pripremila: **Mirna Jagodić**

Profinjena ulična moda

Jasmina Arnautović (26) jedna je od domaćih modnih uzdanica koja svojim kreacijama promiče profinjenu uličnu modu. Njezine maštovite i jedinstvene modele nose mnoge trendseterice i manekenke. Osim toga što uglavnom izrađuje nosive odjevne predmete, ljepota se njezinih kreacija ogleda i u prirodnim materijalima visoke kakvoće. Mlada dizajnerica rođena je u austrijskom gradu Grazu, a kao petogodišnjakinja dolazi s roditeljima u Čakovec. Trenutačno je apsolventica zagrebačkog Tekstilno-tehnološkog fakulteta. Za svoj dosadašnji rad dobila je nekoliko uglednih domaćih priznanja.

Splićanka iz Švedske brani boje Hrvatske

Na skorašnjem izboru za Top-model svijeta, koji će se sredinom veljače održati u Pekingu, boje Hrvatske branit će lijepa, tamnokosa Splićanka iz Švedske Katica Rakuljić. Katicu su roditelji kao dvogodišnju djevojčicu doveli u Göteborg. Zanimljivo da je dvadesetogodišnja Splićanka izabrana u finalni izbor među nekoliko tisuća Šveđanki, koje su se također htjele domoći prestižnog izbora. "Budući da imam dvojno državljanstvo, mogla sam birati hoću li predstavljati Švedsku ili Hrvatsku, a ja sam se odlučila za domovinu u kojoj su moji roditelji odrasli i usadili mi veliki ljubav prema njoj", govori ponosno Katica i kaže da se silno veseli putu u Kinu.

Imotska melodrama s dvojicom gastarbajtera

Odnedavno u Splitu igra kazališni komad "Ženici" koji je napisao glumac splitskog HNK Ilija Zovko, a jednu od dviju uloga igra sam uz kolegu Filipa Radoša. Riječ je o melodrami o dvojici gastarbajtera iz Imotske krajine s dosta komičnih i neočekivanih obrata. "Moji junaci govore o konkretnim stvarima, životu, moralu, vjeri, naciji, poštenju, ljudskosti", kaže Zovko. Na pitanje kako to da piše na imotskome

dijalektu, odgovara: "To je jezik moje majke koji sam usisao s majčinim mlijekom. Na tom jeziku dišem i ne moram misliti kako se što izgovara. Kad u jeziku nema nepoznanica, onda i on može biti drama".

"Ples sa zvijezdama" pobudio plesачke strasti u Hrvata

Hrvatsku je početkom godine zahvatila plesna groznica. Uzrok što su plesne škole zabilježile rekordan broj polaznika vrlo je gledana HTV-ova emisije "Ples sa zvijezdama". Osam plesnih parova, koje čine poznate osobe iz javnog života i sjajni plesači Hrvatskog športsko-plesnog saveza, tijekom osam tjedana, svake subote, natjecalo se u raznim plesnim disciplinama. Plesače su, osim stručnog žirija, ocjenjivali i gledatelji svojim telefonskim pozivima. Tako su u ulozi plesača nastupili primjerice operna pjevačica Sandra Bagarić, glumac Rene Bitorajac, meteorolog Zoran Vakula, vaterpolist Dubravko Šimenc, pjevačica Maja Šuput... U finalu koje je emitirano potkraj siječnja u pobjedu je otplesala glumica Zrinka Cvitešić s partnerom Nicolasom Quesnoitom. Simpatična Karlovčanka i hrvatski Francuz nisu krili oduševljenje pobjedom.

Najmanji narod - ali u sportu najbolji

Prije sportski marginalci, hrvatski su sportaši i klubovi u posljednjih desetak godina poosvajali sve važnije naslove do rata, tek se tu i tamo isticao poneki sportaš Hrvat pojedinačno, u klubovima bratsko-jedinstvenoga predznaka, jer oni s hrvatskim predznakom nisu niti postojali. Barem se tako nisu smjeli očitovati. Oni koji su se tako osjećali, recimo, klubovi iz zapadne Hercegovine, tavorili su po raznim nižerazrednim ligama. Uspjehe nisu niti mogli očekivati, igrajući po stadionima koji su više sličili običnim livadama ili pak po neuglednim školskim dvoranama

HNK ORAŠJE

NK "ŠIROKI BRIJEG" postao je dvostruki nogometni prvak BiH

Hrvati, najmalobrojniji, po ustavu ravnopravan narod sa Srbima i Bošnjacima/muslimanima u Bosni i Hercegovini, u stalnom su uzroku u politici, gospodarstvu, školstvu, kulturi i ostalome. Godinama se s ne baš osobitim uspjehom zalažu za jezičnu ravnopravnost i TV kanal na hrvatskom jeziku. Za neuspjeh su im krivi mnogi, čini se, sami sebi najviše.

Čini se da je sport jedino područje na kojemu su izborili ravnopravnost. Baš izborili, jer, da je ona dijeljena na temelju konstitutivnih prava, Daytonskih i sličnih sporazuma, ili odlukama visokih predstavnika, od ravnopravnosti ne bi im pripalo ni "r". Uz napomenu, kako riječ ravnopravnost baš i ne stoji, jer Hrvati su u b-h sportu "bezobrazno" izborili sebi više od Bošnjaka i Srba! Do rata, tek se tu i tamo isticao poneki sportaš Hrvat pojedinačno, u klubovima bratsko-jedin-

stvenog predznaka, jer oni s hrvatskim predznakom i nisu postojali. Barem se tako nisu smjeli očitovati. Oni koji su se tako osjećali, recimo, klubovi iz zapadne Hercegovine, tavorili su po raznim nižerazrednim ligama. Uspjehe nisu niti mogli očekivati igrajući po stadionima koji su više sličili običnim livadama ili pak po neuglednim školskim dvoranama.

"ŠIROKI BRIJEG" DVOSTRUKI PRVAK BIH

Nakon uspostave neovisne BiH stvari su se izmijenile, na neskriveni užas sportskih čelnika, političara i ostalih pristaša klubova "svijetlih" tradicija iz glavnoga grada i drugih, nešto manje glavnih gradova. Da je tako, svjedoče svakodnevne naricaljke u medijima njima sklonih "kućnih" novinarskih pera. Uzalud ta oštra pera troše tintu analizirajući kako je to Široki Brijeg postao dvostruki nogometni prvak BiH i puno desetljeće najjači je klub u najpopularnijem sportu, držeći iza leđa bivše jugoligaše Sarajevo,

Željezničar, Velež, Borac i Slobodu. Redom klubove koji nikada nisu uspjeli kao pobjednici otići s "Pecare", najljepšeg i najuređenijeg stadiona u državi. Sudbina "slavnih i velikih" klubova godinama je borba za ostanak, a neki od njih "tresnuli" su i u niži stupanj natjecanja. Da Široki Brijeg nije iznimka, spomenimo kako je i mostarski Zrinjski osvojio jedan naslov prvaka, a isto je to uspjelo i čitlučkom Brotnju. Stabilan premijerligaš stoluje i na posuškom Mokrom docu, na kojemu se igračima klubova iz Sarajeva, u pravilu, tresu gaće kada igraju pred ljutim Poskocima. Aktualni pobjednik Nogometnog kupa BiH nije neki klub ispod Trebevića, nego "malo" Orašje, klub kojim se ponosi hrvatska Posavina. I Hrvati iz srednje Bosne imaju se čime ponositi - premijerligašem iz Žepča. U Prvoj ligi s uspjehom se natječu livanjski Troglav, GOŠK iz Gabele, Kreševo, sarajevski SAŠK Napredak, te čitlučko Brotnjo, a prijašnjih sezona u Premijer i Prvoj ligi igrali su još Grude, Ljubuški,

Napisali: **Marko Knežević i Tihomir Begić**

Drinovci, Čapljina, Stolac, Tomislav, Kiseljak, Vitez.. U najvišim nogometnim razredima Hrvati imaju oko trećinu ukupnog broja klubova, a po uspjesima pripada im i više od trećine.

NAJVIŠE NASLOVA U KOŠARKI I RUKOMETU

Da nogomet nije iznimka, spomenimo da su Hrvati osvojili najviše naslova prvaka i kupova i u dvama drugim najpopularnijim sportovima, košarki i rukometu. Košarkaši Širokog Praga piva vlasnici su četiriju naslova prvaka i peterostruki su pobjednici Kupa BiH. Godinama mrse račune nekadašnjem prvaku Europe, sarajevskoj Bosni. Uz Cibonu, Zadar i Olimpiju, stalni su članovi regionalne košarkaške NLB lige svih šest godina od utemeljenja. Do rata gotovo se nije čulo za košarkaše Brotnja, Zrinjskog i Posušja. Sada se ne samo čuje nego, jednostavno, odzvanja. Kao što je "odzvono" neki dan kada su Posušci u Kupu BiH na pleća položili košarkaše Bosne. Više od desetljeća prvo rukometno središte u BiH je Ljubuški, čiji su se muški i ženski sastav naosvajali domaćih naslova i bilježili značajne uspjehe u Europi. Među najboljima su i rukometaši mostarskog "Zrinjskog", te rukometašice "Zrinjskog" i "Katarine". Vodeći u prvenstvu odbojkaške lige BiH odbojkaši su Napretka iz Odžaka. Bočari Ljubuškog i Gruda redovito osvajaju sve što se u državi može osvojiti.

Kako momčadski, tako i pojedinačno, Hrvati iz BiH žanju samo uspjehe. Nešto u svojoj "trokut" domovini, nešto u Hrvatskoj, čija se nogometna, košarkaška ili rukometna reprezentacija teško može zamisliti bez igrača iz BiH. Ovdje su rođeni ili vuku korijene Boban i Šuker, braća Šimić i braća Kovač, Jurić, Stanić, Vasilj, Tomas, Živković, Neretljak, Bazina, Šimunić, Klasnić,

HŽRK Katarina

Vodeći u prvenstvu odbojkaške lige BiH odbojkaši su Napretka iz Odžaka

MIS KREŠEVO

Igrači Zrinjskog slave naslov prvaka

Petrić, košarkaši Sesar, Mamić, Krasić, rukometaši Goluža, Kelentrić, Alilović, Buntić, Anušić, boksači Škaro i Tadić, plivač Kožulj, atletičarka Grgić. Četvrti tenisač sa svjetske ATP liste Ivan Ljubičić rođen je Banjoj Luci, a sličnu budućnost stručnjaci predviđaju nadolazećem Međugorčaninu Marinu Čiliću. Najvrjednija europska i svjetska odličja u poslijeratnu BiH donio je bočar Ljubuškog Dodig, te Zelić i Brzica.

IZGRADNJA NOVIH SPORTSKIH OBJEKATA

Posljednjih godina Hrvati mnogo ulažu u izgradnju sportskih objekata, koji su preduvjet dobrih rezultata. Nogometni stadioni u Širokom Brijegu, Posušju, Čitluku i Orašju među najljepšima su u državi. Isto možemo kazati i za dvora-

ne. Košarkaški hram na širokobriješkoj "Pecari" najljepši je u BiH i "okolici", a Ljubušci se diče sličnim rukometnim hramom. Bočarski domovi u Grudama i Ljubuškom uređeni su po europskim standardima. U Međugorju je niknuo najsuvremeniji kamp za pripreme nogometaša, najljepši na prostoru sadašnje i bivše države, u Širokom Brijegu sličan za mlade tenisače. Teniska igrališta niču u svim zapadnohercegovačkim općinama, pa je očekivati da Čilić uskoro neće biti jedini mogući Ljubičićev nasljednik. Zimska sportska središta na Kupresu i Čvrtnici po sadržajima su blizu austrijskim i švicarskim, po prirodnom okruženju i ljepši. Što je preduvjet da se uskoro ovdje pojavi kakva skijaška zvijezda. Nemoguće? Nije. U pitanju su ipak sportaši Hrvati iz BiH. ■

Najvrjednija europska i svjetska odličja u poslijeratnu BiH donio je bočar Ljubuškog Markica Dodig

Ponosni peti

šili s jednim porazom isto kao i prvoplasirani Nijemci i drugoplasirani Poljaci. Treća je Danska, primjerice, imala čak tri poraza, a okitila se bronzom.

Veselimo se, međutim, tomu što je Hrvatska u minulome prvenstvu dobila nekoliko značajnih pojačanja u postavi. Vratari Dragan Jerković i Mirko Alilović potvrdili su da se na njih u budućnosti i te kako može računati, na lijevom je krilu "bljesnuo" Ljubo Vukić, na vanjskoj se liniji pokazao kao sjajna zamjena za Lackovića ili Balića mladi Drago Vuković, a o najboljem mladom europskom igraču Domagoju Duvnjaku u budućnosti će se pisati "bajke".

Posebno poglavlje zaslužuju navijači. U mnoštvu "kockastih" dresova u Stuttgartu smo susreli Matu Vukšića, jednog od najpopularnijih Hrvata u ovom gradu, inače organizatoru koncerata popularnog pjevača Mate Bulića, koji je od glave do pete bio u "crveno-bijelim" bojama.

- Imali smo problema s ulaznicama, premalo ih je bilo za naše navijače, a meni je pomogao Stipe Gabrić Jambo - spomenuo je Vukšić.

U Mannheimu je bila ista slika. Tribine okićene brojnim transparentima (Posušje, Imotski, 'vatreni Stuttgart', Livno...), a dvoranu SAP arenu pohodili su brojni navijači iz svih krajeva Njemačke, kao i iz Švicarske i Austrije. Tridesetsedmogodišnji Robert Keser iz Stuttgarta ne propušta ni jednu utakmicu, bez obzira na sport, hrvatske reprezentacije: - Gledao sam sve utakmice nogometne reprezentacije na SP u Njemačkoj, nisam želio, dakako, propustiti ni rukometaše.

Nažalost, zbog nastupa domaće reprezentacije u Kölnu, ulaznica nije bilo ni za lijek. Osim kod preprodavača, pa su naši navijači duboko posegnuli u džep ne bi li pratili uživo naše rukometaše. Ulaznice od tridesetak eura plaćali su po desetak puta većoj cijeni, dok su oni uporniji i snalažljiviji karte kupili preko Interneta godinu dana uoči početka prvenstva.

Nakon završetka prvenstva, predsjednik Saveza Željko Kavran preuzeo je zastavu SP-a, i pozvao sve u goste 2009., kada će se najveći rukometni skup održati u Hrvatskoj. ■

Hrvatska rukometna reprezentacija Svjetsko je prvenstvo u Njemačkoj završila na petoj poziciji. Slavili su Nijemci, iznenađenje prvenstva su drugoplasirani Poljaci, a brončani su Danci. Iako su najbolji hrvatski rukometaši ispraćeni sa željama da se u domovinu vrate za zlatom, ili barem utješnom medaljom, nisu ovo natjecanje napustili pognute glave.

Impozantan skor, devet pobjeda i samo jedan poraz, razlog je, ipak, zadovoljstvu, posebice kada se zna da su izbjegli kojekakve kalkulacije i nitko im ne može zamjeriti da su u drugom krugu i utakmici sa Španjolskom pustili suparniku. Jer, da su izgubili spomenuti ogled, u polufinalu bi išli na "papirnato" lakšeg suparnika (Island), a ne na Francusku (od koje su

doživjeli jedini poraz). Upravo tada su dokazali da im je sport na prvom mjestu, makar su neki glasovi oko reprezentacije tvrdili da se većina igrača iz prve postave "mora" odmarati, ili u prijevodu "ne bi bilo loše izgubiti"... Nažalost, samo jedan loš dan i poraz od

Francuske u četvrtzavršnici udaljio ih je od utrke za medaljom. Mnoge bi reprezentacije do kraja potonule, ali Červarova družina nije se predala. Posljednje dvije utakmice, opet sa Španjalcima i Rusima, Hrvatska je odigrala besprijekorno i pritom izborila vizu za kvalifikacijski turnir za OI u Pekingu. Usprkos završnom redoslijedu, mnogi svjetski stručnjaci, kao i najbolji igrači, bili su složni u jednom: Hrvatska je prezentirala najljepši rukomet. Atraktivni potezi, "cepelini", male rukometne majstorije izazivale su pljesak u Stuttgartu, Kölnu i Mannheimu. Naravno, ponajviše Ivano Balić, rukometni genij, čiji su potezi već sada dio obvezne "lektire" rukometnih početnika. Ali, gotovo ih je nemoguće kopirati i objasniti, jer je Ivano Balić jedinstven. Pet puta zaredom

Uzeo je titulu najboljeg igrača na najvećim europskim i svjetskim rukometnim smotrama.

Izvjeno je, također, na ruku i u prilog hrvatskim rukometašima nije išao ni sustav natjecanja, pa su prvenstvo zavr-

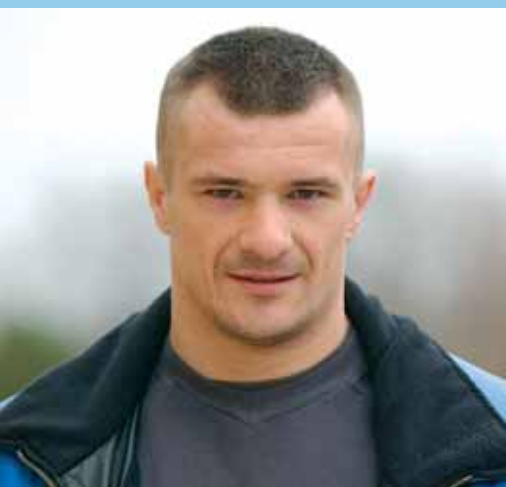
Napisao: **Željko Petan**

TENISAČI IZGUBILI OD NJEMAČKE U DAVIS CUPU

Hrvatska teniska Davis Cup reprezentacija poražena je u 1. kolu Svjetske skupine na gostovanju u Njemačkoj s 3:2.

Nakon što je Tommy Haas bio bolji od Marija Ančića, a Ivan Ljubičić izjednačio u meču protiv Benjamina Beckera, velik korak prema četvrtfinalu napravili su Nijemci pobijedivši u igri parova. Bio je to prvi poraz Ančića i Ljubičića u paru nakon šest uzastopnih pobjeda. Treći, odlučujući bod Nijemcima donio je Haas, koji je uvjerljivo bio bolji od Ljubičića. U zadnjem meču 18-godišnji Marin Čilić bio je bolji od Beckera. Hrvatska će početkom rujna saznati protivnika za ostatak u Svjetskoj skupini.

Ivan Ljubičić izgubio je u finalu ATP turnira PBZ Zagreb Indoors od Cipranina Marcosa Baghdatisa. Iako je Ljubo branio prošlogodišnji naslov, Cipranin je u ključnim trenucima bio mnogo bolji i zaslužio slavio.

FILIPOVIĆU POBJEDA U AMERIČKOM PRVIJENCU

Mirko Filipović je u premijernom nastupu u 'ultimate fightu' pod okriljem američke UFC organizacije tehničkom nokautom u prvoj rundi pobijedio 24-godišnjeg Amerikanca Eddieja Sancheza. Dosad neporaženi Eddie Sanchez nije se uspio ozbiljnije suprostaviti Filipoviću. Nakon što se godinama borio pod okriljem japanskog Pridea, i početkom rujna prošle godine u Tokiju osvojio naslov pobjednika Prideova Grand Prix turnira u "ultimate fightu", Filipović je nedavno odlučio karijeru nastaviti u UFC-u.

Pripremila: **Nikolina Petan Šutalo**

NOGOMETAŠI SUPERIORNO STARTALI U 2007.

Hrvatska nogometna reprezentacija nastavlja izvanredne partije i u 2007. godini. U prijateljskom susretu na riječkoj Kantridi "Vatreni" su pred 8 000 gledatelja pobijedili Norvešku 2:1. Iako rezultat sugerira tešku borbu na terenu, naši su nogometaši briljirali u svim elementima igre i oduševili sve. Dva prekrasna gola Mladena Petrića i Luke Modrića potvrda su fantastičnog rada u našem stožeru, pa svi s optimizmom očekuju nastavak kvalifikacija za EP.

CIBONA ISPALA, MAMIĆ SE OPROSTIO OD IGRANJA

Iako su košarkašima Cibone 'smjeli' u Rimu izgubiti od Lottomatice Rome do 18 koševa, uspjeli su 'nadmašiti' i taj rezultat te se s porazom od 23 koša razlike oprostili od daljnjih utakmica u Euroligi. Bila je to najlošija utakmica Cibonaša u Europskoj ligi. Nekadašnji hrvatski košarkaški reprezentativac Matej Mamić (31) odlučio je završiti svoju igračku karijeru nakon neuspjelog pokušaja povratka na teren. Mamić je u studenome 2005. godine tijekom utakmice njemačkog prvenstva teško pao i ozlijedio kralježnicu. Ipak, uspio se oporaviti, ali ne dovoljno da bi nastavio aktivno igrati košarku. Matej se kani baviti trenerskim poslom.

ZADRU KUP, BLANKA NAJBOLJA, A KARATAŠIMA BRONCE

Košarkaši Zadra pobjednici su Hrvatskoga košarkaškog kupa "Krešimir Ćosić" nakon što su u finalnom dvoboju u svojim Jazinama svladali Zagreb s 90:83. Zadranima je ovo rekordni, šesti naslov pobjednika Hrvatskog kupa. Blanka Vlašić je izvrsno startala u novu sezonu. Pobjedničkim skokom od 201 cm na mitingu u Bukureštu Blanka je postala prva skakačica u vis koja je ove sezone letjela preko 2 metra. Hrvatska karate reprezentacija osvojila je tri brončane medalje i dva peta mjesta na europskom prvenstvu kadeta i juniora. U kadetskoj konkurenciji medalje su osvojili Ivana Ljubić u kategoriji do 57 kilograma, te Matija Horvat u kategoriji do 65 kilograma, dok je Ivana Bebek bila treća u konkurenciji juniorki u kategoriji do 60 kilograma.

REI HRASKI BRONCA U SLALOMU

Na 16. Zimskim olimpijskim igrama gluhih u Salt Lake City, prvi put je nastupila i hrvatska reprezentacija gluhih. Fantastična petnaestogodišnja skijašica Rea Hraski okitila se bronzom u slalomu, dok je izvrsna četvrta bila u veleslalomu i u kombinaciji. Zanimljivo je kako je Rea medalju osvojila na istoj stazi na kojoj je na ZOI 2002. Janica Kostelić osvojila zlatno odličje u slalomu. Ovi rezultati mlade skijašice ne iznenađuju jer je talentirana Rea ove godine uvrštena i u program hrvatske alpske skijaške reprezentaciju. Na SP prvenstvu u skijanju u švedskom Areu, Ivica Kostelić bio je 12. u superkombinaciji.

4 As part of an official visit to the Croats living in Switzerland from January 12th to 13th, CHF Director Katarina Fuček met in Olten with the representatives of the local Croatian associations, opened an exhibition of Croatian naive art and folk musical instruments in Baden, and was present at the promotion of the book *Umijeće svakodnevnog pokreta / The Art of Everyday Motion* in Rieden near Baden.

6 Another CHF Winter School of Croatian Folklore was held in Crikvenica from January 3rd to 14th, drawing a record number of attendants from Croatia and abroad. On the program were the dances, folk costumes, songs, musical instruments and customs of the Adriatic region, the coastal area and the islands.

8 The jubilee 60th traditional Gradišće Croatian Ball was held January 20th at Vienna's Hotel Schönbrunn, organised by the Gradišće Croatian Culture Society. Hungary's Baja was host, on January 27th to the Veliko prelo (*Grand Spinning Bee*), a traditional folk festivity that every year gathers the local Croatian community in this Hungarian town in the Bačka region. The organiser of this important event was the Bačka branch of the Federation of Croats in Hungary and the Croatian Minority Self-Government in the city of Baja.

9 Tomislav Žigmanov's book "Croats in Vojvodina Today" was presented at the CHF February 2nd. The book looks, at the social and cultural reality of the Croatian minority in this multiethnic region of Serbia over the past fifteen years.

10 An interview with Petar Selem, university professor, theatre director, writer, member of Croatian parliament, chair of the parliamentary committee on education, science and culture and a member of the CHF Board of Directors.

12 News from Croatia (economy, politics...)

14 Government's *Croatian Export Offensive* strategy was presented at the 2nd Convention of the Association of Croatian Exporters held in Zagreb January 22nd. The strategy is focused on setting up export clusters for six sectors – Water,

Small Shipbuilding, Textiles & Clothing, ICT Solutions, Timber & Furniture and Mariculture – Croatian Fish.

15 Croatia has good reason to expect a quickening of the pace of the negotiation process during German Presidency of the EU in the first half of this year. Croatian Government has been invited to submit its negotiating positions for a further three negotiation chapters. Croatia has so far been invited to submit its negotiation positions for a total of 13 chapters, 9 of which it has already submitted.

16 News from Croatia (culture, events of interest...)

18 In time of inter-state and international integrations the burning issue of all small nations, including Croatia, is that of identity. It is not surprising that national identity is particularly endangered in the Diaspora of small nations.

20 Friar Ljubo Krasić, the director of the Croatian Schools of America and Canada (HIŠAK), and the head of the Croatian Ethnic Institute of Chicago, speaks on the HIŠAK system, which today includes 28 schools.

22 Dr. Josip Gjurović, the Zagreb-based president of the Croatian Bokelj Navy Brotherhood speaks of a double exhibition project about the maritime heritage on the Adriatic Sea, the "Painted Works of B. Ivanović" and the "Bokelj Navy and its Captains" which could be viewed at Zagreb's HAZU Glyptothek and is now appearing at the Duke's Palace in Dubrovnik.

24 An all day round table discussion was held in Zagreb on February 6th on the topic of "*The Croatian emigration and Minorities in Croatia in the European Integration Process*". The program was led by well-known Croatian activist Marin Sopota with a number of eminent experts and researchers taking part.

26 The CHF was in January visited by Višnja Miočić, the editor in chief of the bi-weekly *Hrvatska Kronika* (*Croatian Chronicle*), a New York newspaper in its third year of circulation. In an interview for Matica magazine she speaks of how the paper was launched and what the cu-

rrant situation is in this important Croatian emigrant print media.

27 The CHF Croatian Emigrants' Museum, currently in the process of being founded, has launched a new project entitled "Vucetich", dedicated to the 150th anniversary of the birth of Croatian emigrant Ivan Vučetić, internationally recognised as the inventor of "daktiloscopy".

28 On the occasion of the 8th anniversary of the passing of Bishop Đuro Kokša we bring an interview with Academy of Arts and Sciences member Ivan Golub, well versed in the life and works of this eminent theologian, long time dean of the Croatian Papal Institute of St. Jerome in Rome and a lover and donator of art.

30 An interview with Ilija Tokić of Zagreb, president of the *Prsten* Association of Bosnian Croats, which has initiated a series of significant projects aimed at gathering aid for the threatened and impoverished Croats of Bosnia and Herzegovina, whether as associations or as individuals.

32 News from Bosnia and Herzegovina

33 Argentinian Willy Terrazas, the son of a Croatian woman is the leader of Croatian amateur folklore ensembles in Buenos Aires, and is also active in the Argentinian tango, which he as of recently is teaching in Croatia.

34 Australia Day was marked in Zagreb in January under the media sponsorship of MATICA magazine. The Croatian Heritage Foundation also presented its activities at this very well attended cultural event, at a promotional stand where Croatian emigrant print media drew great attention.

36, 53 News from the Croatian communities around the world

38 Every year around carnival time in the village of Gljevec in the Sinj region an ancient tradition is held in which the famous Gljevec masqueraders tour the surrounding villages and entertain the many gathered visitors from across Central Dalmatia.

40 The Euro was officially introduced in Slovenia as the official currency, replacing the Tolar. It is a fact little known in Croatia that the Tolar bills and coins and the new Euro coins were designed by an eminent Ljubljana-based designer - Croat Miljenko Licul, whose work has received high marks from international experts.

42 News from the Croatian minorities in Europe

44 In daily communication it often happens that the concept of the Croatian language is equated with the concept of the Standard Croatian Language. Many advocates of this view do not have good intentions. Their intention is to proclaim all Croatian dialects non-Croatian as they differ in some distinct characteristics from today's Standard Croatian Language.

45 The preparations for the Croatian Diaspora world football championships, to be held in Zagreb and its environs from the 25th to 30th of June, are in full swing. Appearing at the world championships are: Croatia Canberra, Croatia Toronto, Zrinski Chicago, Croat San Pedro, Croatia Essen, Čelik Vienna, Croatian House Linz and the Representation of the Gradišće Croats (Austria).

46 An exhibition of Zagreb's Croatian Museum of History entitled "I Gave Gold for Iron" is dedicated to Croatians in World War I. About 600 objects were presented at the exhibition, including officer's and soldier's uniforms of the Croatian Home Guards units, weaponry, medals, flags, medals for military and civilian merit and much more.

48 Among the Croatians in the Diaspora the most popular living Croatian writer and martyr is Zlatko Tomičić (1930) because of his expressions of national identity and state-building political convictions. We bring an account of his latest collection of poetry, *Divlji poljski cvijet / Wild Field Flower*.

49 The book *Jadranske priče (Ljudi, brodovi, događaji o kojima se malo zna) / Adriatic Tales (Little Known People, Ships & Events)* by journalist Gradimir Grande Radičević was recently released in Rije-

ka. The author deals with the fascinating fates of ordinary people, carried by circumstance to the sea and to the world.

50 The "Pavao Ritter Vitezović" genealogical society has been active in Croatia for about one and a half year. On the occasion we spoke with the society's vice president Mladen Paver. He pointed out that the Society has a Working Group for the Diaspora that invites the collaboration of all interested genealogists from the emigration.

52 The CHF was visited recently by Kristinka Jankova, the president of the Croatian Association of Sofia (Bulgaria), who was interviewed by our reporters and spoke of that country's little known Croatian community.

54 Pensioner Mila Zaninović, nee Šredl, a returnee from Argentina living in Zagreb's *Medveščak* Old Age Home, speaks of her impressions on return to Croatia and on life in the old age home.

56 New books

58 Music+: Events of interest on the Croatian music scene

60 CRORAMA: Croatian society mosaic

62 It is interesting that the Croatian people of Bosnia and Herzegovina, although not numerous, have had the most success in sports over the past ten years. The Široki Brijeg, Zrinski-Mostar, Brotnjo-Čitluk and other football clubs are among the best in the country. Basketballers are doing no worse (Široki, Brotnjo etc.). There are also many excellent individual athletes.

64 The Croatian handball representation took only 5th place at the recently held World Championships in Germany, even though they only lost a single match. Our players were cheered on by the thousands of Croatians living in Germany and neighbouring countries.

65 Sports news

Content Briefs by: **Hrvoje Salopek**

Translated by: **Neven Ferencić**

NA KRAJU OTON

- Agneza, jesi li sigurna da je pisalo "maskemba"?

NE PROPUSTITE PUBLIKACIJU HMI!

Hrvatski iseljenički zbornik 2007

sa sažetcima na engleskome i španjolskome jeziku, u tematskim cjelinama *Znaci vremena*, *Baština*, *Mostovi*, *Kroatistički obzori*, *Dijaspora*, *Duhovnost*, *Znanost*, te *Nove knjige* donosi obilje zanimljivosti iz svijeta u 39 autorskih priloga, raspoređenih na 366 stranica u tiskanoj verziji i elektroničkoj inačici (www.matis.hr/zbornik). Priloge su pisali mahom mlađi stručnjaci, te naši pouzdani stalni suradnici sa svih kontinenata. Odabrane stranice suvremene iseljeničke povijesti Matičin je uređivački tim posvetio u ovome godišnjaku Australiji.

Uz teme oblikovanja modernoga hrvatskoga identiteta, baštine, umjetničkoga stvaralaštva izvan domovine i iseljeničke povijesti izdvajamo teme vezane uz materinski jezik koje obrađuju akademik August Kovačec i vodeći hrvatski kroatisti mlađe generacije.

Tako Hrvatski iseljenički zbornik i ove godine povezuje ljude hrvatskih korijena u 20 zemalja svijeta u kojima žive kao useljenici i njihovi potomci, ili kao pripadnici autohtonih manjinskih zajednica.

Posjetite stranice web portala Hrvatske matice iseljenika!

Web stranice HMI čitaju se diljem svijeta, dostupne su na tri jezika (hrvatski, engleski, španjolski) i bilježe stalan porast posjećenosti.

Sadrže 24 rubrike - vijesti, projekti HMI, najave događanja, kalendar, brojne foto-galerije... a u pripremi su i dvije nove: Info centar i Muzej hrvatskoga iseljeničtva!

Više od 1 200 000 klikova mjesečno iz Hrvatske i cijeloga svijeta izvrstan su izbor za oglašavanje na našem web portalu www.matis.hr/

Budite korak ispred ostalih i predstavite se hrvatskim iseljeničkim zajednicama, uglednim poslovnim Hrvatima u svijetu i njihovim partnerima.

Oglašavajte na web portalu Hrvatske matice iseljenika!

Internet marketing HMI osmislio je

nekoliko načina oglašavanja:

- BANERI,
- SPONZORIRANI ČLANAK,
- SPONZORIRANE RUBRIKE

HRVATSKA MATICA ISELJENIKA / Odjel za marketing i promociju

tel. (+385 1) 61 15 116 ■ fax. (+385 1) 61 11 522 ■ mob. 099 61 15 116 ■ E-mail: marketing@matiss.hr

Trg Stjepana Radića 3, 10 000 ZAGREB, HRVATSKA / CROATIA